



**HUMANISTINEN  
AMMATTIKORKEAKOULU**

**OPINNÄYTETYÖ**

**Selvitys ammattikorkeakoulujen globaalin  
vastuun edistämisestä**

Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Diakonia-ammattikorkeakoulun yhteistyömahdollisuudet  
Nepalissa ja Tansaniassa toimivien suomalaisjärjestöjen kanssa

*Maija-Stiina Auvinen & Ainoliisa Mikkonen*

Kansalaistoiminnan- ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 03 / 2015

**[www.humak.fi](http://www.humak.fi)**

# HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

## Koulutusohjelman nimi

### TIIVISTELMÄ

<b>Työn tekijä</b> Maija-Stiina Auvinen, Ainoliisa Mikkonen	<b>Sivumäärä</b> 78 ja 24 liitesivua
<b>Työn nimi</b> Selvitys ammattikorkeakoulujen globaalin vastuun edistämisestä	
<b>Ohjaava(t) opettaja(t)</b> Hanna Laitinen, Markus Söderlund	
<b>Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja</b> GLORE (Globaalin vastuun sekä kestävänsä kasvun ja osallisuuden periaatteet osaksi kansainvälistä TKI-toimintaa) -hanke, Sami Kivelä	
<b>Tiivistelmä</b> <p>Tämä opinnäytetyö käsittelee ammattikorkeakoulujen globaalin vastuun edistämistä. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää minkälaisia mahdollisuuksia Humanistisella ammattikorkeakoululla ja Diakonia-ammattikorkeakoululla on tehdä yhteistyötä Nepalissa ja Tansaniassa toimivien suomalaisjärjestöjen kanssa globaalin vastuun edistämiseksi. Opinnäytetyön tilaajana toimii GLORE-hanke, jonka esittämästä toiveesta lähdimme selvittämään järjestöjen näkemyksiä ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.</p> <p>Opinnäytetyön aineisto koostuu kolmestatoista haastattelusta, jotka on tehty seitsemän Nepalissa ja kuuden Tansaniassa toimivan suomalaisjärjestön edustajille. Työ on laadullinen selvitys, jossa on hyödynnetty laadullisen tutkimuksen toimintatapoja ja menetelmiä. Haastattelut on toteutettu puolistrukturoidun haastattelurungon avulla ja aineiston analyysimenetelmänä on käytetty teemoittelua. Työssä käsitellään aihepiiriin keskeisiä teemoja, kuten globaali vastuu, kestävä kehitys ja kehitysyhteistyö sekä tarkastellaan mitä globaali vastuu tarkoittaa korkeakouluissa.</p> <p>Ammattikorkeakoulujen globaali vastuu on ajankohtainen aihe, sillä globalisoituneessa maailmassa vastuulliset toiminta- ja ajattelutavat kuuluvat jokaiselle, myös korkeakouluille. Keskustelua globaalin vastuun edistämisestä olisi tärkeää nostaa ammattikorkeakouluissa enemmän pinnalle. Kehitysyhteistyötä tekevät kansalaisjärjestöt edistävät omalta osaltaan globaalia vastuuta ja niiden kanssa tehtävä yhteistyö on ammattikorkeakouluille tehokas ja toimiva tapa vahvistaa vastuullisuuden teemaa opetus-, tutkimus- ja kehitystyössä.</p> <p>Opinnäytetyön tulosten perusteella voidaan todeta, että ammattikorkeakoulujen osallistuminen globaalin vastuun edistämiseen on erittäin tärkeää. Ammattikorkeakouluilla on hyvät mahdollisuudet tehdä yhteistyötä järjestöjen kanssa globaalin vastuun edistämiseksi. Mahdollisuuksia on monenlaisia ja ammattikorkeakoulujen uusille yhteistyöideoille löytyy järjestöiltä avoimuutta ja kiinnostusta. Yhteistyö nähdään järjestöjen näkökulmasta oivallisena tapana edistää globaalia vastuuta, jolloin myös molemminpuolinen oppiminen mahdollistuu. Opiskelijat voivat tukea järjestöjen globaalia vastuuta edistävää työtä opinnäytetöin, työharjoitteluin sekä osallistuen erilaisiin hankkeisiin liittyviin tehtäviin. Lehtoreiden koulutuksellista- sekä substanssiosaamista hyödynnettäisiin järjestöissä mieluummin. Tarpeellista olisi myös tuki järjestöjen viestinnän ja tiedotuksen kehittämiseen.</p> <p>Opinnäytetyö tarjoaa järjestöjen näkökulmia yhteistyömahdollisuuksista, joista hyötyvät erityisesti GLORE-hanke, Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Diakonia-ammattikorkeakoulu. Se nostaa esiin ammattikorkeakoulujen globaalin vastuun edistämisen merkitystä tällä vuosikymmenellä ja tarjoaa esittämämme teemoista ajankohtaista tietoa. Opinnäytetyö on hyödynnettävissä hyvin laajasti, sillä järjestöjen tekemä kehitystyö on monipuolista, sisältäen erilaisia osaamisalueita ja tarpeita. Monenlaisille yhteistyökumppaneille on siis tarvetta, joka laajentaa opinnäytetyön sovellettavuuden koko Suomen korkeakouluihin ja kehitysyhteistyötä tekeviin järjestöihin. Työ toimii myös muistutuksena Suomen ammattikorkeakouluille niiden velvoitteista globaalia vastuuta kohtaan.</p>	
<b>Asiasanat</b> globalisaatio, kansalaisjärjestöt, kehitysyhteistyö, kestävä kehitys, korkeakoulu, yhteistyö, yhteisvastuu	

# HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

## Name of the Degree Programme

### ABSTRACT

<b>Author</b> Maija-Stiina Auvinen, Ainoliisa Mikkonen	<b>Number of Pages</b> 78 and 24 attachments
<b>Title</b> Research of promoting global responsibility in Universities of Applied Sciences	
<b>Supervisor(s)</b> Hanna Laitinen, Markus Söderlund	
<b>Subscriber and/or Mentor</b> GLORE (Global responsibility and sustainable development) -project, Sami Kivelä	
<b>Abstract</b> <p>This thesis addresses promoting of global responsibility in Universities of Applied Sciences. The main target of the thesis is to examine the cooperation possibilities between Humak University of Applied Sciences, Diaconia University of Applied Sciences and civil organizations operating in Nepal and Tanzania in promoting global responsibility. The subscriber of the thesis is GLORE-project (Global responsibility and sustainable development) which expressed a request to examine the views of civil organizations about the cooperation carried out with Universities of Applied Sciences.</p> <p>The material of the thesis consists of thirteen interviews made with the representatives of Finnish civil organizations. Seven of them operate in Nepal and six in Tanzania. The thesis is a qualitative report and it utilizes different procedures and methods of qualitative research. The interviews are made with partly structured interview form and the material is analyzed using the thematic analysis method. The main themes of the thesis are global responsibility, sustainable development and development cooperation. It also examines the meaning of global responsibility in universities.</p> <p>Global responsibility in Universities of Applied Sciences is an essential topic, because responsible ways of thinking and acting belong to everybody in the global world, including the universities. It is important to highlight discussion about promoting global responsibility in Universities of Applied Sciences. Civil organizations operating in the field of development cooperation promote global responsibility from their side. Cooperation with them is an efficient and functional way for Universities of Applied Sciences to strengthen the theme of responsibility in their study-, research-, and development work.</p> <p>Based on the conclusions of the thesis, it can be stated that the participation of the universities is very important in the promotion of global responsibility. Universities have good opportunities to cooperate with organizations in working towards global responsibility. Opportunities are numerous and there is interest and openness from organizations towards the co-operative ideas of universities. Cooperation from organizations' point of view is seen as an excellent way of promoting global responsibility, when mutual learning also becomes possible. Students can support global responsibility-promoting work by doing theses, internships and by taking part in different project-related assignments. Teachers' educational- and substance know-how would gladly be utilized in organizations. There is also a need to support the development organizations' communications and publicity.</p> <p>The thesis offers organizations' point of views of co-operation opportunities, which benefit especially GLORE-project, Humak University of Applied Sciences and Diaconia University of Applied Sciences. It explicates the significance of promotion of global responsibility by universities in this decade and offers actual information of the themes we presented. The thesis is available to be utilized very widely, because the development done by associations is versatile, including many kinds of fields of profession and needs. There is need for versatile affiliates, which broadens the utilization of thesis to all Universities of Applied Sciences in Finland and to organizations operating in the field of development cooperation. Thesis works also as a reminder to Finnish Universities of Applied Sciences of their responsibility towards global responsibility.</p>	
<b>Keywords</b> co-operation, development cooperation, globalisation, global responsibility, civil organization, sustainable development, universities	

TIIVISTELMÄ	
SISÄLLYS	
JOHDANTO	5
Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus	7
Tilaaorganisaation kuvaus	8
1 GLOBAALI VASTUU	9
1.2 Kestävä kehitys osana globaalia vastuuta	12
1.3 Sosiaalinen kestävä kehitys	15
2 KEHITYSYHTEISTYÖ GLOBAALIA VASTUUTA EDISTÄMÄSSÄ	17
2.1 Kehitys teoriassa	18
2.2 Kehitysyhteistyö Suomessa	22
2.3 Kehitysyhteistyön toimijat	25
3 GLOBAALI VASTUU KORKEAKOULUISSA	31
3.1 Globaali vastuu osana korkeakouluja	32
3.2 Korkeakoulujen globaalien vastuun ja kestävä kehityksen strategioita ja ohjelmia	35
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	37
4.1 Opinnäytetyöprosessin kuvaus	37
4.2 Aineisto	41
5 TULOKSET	43
5.1 Järjestöjen työ Nepalissa ja Tansaniassa	44
5.2 Globaali vastuu ja järjestöjen korkeakoulu yhteistyö	46
5.3 Humakin ja Diakin mahdollisuudet yhteistyölle	50
5.4 Järjestöjen odotuksia ja toiveita ammattikorkeakouluille	54
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	55
6.1 Globaalit arvot yhteistyötä ohjaamassa	56
6.2 Ammattikorkeakoulujen osallistuminen globaalien vastuun edistämiseen tärkeää	58
6.3 Ammattikorkeakoulujen mahdollisuudet suomalaisten järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön globaalien vastuun edistämiseksi	60
7 LOPPUSANOISTA KOHTI TULEVAISUUTTA	63
LÄHTEET	69
LIITTEET	79
Liite 1: GLORE-hankesuunnitelma	79
Liite 2: Haastattelurunko	88
Liite 3: Haastateltavat	89
Liite 4: Taulukko: Haastattelukysymykset 1-5	90
Liite 5: Taulukko: Haastattelukysymykset 6-7	96
Liite 6: Taulukko: Haastattelukysymys 8	103

## JOHDANTO

Nykypäivän maailma on globalisoitunut ja kansainvälistynyt kovaa vauhtia. Tämän seurauksena on yhä enemmän alettu puhua jokaista ihmistä koskettavasta maailmanlaajuisesta vastuusta. On nimittäin lähes mahdotonta enää sulkea silmiä globalisaation tuomilta vaikutuksilta elämäämme, saattikka ohittaa sitä, miten omalla toiminnallamme on vaikutuksensa myös maailmanlaajuisesti. Globaalista vastuusta onkin tärkeä puhua ja se tulisi huomioida kaikessa toiminnassa niin yksilöllisellä- kuin yhteiskunnallisella tasolla. Tämä opinnäytetyö pureutuu tähän ajankohtaiseen ja tärkeään teemaan, keskittyen globaalin vastuun edistämiseen ammattikorkeakouluissa järjestöyhteistyön kautta.

Voidaan sanoa, että tällä hetkellä Suomen ammattikorkeakoulut tekevät jonkin verran yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa, mutta sen lisäämiselle ja vahvistamiselle yhä on tarvetta. Myös yleisesti ammattikorkeakoulujen globaalin vastuun edistämistä olisi merkittävää tuoda julkisessa keskustelussa enemmän esille sekä käytännön toimintaa lisättävä. Korkeakouluja olisi tärkeä kehottaa pohtimaan oman toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja, tavoitteita ja päämääriä. Toivon mukaan tämä opinnäytetyö herättää aiheesta keskustelua ammattikorkeakouluissa sekä antaa oman pienen panoksensa järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön edistämiseksi.

Tämän opinnäytetyön ovat tehneet yhteistyössä Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiopiskelijat Maija-Stiina Auvinen ja Ainoliisa Mikkonen. Työn tekijöinä tulemme puhumaan pääsääntöisesti ”meistä”, sillä yhteistyömme on ollut suhteellisen aukotonta. Työn tilaajana toimii hanke nimeltä Globaalin vastuun sekä kestävän kasvun ja osallisuuden periaatteet osaksi kansainvälistä TKI-toimintaa. Hanke on Diakonia ammattikorkeakoulun vetämä ja sitä toteuttavat yhdessä Suomen neljä ammattikorkeakoulua. Työn tilaajan edustajana toimii hankkeen projektipäällikkö Sami Kivellä, Diakonia ammattikorkeakoulusta. Aiheen työlle saimme koulumme kautta, jonne hanke ilmaisi tarpeensa opinnäytetyölle. Tästä lähtien hankkeesta puhuttaessa käytämme siitä lyhennettä GLORE-hanke. Työmme loppuun liitämme GLORE-hankkeen hankesuunnitelman, johon viittaamme aina siitä puhuttaessa.

GLORE-hankkeessa ovat mukana Diakonia ammattikorkeakoulun lisäksi Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kajaanin ammattikorkeakoulu sekä Saimaan ammattikorkeakoulu. Näistä korkeakouluista opinnäytetyömme koskee kahta, Humanistista ammattikorkeakoulua ja Diakonia-ammattikorkeakoulua. Hankkeen puitteissa ammattikorkeakouluilla on tarkoitus löytää itselleen yhteistyökumppaneita kehittyvistä maista, joista kyseisten korkeakoulujen kohdemaina toimivat Nepal ja Tansania. Hankkeen yhtenä päätavoitteena on osallistujakorkeakoulujen kansainvälisen yhteistyön ja -osaamisen vahvistaminen kehittyvissä maissa (Liite 1). Hankkeen sisällä heräsikin ajatus siitä, että Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Diakonia-ammattikorkeakoulu voisivat tulevaisuudessa luoda tavoitteellisia yhteistyöverkostoja niin Nepalissa kuin Tansaniassa toimivien, kehitysyhteistyötä tekevien suomalaisjärjestöjen kanssa. Selvitystä kaivattiin siitä, mitä suomalaisjärjestöjä kohdemaissa toimii sekä mitä ne siellä tekevät. Erityinen tarve oli kartoittaa sitä, mitä mahdollisuuksia ammattikorkeakouluilla olisi osallistua näiden järjestöjen toimintaan ja mikä on järjestöjen oma näkemys korkeakoulu yhteistyöstä. Tämän selvityksen tausta-aineistona toimii järjestöjen edustajille tehdyt haastattelut.

Idea opinnäytetyöhömme lähti liikkeelle näistä ajatuksista ja sen tarkoitus onkin toimia hankkeelle taustaselvityksenä kyseisistä asioista. Tartuimme tähän opinnäytetyöaiheeseen, sillä pidämme globaalin vastuun teemaa hyvin tärkeänä ja ajankohtaisena. Sitä on merkittävää tuoda esiin myös ammattikorkeakoulujen opetus-, tutkimus- ja kehitystyössä sillä globaalit ongelmat kuten ilmastonmuutos ja ihmisten välinen eriarvoisuus koskettavat myös korkeakouluja. Järjestöjen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen on mielestämme tärkeää ja se hyödyttää molempia osapuolia.

Opinnoissamme olemme suuntautuneet monikulttuurisen ja kansainvälisen toiminnan kehittämiseen, joten opinnäytetyön aihe soveltuu meille loistavasti. Olemme kiinnostuneita kansainvälisestä toiminnasta ja haluamme oppia siitä lisää sekä hyödyntää opinnäytetyössä jo aikaisemmin oppimaamme. Opinnäytetyön konteksti on meille osittain tuttu, sillä olemme molemmat suorittaneet harjoitteluja Nepalissa, toinen suomalaisessa ja toinen paikallisessa järjestössä. Alun perin tarkoituksena oli tehdä kaksi erillistä työtä, joista toinen selvittää Nepalissa, toinen Tansaniassa toimivien suomalaisjärjestöjen näkemyksiä yhteistyöstä. Päädyimme kuitenkin tekemään yh-

teisen työn, sillä näin työstä tulee kattavampi ja monipuolisempi, eikä kahta erillistä työtä samasta teemasta olisi ollut mielekäästä tehdä. Yhdessä tekeminen mahdollistaa myös laajemman aineiston keräämisen sekä aiheen syvällisemmän tarkastelun. Olemme jakaneet työlle vastuualueita, joista kerromme tarkemmin luvussa neljä.

Opinnäytetyömme pohjana toimii aiheeseen liittyvä tietoperusta, jossa käsittelemme työn kannalta oleellisia teemoja, kuten globaalia vastuuta, kehitysyhteistyötä sekä korkeakoulujen globaalia vastuuta. Tietoperustan rakentamisen jälkeen avaamme työmme käytännön toteutuksen ja kerromme valitsemastamme tutkimusmenetelmästä sekä perusteluista tälle valinnalle. Pohdimme myös aineistomme laatua ja luotettavuutta. Luvussa viisi nostamme esiin haastatteluaineistosta nousseet tulokset, avaten järjestöjen näkemyksiä tekemättä niistä vielä omia johtopäätöksiä. Tämän jälkeen tarkastelemme haastatteluaineistoa työmme tietoperustan sekä omien ajatustemme valossa, etsien vastauksia kehityskysymykseemme. Lopuksi arviomme vielä opinnäytetyöprosessia kokonaisuudessaan ja esitämme kehitysideoita tulevaisuudelle.

#### Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus

Opinnäytetyömme tarkoitus on selvittää minkälaisia mahdollisuuksia Humanistisella ammattikorkeakoululla ja Diakonia-ammattikorkeakoululla on tehdä yhteistyötä Nepalissa ja Tansaniassa toimivien suomalaisjärjestöjen kanssa. Työn tavoitteena on löytää erilaisia ideoita siitä, miten ammattikorkeakoulut voivat järjestöyhteistyön kautta edistää globaalia vastuuta. Työssämme tulemme käyttämään Humanistisesta ammattikorkeakoulusta lyhennettä Humak ja Diakonia ammattikorkeakoulusta Diak.

Opinnäytetyömme kehityskysymys on seuraava: Mitä mahdollisuuksia ammattikorkeakouluilla on tehdä yhteistyötä suomalaisten järjestöjen kanssa globaalin vastuun edistämiseksi? Koska opinnäytetyömme käsittelee aihetta ensisijaisesti järjestöjen näkökulmasta, olemme tämän pääkysymyksen selvittämiseksi luoneet seuraavat alakysymykset: Mikä on järjestöjen oma näkemys korkeakouluyhteistyöstä? Minkälaista yhteistyö voisi olla? Näihin kysymyksiin haemme vastauksia haastatteleamalla Nepalissa ja Tansaniassa toimivien suomalaisjärjestöjen edustajia sekä pureutumalla aiheeseen liittyvään tietoperustaan.

## Tilaaajaorganisaation kuvaus

GLORE-hanke käynnistyi vuoden 2014 alussa ja sen on tarkoitus toimia vuoden 2015 loppuun. Hanketta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sen hallinto-, talous- ja tulosvastuu on Diakilla. Hankkeen tavoite on vahvistaa osallistujakorkeakoulujen osaamista kehittyvien maiden kanssa tehtävässä opetus-, tutkimus- ja kehitystyössä. Sen tarkoitus on lisätä korkeakoulujen kansainvälistä osaamista, vahvistaa niiden globaalin vastuun huomioivaa kansainvälistä yhteistyötä sekä sitoa kestävän kasvun ja osallisuuden periaatteet osaksi ammattikorkeakoulujen toimintaa Suomessa ja erityisesti kehittyvien maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. GLORE -hanke pyrkii tuottamaan suomalaisten ammattikorkeakoulujen työelämälähtöisen yhteistyön mallin kestävän kehityksen ja ihmisarvon edistämiseksi kehittyvissä maissa sekä pyrkii muodostamaan kestävän kehityksen verkoston. (Liite 1.)

Hankkeen kohderyhmiä ovat osallistujakorkeakoulujen opiskelijat, opetushenkilöstö, tutkijat ja muu henkilöstö sekä kehittyvien maiden kansalaiset. Kohderyhmiin kuuluvat myös monet sidosryhmät ja yhteistyökumppanit, kuten esimerkiksi viranomaiset, yritykset ja järjestöt. Hankkeen kohdemaat ovat Swazimaa, Namibia, Tansania ja Nepal. (mt.)



## 1 GLOBAALI VASTUU

*"Aikamme avainsana on globalisaatio. Se sitoo ihmiset yhteen ja tarjoaa mahdollisuuksia, joista isovanhempamme eivät voineet uneksiakaan. Mutta miljoonille ihmisille globalisaatio ei ole mahdollisuus, vaan tuhon ja epätoivon lähde"*

*Kofi Annan 1998 (Kiljunen 1999, 266).*

Globalisaation kautta maailma nähdään yhä enemmän yhtenäisenä, jossa sen eri valtioiden väliset vaikutukset toisiinsa lisääntyvät. Ihmiset saavat median kautta helposti tietoa maailman tilanteesta sekä globaalien vastuunkantamisen tarpeesta. (Wallin 2008, 170.) Monien mahdollisuuksien lisäksi globalisaatio lisää myös haasteita ja vahvistaa ihmisten välistä eriarvoisuutta (Melén-Paaso & Lampinen 2009, 7). Ihmisten on sopeuduttava toimimaan globalisoitumisen ympäröimänä sekä ymmärrettävä ja myös huomioitava oman toimintansa seuraukset.

Koska tämä opinnäytetyö koskee ammattikorkeakoulujen globaalia vastuuta, pidämme tärkeänä tarkastella ensin globaali vastuu -käsitettä yleisellä tasolla. Tällä käsitteellä ei ole olemassa vain yhtä määritelmää, joten esitämme erilaisia näkökulmia siitä ja sen merkityksestä tällä vuosikymmenellä. Sisällytämme globaaliin vastuuseen myös kestävä kehityksen teeman, sillä nämä termit liittyvät vahvasti ja lähes erottamattomasti toisiinsa. Kestävä kehityksen edistäminen näkyy myös GLORE-hankkeen tavoitteissa, joten sitä on tärkeä avata tässä opinnäytetyössä. Kestävästä kehityksestä poimimme erityisen tarkastelun kohteeksi vielä sosiaalisen kestävä kehityksen. Tämä on olennaista, sillä GLORE-hankeessa se on osa Humakin ja Diakin kehitys- ja tutkimustyön teema-alueista ja linkittyy täten vahvasti opinnäytetyömme tavoitteisiin. Sosiaalinen kestävä kehitys liittyy opinnäytetyöhömmö myös niin, että sen teemat ovat lähellä Humakin ja Diakin koulutusohjelmien sisältöjä.

## 1.1 Näkökulmia globaaliin vastuuseen

Vuosituhanen vaihteessa keskustelu globalisaation aiheuttamasta eriarvoisuudesta lisääntyi ja jokaisen ihmisen globaali vastuu nousi yleisessä keskustelussa pintaan. Aktiivisista kansalaisista alettiin toivoa aktiivisia maailmankansalaisia. (Rohweder 2008, 15.) Globalisaation tuomat ongelmat, kuten luonnon saastuminen, ihmiskauppa ja lapsityövoima ovat lisääntyneet 2000-luvulla ja ne kuvastavat sitä, että ihmisten elämä maapallolla ei ole kestäväää (Melén-Paaso & Lampinen 2009, 7). On tärkeää, että jokainen ihminen on tietoinen globalisaation tuomista negatiivisista vaikutuksista ja pyrkii toimimaan vastuullisesti niiden vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Globaalin vastuun näkökulmasta kaikilla kansalaisilla tulisi olla edellytyksiä osallistua maailmanlaajuisen yhteiskuntamme toimintaan (Melén-Paaso & Kaivola & Rohweder 2009, 22). Sama ajatus tukee myös tämän opinnäytetyön merkitystä. Maailmanlaajuinen vastuu koskee myös ammattikorkeakouluja ja sieltä valmistuvien eri alojen ammattilaisten olisi tärkeää saada tietoa ja taitoa myös globaalin vastuun teemoista.

Globaalia vastuuta edistävä toiminta pohjautuu sitä ohjaaviin arvoihin ja eettiseen ajatteluun. Arvot ovat keskeisessä osassa ihmisen käyttäytymistä ja niiden kautta on tyypillistä perustella tekemiään valintoja (Salonen 2010, 54). Vuonna 2000 hyväksytyn YK:n vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteet perustuvat juuri globaaliin vastuuseen tähtääviin arvoihin. Näitä ovat muun muassa tasa-arvo, solidaarisuus, yhteisvastuu, demokratia, köyhyyden poistaminen, ympäristön suojeleminen sekä vähiten kehittyneiden maiden erityistarpeiden kohtaaminen. (Opetusministeriö 2010, 6.)

Suomen opetusministeriön vuonna 2007 käynnistämä kasvaminen maailmanlaajuisen vastuuseen -projekti pohjautuu arvoihin, jotka tähtäävät kaikille kuuluvien ihmisoikeuksien sekä oikeudenmukaisemman ja tasa-arvoisemman maailman puolesta toimimiseen. Tämän projektin taustalla vaikuttaa ajatus siitä, että globaali vastuu on prosessi, joka kartuttaa yksilön tietoisuutta todellisuudesta ja herättelee ajattelemaan vastuullisesti globaalilla tasolla. (Melén-Paaso & Kaivola 2009, 13-14.) Myös empatiaan ja suvaitsevaisuuteen liittyvien arvojen ajatellaan olevan osa globaalia vastuuta ja yhdessä ihmisten välisen tasa-arvon sekä ihmisoikeuksiin liittyvän tiedon jakamisen kanssa ne ohjaavat globaalin vastuun kantamiseen. Globaalin vastuun ajatellaan

sisältävän solidaarisuuden, suvaitsevaisuuden sekä maailman kaikkia ihmisiä koskevan oikeudenmukaisuuden edistämisen. (Wallin 2008, 170.)

Arvojen yhteydessä voidaan puhua myös globaalietiikasta, johon globaalin vastuun mukainen toiminta näyttää osaltaan pohjautuvan. Globaalietiikka pyrkii moniarvoisessa ja monimuotoisessa maailmassa löytämään yhteisiä globaaleja perusarvoja, jotka voisivat yhdistää eri kulttuureista tulevia ihmisiä (Perttunen 1999). Globaalietiikkaa pidetään keskeisenä vastuun ottamisessa ja ajatellaan, että vasta yleisesti hyväksyttävää moraalialue noudattaen ihmisen toiminta on eettistä (Melén-Paaso ym. 2009, 22). Globaalietiikkaa tarvitaan, sillä jokaisen ihmisen toiminnalla on vaikutusta myös globaalisti ja sen seurauksia tulisi miettiä koko maailman kannalta (Sihvola 2004, 210).

Keskeisenä globaalin vastuun elementtinä voidaan pitää maailmanlaajuisia vuorovai-  
kutteista päätöksentekoa. Globalisaation hallinta edellyttää yhteistyötä ja yksi YK:n kahdeksasta vuosituhatvuoteesta on ”globaali kumppanuus”. Se on maailmanlaajuisia yhteistyötä ja vuoropuhelua eri toimijoiden välillä ja sitä pidetään yhtenä onnistuneen globalisaatioprosessin kulmakivistä. Globaalin vastuun periaatteiden toteuttamisessa kyse on juuri eri aloja ja toimijoita yhdistävästä teemasta. (Rohweder 2008, 10, 15-17.) Tämä näkökulma korostuu myös GLORE-hankkeessa, jonka yksi tulostavoite on vahvistaa ammattikorkeakoulujen globaalin vastuun huomioivaa kansainvälistä yhteistyötä (Liite 1). Yhteistyö globaalin vastuun edistämässä on luonnollisesti tärkeä ulottuvuus myös tämän opinnäytteen kannalta.

Globaalin vastuun voidaan nähdä viittaavan maailmanlaajuisien ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen ratkaisemiseen, eettisesti kestävään toimintaan ja ajatteluun sekä ihmisten valmiuksiin toimia globaaleissa ympäristöissä ja ymmärtää oman toiminnan laajemmat vaikutukset (Virtanen & Rohweder 2009, 20). Keskeistä globaalissa vastuussa on se, että se kytkee paikallisen ja maailmanlaajuisen ajattelun ja toiminnan yhteen. Edistämme globaalialue vastuuta silloin, kun toimimme vastuullisesti paikallisesti, mutta samalla huomioimme toimintamme vaikutukset myös globaalialue näkökulmasta. (Honkanen & Juujärvi ym. 2009, 199.)

Monia globaaleja ongelmia ja haasteita saatetaan kuitenkin pitää liian vaikeina ratkaista. Yksi tapa on lähestyä niitä hyvin pienimuotoisesti niin yksilöiden omassa elämässä kuin yhteiskunnallisten toimijoidenkin näkövinkkelistä katsottuna. Ongelmien vähentäminen edellyttää ihmisten välistä kanssakäymistä, yhteisöllisyyttä sekä vastuullisuutta. (Melén-Paaso ym. 2009, 24-25.) Globaalin vastuun mukainen toiminta ei siis tarkoita välttämättä pelkästään laajaa poliittista toimintaa tai kansainvälistä yhteistyötä. Yksinkertaisimmillaan se voi olla sitä, että yksilö huomioi oman elämäntyytönsä ja toimintansa merkitykset globaalisti ja pyrkii toimimaan maailmanlaajuista vastuuta kantaen.

Globaalin vastuun kantamisen katsotaankin lähtevän yksilön jokapäiväiseen elämään liittyvistä päätöksistä ja valinnoista, ylettyen yhä kauemmaksi aina globaalille ulottuvuudelle asti. Siihen, millaiseksi maapallon tulevaisuus muodostuu, vaikuttavatkin monet eri puolilla maailmaa tehdyt valinnat ja toiminta. (Melén-Paaso & Kaivola 2009, 14-15.) Globaali vastuu on moniulotteisuudessaan tärkeä osa koko globalisaatioprosessia ja se ohjaa ihmisiä toimimaan paremman maailman puolesta.

## 1.2 Kestävä kehitys osana globaalia vastuuta

Globaalin vastuun edistäminen tulisi pohjautua kestävään kehitykseen (Melén-Paaso 2008b, 158). Sen yhtenä näkökulmana voidaankin pitää kestävää kehitystä, eikä niitä voida tarkastella toisistaan riippumattomina ilmiöinä. Vastuuta kantamalla voidaan edistää kestävää kehitystä, joka taas tavoittelee elämän monimuotoisuutta (Salonen 2010, 36). Toisin sanoen kestävä kehitys toteutuu globaalin vastuun huomioivan toiminnan kautta. Teemana kestävä kehitys linkittyy vahvasti myös GLORE-hankkeeseen, jonka yksi tulostavoite on sitoa kestävän kasvun ja osallisuuden periaatteet osaksi ammattikorkeakoulujen opetus-, tutkimus- ja kehitystyötä. Hankkeessa osallistujakorkeakoulut valitsevat tutkimus- ja kehitystyölleen omat erityisteemansa yhteistyössä kehittyvissä maissa olevien kumppaneiden kanssa. Nämä teema-alueet nousevat juuri kestävän kehityksen näkökulmasta. (Liite 1.) Kestävää kehitystä ja sen eri ulottuvuuksia onkin tärkeä avata ja tarkastella myös tässä opinnäytetyössä.

Kestävästä kehityksestä alettiin puhua YK:n ympäristökongressissa vuonna 1972 (Melén-Paaso 2008a, 89). Yleinen keskustelu kestävästä kehityksestä ja merkityksestä kuitenkin voimistui vuonna 1987, kun Norjan pääministeri Gro Harlem Brundtlandin johtama Ympäristön ja kehityksen maailmankomissio julkaisi raportin Yhteinen tulevaisuutemme. Tässä raportissa kestävä kehitys määritellään "kehitykseksi, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa". Tämä on jäänyt elämään tunnettuna ja paljon siteerattuna kestävästä kehityksestä määritelmänä. Vuosituhannen vaihtuessa kestävä kehitys on kuitenkin saanut uusia merkityksiä, eikä sitä enää tarkastella pelkästään tästä näkökulmasta. (Engelman 2013, 19, 21.)

Brundtlandin komission määritelmä teki kestävästä kehityksestä maailmanlaajuisesti tunnetun ilmiön, mutta edelleen pohditaan sitä, miten sitä tulisi eri yhteyksissä määritellä. Kestävä kehitys käsitteenä on laaja, mutta sen viesti on kuitenkin yksinkertainen: se on kehitystä, jonka on toteuduttava sekä taloudellisesti, ympäristöllisesti että yhteiskunnallisesti kestävästi. Se on ihmisten välisen eriarvoisuuden, köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisemistä luonnon kantokyvyn rajat huomioon ottaen. (Honkanen 2009, 52.) Salonen (2010, 31) kirjoittaa kestävästä kehityksestä kokonaisvaltaisuudesta, joka ulottuu monipuolisesti ja syvällisesti ihmisen toimintaan. Nykyään kestävä kehitys jaetaan ekologiseen-, taloudelliseen- ja sosiokulttuuriseen ulottuvuuteen. Sosiokulttuurinen kestävä kehitys voidaan jakaa vielä sosiaaliseen- ja kulttuuriseen ulottuvuuteen. (Tani 2008, 53.) Myös GLORE-hanke pyrkii sitomaan nämä kaikki ulottuvuudet osaksi ammattikorkeakoulujen toimintaa (Liite 1).

Suomen YK-liiton (2014a) mukaan ekologisessa kestävydessä on kyse maapallon biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden turvaamisesta. Ekologisen kestävästä kehityksestä pyrkimys on sopeuttaa ihmisen toiminta ja kulutus maapallon luonnonvaroihin ja luonnon kestokykyyn nähden sopivaksi. Taloudellinen kestävä kehitys tähtää taas tasapainoiseen talouskasvuun, jossa velkaantuminen ja pääomavarojen ylikuluttaminen pyritään minimoimaan. Kestävästä talouden ajattelun antavan pohjan koko muulle kestävästä kehitykselle. Kulttuurinen kestävä kehitys tavoittelee eri kulttuurien tuntemuksen lisääntymistä ja niiden identiteettien vahvistumista. Sen ajattelun mahdollistavan eri kulttuurien säilymisen ja kehittymisen. (Suomen YK-liitto 2014a.)

Sosiaalinen kestävä kehitys pyrkii edistämään hyvinvointia vähentämällä ihmisten välistä eriarvoisuutta. Se pyrkii mahdollistamaan jokaisen ihmisen perusoikeuksien toteutumisen sekä turvaamaan riittävän koulutuksen, terveydenhuollon ja toimeentulon (mt.). Sosiaalinen kestävä kehitys on opinnäytetyömme kannalta olennainen, joten tarkastelemme sitä yksityiskohtaisemmin seuraavassa alaluvussa.

Jokaisella kestävän kehityksen ulottuvuudella on siis omat painotuksensa. Kestävän kehityksen katsotaan kuitenkin toteutuvan sen eri ulottuvuuksien tasapainoisessa suhteessa ja sitä tarkastellessa onkin syytä huomioida ulottuvuuksien keskinäinen vuorovaikutus, syy-seuraussuhteet ja yhtäaikaisuus. Näiden riippuvuussuhteen ohittaminen saattaa johtaa koko kestävän kehityksen sisällön virheelliseen tulkintaan. (Salonen 2010, 33, 126.) Esimerkiksi se, mikä taloudellisesta tulokulmasta katsottuna on hyödyllistä, voi sosiaalisesta näkökulmasta olla haitallista (Särkelä 2011, 144).

Kestävä kehitys on maailmanlaajuista ja sen edistämiseksi tarvitaan sekä yksilöiden että yhteiskunnallisten toimijoiden globaalin vastuun huomioivaa toimintaa (Honkanen 2009, 52). Kestävässä kehityksessä onkin olennaista huomioida sen globaali näkökulma, sillä useat tulevaisuuden haasteet, kuten ilmastonmuutos ovat maailmanlaajuisia, eikä niitä voida ratkaista vain paikallisesti (Salonen 2010, 73). Globaalia vastuuta onkin pyrittävä edistämään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kestävän kehityksen linkittymistä globaaliin vastuuseen kuvastaa myös Suomen kestävän kehityksen toimikunnan vuonna 2006 hyväksymä kansallinen strategia "Kohti kestäviä valintoja - Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi". Sen päämääränä on hyvinvoinnin turvaaminen luonnon kantokyvyn rajoissa niin kansallisesti kuin globaalistikin. Strategiassa nostetaan esille globaali vastuullisuus sekä erityisesti Suomen vastuu toimia kestävän kehityksen toteutumiseksi globaalilla tasolla. (Rohweder 2008, 14.) Tämän strategian pyrkimys hyvinvoinnin edistämässä ei siis rajoitu vain Suomen valtion sisälle vaan se ylettyy myös globaalille tasolle.

Brundtlandin maailmankomission raportti pohjautuu myös globaaliin vastuuseen (Virtanen & Rohweder 2009,19). Sillä on ollut suuri merkitys kestävän kehityksen mukaiseen ajatteluun ja toimintaan ja se oli muun muassa pohjana YK:n vuoden 1992 Rio de Janeirossa järjestetyssä ympäristö- ja kehityskonferenssissa. Tuolloin hyväksyttiin

kansainvälinen Agenda 21-toimintaohjelma, jonka myötä kestävän kehityksen edistäminen saikin kansainvälisesti sovitut tavoitteet. (Melén-Paaso 2008a, 89.)

Luvussa 1.1. mainitsimme miten globaalia vastuuta edistävä toiminta pohjautuu sitä ohjaaviin arvoihin. Sama pätee myös kestävää kehitystä edistävässä toiminnassa. Salonen (2010, 55, 60) mainitsee kolme arvoa, joihin kestävän kehityksen mukaisen yhteiskunnan tavoittelu perustuu. Ne ovat elämänlaatu, inhimillinen solidaarisuus ja ekologinen herkkyyden. Salonen näkee myös vapauden, vastuun, ekologisen eheyden ja monimuotoisuuden, demokratian, rauhan ja väkivallattomuuden sekä ihmisten keskinäisen riippuvuuden toimivan kestävän kehityksen arvoina. Hän ajattelee myös YK:n vuosituhattavoitteiden taustalla toimivien arvojen ohjaavan kestävää kehitystä. Kestävän kehityksen ja globaalin vastuun mukaista toimintaa näyttää siis ohjaavan samankaltaiset arvot. Käsitteinä ne kulkevatkin rinnakkain, tasa-arvoista ja kestävää maailmaa edistäen.

### 1.3 Sosiaalinen kestävä kehitys

Sosiaalinen kestävä kehitys on keskeisessä asemassa ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia tarkasteltaessa (Särkelä & Pohjola 2011, 9). Se jää kuitenkin helposti liian vähälle huomiolle ja kestävä kehitys on tyypillisempää nähdä vain ekologisesta tai taloudellisesta näkökulmasta. Sosiaaliselle kestäväälle kehitykselle ei ole olemassa yhtä vakiintunutta tai yksiselitteistä määritelmää, vaan on erilaisia näkemyksiä siitä, millaisista asioista se koostuu. Tässä luvussa tulemme tarkastelemaan tämän käsitteen sisältöä sekä pohdimme sen yhteyttä GLORE-hankkeeseen ja tähän opinnäytteeseen. Tulemme käyttämään sosiaalisesta kestävästä kehityksestä lyhennettä sosiaalinen kestävyys.

Jo Brundtlandin komission raportissa sosiaalinen kestävyys nähtiin osana kestävää kehitystä (mt., 10). Termiä on ollut kuitenkin vaikea hahmottaa ja määritellä. Tämän vuoksi Suomi sai YK:n kestävän kehityksen seurantakokouksessa vuonna 1997 tehtäväkseen selventää sosiaalista kestävyyttä. Suomen pääviesti siitä lopulta oli seuraavanlainen: ihmiset tulisi instituutioiden tai järjestelmien sijaan asettaa kestävän

kehityksen keskiöön, niin hyödyn saajien kuin aktiivisten toimijoidenkin rooliin. (Wiman 2006, 10.) Sosiaalisessa kestävydessä on siis erityinen painotus ihmisyyden ja ihmisarvon kunnioittamisessa.

Erilaisissa sosiaalisen kestävyden määrittelyissä yhteistä on se, että sen katsotaan tähtäävän ihmisten väliseen tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen. Se pyrkii edistämään yhteisöllisyyttä sekä jokaisen ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä. Sosiaali- ja terveysministeriön strategian, Sosiaalisesti kestävä Suomi 2011, mukaan sosiaalisesti kestävä yhteiskunnan tulee kohdella kaikkia siellä eläviä ihmisiä tasavertaisesti, edistää heidän osallistumisen mahdollisuuksia ja yhteisöllisyyttä sekä tarjota palveluita. Sosiaali- ja terveysministeriön kestävästä kehitystä tarkasteleva raportti osoittaa sosiaaliselle kestävyydelle seuraavanlaisia edellytyksiä: ihmisille riittävän toimeentulon turvaaminen, hyvinvointipalveluiden järjestäminen, ihmisten toimintamahdollisuuksien, osallisuuden sekä yhteiskuntaan kiinnittymisen reilu jakaminen. (Särkelä 2011, 145.)

Salosen (2010, 34) mukaan sosiaaliseen kestävyteen kulminoituvat köyhyyden- ja eriarvoisuuden haaste. Myös Särkelän ja Pohjolan (2011, 17) mukaan haasteet sosiaaliselle kestävyydelle ovat köyhyys, väestönkasvu, terveydenhuollon-, koulutuksen- ja oikeudenmukaisuuden puute sekä ruoan riittävyys. Heidän mielestään nämä haasteet ovat maailmanlaajuisia eikä sosiaalisen kestävyden edellytyksiä ole merkittävässä osassa maailmaa vielä saavutettu. GLORE-hanke pyrkii osaltaan vastaamaan näihin haasteisiin tuottamalla sen osallistujakorkeakoulujen ja kohdemaissa toimivien tulevien kumppanien välisen yhteistyön mallin, jonka tarkoitus on edistää kestävästä kehitystä ja ihmisarvoa. Humakin alustavat teema-alueet yhteistyölle ovat kansalaisyhteiskunta, sukupuolten välinen tasa-arvo, nuoret, naiset ja lapset. Diakilla korostuu ihmisoikeusnäkökulman lisäksi kehityspoliittiset toimet, johon tulemme paneutumaan toisessa pääluvussa. (Liite 1.)

Tässä opinnäytetyössä kansalaisjärjestöt ovat isossa roolissa, sillä työn tarkoituksena on selvittää ammattikorkeakoulujen globaalin vastuun edistämisen mahdollisuuksia järjestöyhteistyön kautta. Kansalaisjärjestöillä on merkittävä rooli myös sosiaalisen kestävyden edistämisessä. Kansalaistoiminta luo keinoja osallistua ja vaikuttaa sekä auttaa vahvistamaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ihmisten välillä. Osallisuus ja yhteisöllisyys ovatkin sosiaalisen kestävyden kulmakiviä ja niiden toteutumattomuus



voi estää koko sosiaalisen kestävyuden edistymisen. Tästä näkökulmasta katsottuna sosiaalisen kestävyuden ytimessä on jokaisen ihmisen mahdollisuus löytää itselleen sopiva vaikuttamisen ja osallistumisen väylä. (Särkelä 2011, 154-155, 164.) Aineistoimme tulevien järjestöjen yhteys sosiaaliseen kestävyteen on myös selvästi nähtävissä. Niiden teemat liittyvät lasten-, naisten- ja eri vähemmistöryhmien oikeuksien, yhteiskunnallisen osallistumisen ja terveyden edistämiseen Nepalissa ja Tansaniassa. Myös yhteisöjen kehittäminen ja osallisuuden vahvistaminen on keskeistä niiden toiminnassa.

Kestävän kehityksen ulottuvuuksista sosiaalista kestävyyttä on tärkeä painottaa aiempaa enemmän. Tasa-arvon ja osallisuuden edistäminen lisää ihmisten välistä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja tätä kautta myös kiinnostus yhteisen luonnon suojeleminen kasvaa. (Wiman 2006, 10,12.) Tästä esimerkkinä Väestöliiton kansainvälisten asioiden päällikkö Hellevi Hatusen näkemys siitä, miten heidän yhdessä projektissaan nuorten lisääntynyt tieto seksuaaliterveydestä lisäsi samalla heidän kiinnostustaan toimia oman yhteisönsä puolesta. Hänen mukaansa tätä kautta myös nuorten kiinnostus ympäristöasioista lisääntyi. (Latvala 2012.)

Sosiaalisen kestävyuden peruspilarina toimii vuonna 1948 laadittu yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus ja siinä on kyse kaikkien ihmisten oikeuksien kunnioittamisesta, yhteenkuuluvuudesta sekä osallisuudesta (Salonen 2010, 111). Julistuksen ensimmäinen artikla kiteyttää mielestämme tätä ajatusta:

“Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä” (United Nations 2014).

## 2 KEHITYSYHTEISTYÖ GLOBAALIA VASTUUTA EDISTÄMÄSSÄ

Tässä luvussa pohdimme, mitä ylipäätään tarkoittaa kehitys sekä käymme läpi nykyisin kehitystoiminnassa vaikuttavia, opinnäytetyömme ja GLORE-hankkeen kannalta

oleellisia kehitysteorioita. Luvussa kerromme kehitysyhteistyöstä globaalien vastuun edistäjänä; kehitysyhteistyö pohjautuu solidaarisuuteen ja yhteisvastuuseen, jotka kietovat sen vahvasti globaalien vastuun ideaan (Kepa Itseopiskeluympäristö 2014a). Käymme myös lyhyesti läpi suomalaisen kehitysyhteistyön historiaa sekä avaamme Suomen kehityspolitiikkaa, kansainvälisiä sopimuksia ja julistuksia niiltä osin, joilla on merkitystä Suomen kehitysyhteistyölle.

Opinnäytetyömme kartoittaa korkeakoulujen mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä Nepalissa ja Tansaniassa toimivien suomalaisjärjestöjen kanssa. Järjestöt tekevät siis kehitysyhteistyötä, jolloin katsaus kehitysyhteistyön historiaan ja lähtökohtiin on paikallaan, jotta tiedetään mitä on tehty, mitä ollaan tekemässä ja miksi. Tästä samaisesta syystä tutustumme myös järjestöihin kehitysyhteistyön toimijoina. Järjestöillä on oma, merkittävä roolinsa kehitysyhteistyössä. Kehitysyhteistyön muihin toimijoihin sekä sitä sääteleviin sopimuksiin ja lakeihin on oleellista tutustua, jotta kokonaiskuva kehitysyhteistyöstä hahmottuisi. Luvun viimeinen kappale antaa lyhyen yleiskuvauksen Nepalista ja Tansaniasta, erityisesti siitä, miksi kehitystyö näissä valtioissa on tarpeellista.

## 2.1 Kehitys teoriassa

Olemme maininneet termin kehitys useaan otteeseen edellisissä luvuissa kestävän kehityksen yhteydessä. Mutta mitä kehitys oikeastaan tarkoittaa? Kehitykseen voidaan katsoa aina liittyvän muutosta. Esimerkiksi jokin asia, ihminen tai yhteisö muuttuu paremmaksi, toimivammaksi, tarkoituksenmukaisemmaksi ja niin edelleen. Eskelisen (2007) mukaan historiassa kehityksellä on tarkoitettu sosiaalista, taloudellista tai teknologista muutosta. Siitä voidaan olla kuitenkin eri mieltä, tarkoittaako termi kehitys aina positiivista muutosta. Ainakin se usein pitää sisällään jostain vanhasta luopumista, joka voidaan nähdä joko hyvänä tai pahana, tai välttämättömänä asiana, jotta kehitys olisi mahdollista. Kehityksen tiedetään myös olevan subjektiivista; mikä jollekulle on positiivista kehitystä, voi olla toiselle kehityksen este tai vastoin hänen käsitystään kehityksestä. Kehitys on myös aika- ja paikka sidonnaista. Se, mikä oli kehitystä 500 vuotta sitten, ei sitä luultavimmin enää ole. Kehityksen määritelmä voi

vaihdella myös määrittelijän kulttuuri- tai maantieteellisen taustan mukaan (Koponen 2007a, 49; Willis 2005, 2.) Kehitysetiikassa kehitys on monesti määritelty aktiiviseksi toiminnaksi, joka pyrkii saavuttamaan paremman elämänlaadun ja elintason (Eskelinen 2007).

Oleellista tämän työn kannalta on tietenkin tarkastella kehitystä globaalien vastuun ja kehitysyhteistyön konteksteissa. Erilaisia kehitysteorioita tarkastelemme niiltä osin kuin ne vaikuttavat nykymaailmassa kehittyvien maiden kanssa yhteistyössä tehdys- sä toiminnassa. Lyhyesti ja yksinkertaistetusti sanottuna historiassa kehitys nähtiin siirtomaa-aikana sivistyksen kasvuna, modernisaation aikana taloudellisena kasvuna ja jälkiteollisena aikana inhimillisenä hyvinvointina (Eskelinen 2007). Tästä typistetystä katsauksesta ilmenee, että kehitystä on määritelty hyvinkin eurooppalaisesta tai ”läntisestä” perspektiivistä (Eskelinen 2006; Koponen 2007a, 55).

Kehityksen teoriat pohjaavat kysymyksiin kuten: Mistä maiden erilaiset kehityserot johtuvat? Mitkä ovat syyt tietyn suuntaiseen kehitykseen? Voidaanko samojen syiden olettaa johtavan samoihin seurauksiin paikasta ja/tai ajasta riippumatta? Vastauksia näihin kysymyksiin on haettu niin harjoitettuun politiikkaan, historiaan, maantieteen, etnisyyteen kuin kulttuuriinkin pohjautuvista selitysmalleista. Erityisesti taloustieteen suuntaukset, mutta myös poliittiset ideologiat ovat vaikuttaneet kehitysteorioihin (Gylling 2004, 88). Vaikka useat tutkijat painottavatkin jonkun tietyn selitysmallin vaikutusta, harva on kuitenkaan sitä mieltä, että kehityskulkuun vaikuttaa ainoastaan yksi tekijä (Koponen 2007b, 69.)

Ensimmäinen kehityksen kuvaus oli niin kutsuttu modernisaatioteoria (Gylling 2004, 87). Teorian mukaan kaikki yhteiskunnat ovat alun perin alikehittyneitä ja ”perinteisiä”. Ne ovat kuitenkin matkalla kohti kehittyneitä modernisaation tilaa. Teorian mukaan länsimaisten teollisuusmaiden ajateltiin jo saavuttaneen kehityksen tilan. Kehitysmaiden katsottiin olevan alikehittyneitä, mutta niiden uskottiin saavuttavan saman teollisuusmaiden kehityksen tason seuraamalla länsimaiden kehityskulkua. ”Toisten kansojen tulevaisuuden ajateltiin näyttävän samalta kuin Euroopan nykyisyys” (Eskelinen 2006). Talouden kehitys oli avain modernisaatioon, ja vaurastumisen kautta tämän uskottiin lisäävän ihmisten hyvinvointia. Kehittyvien maiden modernisaation kulkua haluttiin vauhdittaa viemällä tietotaitoa ja investointeja niihin. (Eskelinen 2006;

Koponen 2007a, 54; Gylling 2004, 87; Willis 2005, 2,3.) Vaikka teollistuminen on tuonut paljon hyvää, kuten sosiaalisia parannuksia, on sillä myös negatiiviset seurauksensa kuten ympäristötuhot ja luonnonvarojen hupeneminen. Aikojen saatossa on myös todettu, ettei länsimainen kehityskulku ole universaali ilmiö ja toteudu samanaikaisena maailman hyvin erilaisissa yhteiskunnissa. Kuitenkin tälle kehitysteorialle kehitystoiminta ja -yhteistyö perustuvat sekä yhä edelleen monesti nojaavat. (Koponen 2007a, 55- 57.)

Modernisaatioajattelun jälkeen, noin 1960–1970 luvuilla, historian vaikutusta kehityksen kulkuun painottivat niin kutsutut riisto- ja riippuvuusselitysmallit. Riippuvuusteoria pohjautuu ajatukseen, jossa kehittyvien maiden vähempi kehittyneisyys tai köyhyys johtuvat historiassa tapahtuneesta siirtomaa- tai muun intervention aiheuttamasta riistosta ja myöhemmästä riippuvuussuhteesta. Kehittyvien maiden resursseja ja maailmankauppaa ohjaillaan länsimaiden hyväksi erilaisin menetelmin niin, että kehittyvät maat alikehittyvät ja köyhtyvät entisestään. Tämä selitysmalli on esimerkki interventionistisesta kehitysprosessista, joka tarkoittaa, että kehitykseen on tietoisesti yritetty vaikuttaa, tavalla tai toisella. Interventionistisia ovat niin siirtomainterventio kuten myös kehityspolitiikka. (Gylling 2004, 88; Koponen 2007b, 82, 83.)

Kehitystaloustieteilijä Jeffrey Sachsin ympäristökeskeisen kehityksen selitysmallin mukaan valtion alueen ilmasto, sijainti ja meren läheisyys vaikuttavat merkittävästi kehitykseen. Sachsin tutkimusten perusteella lauhkea ilmastovyöhyke ja meren läheisyys antavat valtiolle paremmat mahdollisuudet kehitykseen kuin sijainti sisämaassa ja trooppinen ilmasto. Jälkimmäisten haitaksi koituvat muun muassa lämpimän ilmastoin aiheuttamat taudit sekä kaupankäynnin ja liikkumisen vaikeus. On kuitenkin valtioita, jotka poikkeavat tästä kaavasta. Sach uskookin merkitystä olevan myös valtion yhteiskunnallistaloudellisella järjestelmällä sekä sillä onko valtio välttänyt sodan vai ei. (Koponen 2007b, 77-79.)

Kun pitkään vallalla ollut ajatus talouskasvun ja kehityksen vuorovaikutuksesta huomattiin riittämättömäksi, ovat monet teoreetikot määritelleet kehitystä uudelleen. Näistä määritelmistä eniten esille ovat päässeet teoriat, jotka korostavat ihmisen hyvinvointia ja toimintamahdollisuuksia kehityksen päämäärinä. Hyvinvoinnin merkitystä korostavien teoreetikoiden mukaan kehitys on yhteiskunnallinen prosessi, joka lisää

mahdollisuuksia subjektiiviseen hyvinvointiin. Talouskasvulla olisi edelleen vahva rooli kehityksen edistäjänä, mutta niin, että siitä saatavia hyötyjä ohjailtaisiin kaikkien ulottuville, eikä kuten aiemmin vain oleteta hyötyjen tulevan ja jakautuvan kaikille. Käytännössä tämä tarkoittaisi oikeudenmukaista tulonjakoa sekä tarpeellisia hyvinvointipalveluja. Hyvinvointiteoreetikoiden mukaan nykyiset hyvinvoinnin mittarit eivät ota tarpeeksi kattavasti huomioon ihmisen hyvinvoinnin kannalta oleellisia seikkoja. Uusia huomioonotettavia tekijöitä voisivat olla muun muassa väkivallattomuus, ympäristö ja marginaaliset ryhmät. (Eskelinen 2007.)

Toimintamahdollisuuksien teoria määrittelee paljolti tulevaisuudessa keskustelua kehitysyhteistyön kentällä. Teorian mukaan kehitystä on ihmisen toimintamahdollisuuksien, toisin sanoen vapauksien lisääntyminen. Teorian tunnetuin puolestapuhuja ja kehittäjä on intialainen taloustieteilijä Amartya Sen. Toimintamahdollisuuksilla, käsittäen poliittisen osallistumisen sekä sosiaaliset ja taloudelliset mahdollisuudet, tarkoitetaan ihmisen todellisia mahdollisuuksia tavoittaa arvostamia asioita. (Eskelinen 2007; Sen 2000, 3.)

Toimintamahdollisuuksien teoria korostaa yksittäisten ihmisten, kansojen ja kulttuurien itsemääräämisoikeutta. Hyvä elämä ja hyvinvointi eivät tarkoita kaikille samoja asioita, näin niitä ei tulisikaan määritellä ylhäältä- tai ulkoapäin, vaan ihmisten tulisi itse saada määritellä hyvinvoinnilleen oleelliset asiat. Toimintamahdollisuuksien malli korostaa demokratian tärkeyttä kehitykselle, mutta ottaa huomioon myös sen, ettei länsimainen monipuoluejärjestelmä ja vapaata taloutta korostava demokratianmalli välttämättä sovi sinällään hyvinkin erilaisiin olosuhteisiin kehittyvissä maissa. (Gylling 2004, 153, 154.) Toimintamahdollisuuksien teoriassa hyvään elämään tähdittäessä vapauden ja yhteiskunnallisen osallistumisen tärkeys korostuu. Valinnan vapauden ja -mahdollisuuksien positiivisista vaikutuksista kertoo muun muassa esimerkki syntyvyyden sääntelystä: naisia kouluttamalla saadaan syntyvyys paremmin laskemaan kuin pakkokeinoin. (Gylling 2004, 90.)

Myös Senin mukaan kehityksen kuvaukseen käytetyt mittarit, kuten bruttokansantuote, ovat liian kapeakatseisia. Todellisia vapauksia tai toimintamahdollisuuksia mitattaessa tulisi ottaa huomioon muun muassa sosiaalisia-, taloudellisia-, poliittisia- ja

kansalaisyhteisöllisiä järjestelyjä kuten koulutus ja terveydenhuolto sekä mahdollisuus osallistua julkiseen keskusteluun. (Sen 2000, 3.)

Toimintamahdollisuuksien teoria ottaakin huomioon hyvin kokonaisvaltaisesti kehitykseen vaikuttavien tekijöiden keskinen vuorovaikutuksen; myös arvojen ja normien vaikutuksen toimintamahdollisuuksiin. Toimintamahdollisuuksia määrittävät sosiaaliset arvot voivat olla kytköksissä yhteiskunnan sosiaalisiin erityispiirteisiin kuten sukupuolten väliseen tasa-arvoon, perhekokoon ja ympäristönhoitoon. Toimintamahdollisuudet, kuten esimerkiksi sananvapaus ja päätöksentekoon osallistumisen mahdollisuus, taas vaikuttavat käytävään julkiseen keskusteluun ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen, jotka taas vuorostaan vaikuttavat sosiaalisiin arvoihin. (Sen 2000, 8-9.) Näin ovat myös perusvapaudet, taloudellinen-, sosiaalinen- ja poliittinen vapaus, vuorovaikutuksessa keskenään, toisiaan vahvistaen. Vapauksien kasvaessa ihmisten hyvinvointi lisääntyy. (Gylling 2004, 90.) GLORE-hanke näkeekin ammattikorkeakoulujen opetus-, tutkimus ja kehitystyön laajasti toimintamahdollisuuksien ja vapauksien mahdollistajana (Liite 1).

## 2.2 Kehitysyhteistyö Suomessa

Kehitysyhteistyö on Pohjoisen ja Etelän välistä yhteistyötä, joka pyrkii poistamaan köyhyyttä ja globaalia eriarvoisuutta maailmasta. Kuten sosiaalista kestävyyttä käsittelevässä kappaleessa totesimme, on näiden kahden ongelman ratkaiseminen avainasemassa sosiaalista kestävyyttä ja ihmisten hyvinvointia tavoiteltaessa. Sosiaalisen kestävyuden lisääntyminen taas edesauttaa muiden kestävä kehityksen aspektien toteutumista. Kehitysyhteistyössä hyödynnetään rikkaiden maiden resursseja eli muun muassa tietotaitoa, teknologiaa ja rahaa yhteistyössä Etelän maiden paikallisen asiantuntemuksen kanssa. (Haapanen 2012, 9; Keva Itseopiskelu ympäristö 2014a; Ulkoasiainministeriö 2014a.)

Suomen kehitysyhteistyön voidaan sanoa juontavan juurensa niinkin pitkältä ajalta kuin 1800-luvun puolivälistä saakka (Keva 2014b; Hakkarainen & Kontinen 2007, 323). Tällöin Suomen Lähetysseura alkoi työskennellä Ambomaalla, Namibiassa.

Virallisesti voidaan sanoa, että kehitysyhteistyö alkoi, kun Ulkoministeriöön perustettiin kehitysavun toimisto vuonna 1965. Yhteistyöksi ei 1960-luvulla tehtyä työtä voida kutsua ja silloin puhuttiinkin yleisesti kehitysavusta. Länsimaiden ihmiset kokivat antavansa asiantuntevaa apuaan Etelän vähemmän tietäville ja osaaville ihmisille. (Keppä 2014a.)

1970-luvun Suomessa haluttiin kehitysavussakin varmistaa oman maan kansalaisten työllisyys ja kotimainen teollisuus. Tyypillinen kehitysyhteistyöhanke hyödynsi uutta teknologiaa ja länsimaisia asiantuntijoita sen käyttäjinä. Talouskasvun katsottiin olevan tie kehitykseen. 1980-luku toi niin uusia tuulia kuin kasvuakin Suomen kehitysyhteistyöhön. Kehitysyhteistyön määrä kasvoi teollisuuden viennin myötä. Myös järjestöjen rooli kehitysyhteistyön toimijana voimistui. Itse kehitysyhteistyössä alettiin huomioidaan osallistavaa näkökulmaa, paikallista omistajuutta, kestävästä kehitystä sekä tasa-arvokysymyksiä. Lama 1990-luvulla vastavuoroisesti alensi kehitysyhteistyörahoituksen määrää. Alettiin toteuttamaan enemmän pitkäjänteistä ohjelmayhteistyötä, jolloin sai alkunsa varsinainen kehitysyhteistyö. Avunsaajamaa otettiin mukaan määrittelemään tavoitteita tasavertaisena kumppanina. Myös avunsaajien omaa vastuuta ja aktiivisuutta on painotettu enenevässä määrin tältä vuosikymmeneltä lähtien. (Keppä Itseopiskelu ympäristö 2014b.)

Merkittävä sopimus kehitysyhteistyötoimijoiden välillä on vuosituhannen alussa solmittu YK:n Vuosituhattulistus, joka määrittää kahdeksan tärkeintä maailmanlaajuisesti sovittua kehitystavoitetta. YK:n yleiskokouksen hyväksymät vuosituhattavoitteet, joita jo sivuutimme globaalia vastuuta ja kestävästä kehitystä ohjaavien arvojen yhteydessä, määrittävät YK:n jäsenmaiden, YK-järjestöjen ja kansainvälisten rahoituslaitosten yhteistyötä. Vuosituhattavoitteita on kahdeksan ja niiden ensisijaisena päämääränä on poistaa äärimmäinen köyhyys maailmasta vuoteen 2015 mennessä. Köyhyyden vähentäminen nousi pikkuhiljaa kehitysyhteistyön päätavoitteeksi teknologiaviennin ja talouskasvun sijaan. YK:n vuosituhattavoitteet, joihin Suomikin on kehityspolitiikassaan sitoutunut, ovat pitkälti määrittäneet 2000-luvulla tehtävää kehitysyhteistyötä maailmanlaajuisesti. Myös kehitysyhteistyön laatu ja tuloksellisuus ovat nousseet mittareiksi määrän ohella. Kaikissa vuosituhattavoitteissa ei tulla onnistumaan. Yhteisten päämäärien asettaminen on kuitenkin koettu positiivisena kehitysyhteistyön

kannalta ja vuoden 2015 jälkeisiä uusia tavoitteita valmistellaan YK:n johdolla. (Kepa Itseopiskelu ympäristö 2014b; Koponen 2007a, 57; Ulkoasiainministeriö 2014a.)

Kehitysyhteistyön lähtökohdat ovat siis historiassa vaihdelleet hyväntekeväisyysperustaisesta tarveperustaiseen, joka korostaa ongelmien välittömiin syihin puuttumista; tarpeiden tunnistamista ja täyttämistä. Nykyisin kehitysyhteistyön yleisimmäksi lähestymistavaksi on valikoitunut ihmisoikeusperustaisuus. Ensiksi mainittuja kehitysyhteistyömuotoja kuitenkin yhä esiintyy. (Boesen & Martin 2011, 6; YK-liitto 2014b.)

Suomen kehityspolitiikka ohjaa Suomen tekemää kehitysyhteistyötä. Kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja sitä määrittelee Valtioneuvoston hyväksymä Kehityspoliittinen toimenpideohjelma. Toimenpideohjelma määrittelee kehityspolitiikan tavoitteet ja painotukset sekä keinot niiden toteuttamiseksi. Se myös velvoittaa käyttämään ihmisoikeusperustaisia lähestymistapaa kaikessa julkisin varoin tehdyssä kehitysyhteistyössä. (Kepa 2014a; Ulkoasiainministeriö 2014a.)

Ihmisoikeusperusteinen lähestymistapa perustuu yhteisvastuullisuuteen ja vaatii, että kehityspolitiikassa ja kaikessa kehitysyhteistyössä on edistettävä ihmisoikeuksia, jotka on määritelty kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa ja Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa. (Kepa 2014a; Ihmisoikeudet.net 2014.) Ihmisoikeusperustaisuuden päämääränä on tukea ihmisiä ja yhteisöjä niin, että heidän olisi mahdollista puolustaa oikeuksiaan sekä vaikuttaa heitä koskettaviin asioihin. Tukeminen voi tarkoittaa muun muassa yksilöiden tai ryhmien voimaannuttamista toimimaan oikeuksiensa puolesta, oikeuksista ja vaikutusmahdollisuuksista kertomista tai vastuussa olevien tahojen, kuten valtion tai viranomaisten, tukemista vastuullisuuteen ihmisoikeuksien turvaamiseksi. (Kepa 2014a; Ihmisoikeudet.net 2014.) Ihmisoikeusperustainen lähestymistapa pyrkii edistämään sosiaalista kestävyyttä.

Ihmisoikeusperustainen lähestymistapa siis edellyttää kaikille ihmisille perusoikeuksien toteutumista sekä syrjimättömyyttä. Se ei näe ihmisen perustarpeita, kuten vettä ja ruokaa, ainoastaan tarpeina vaan oikeuksina, jotka kuuluvat kaikille. Lähestymistapa näkee köyhyyden ihmisoikeuksien vastaisena väärytenä ja sen pääasiallisena aiheuttajana epäoikeudenmukaiset valtasuhteet, kuten sukupuolten välinen epätasa-arvo, vähemmistöjen syrjintä sekä länsimaita suosiva maailman talouspolitiikka. (Ke-



pa Itseopiskelu ympäristö 2014c; Boesen ym. 2011, 5; ihmisoikeudet.net 2014.) Myös GLORE-hankkeen päämäärissä näkyy ihmisoikeusperustaisuus, sillä hankkeen toimintojen katsotaan tähtäävän kestäväan kasvuun ja osallisuuden tukemiseen kehittyvissä maissa. Myös hankkeen tavoite, suomalaisten ammattikorkeakoulujen yhteistyön malli kestäväan kehityksen ja ihmisarvon edistämiseksi kehittyvissä maissa, tukee ihmisoikeusperustaisuutta. (Liite 1.)

### 2.3 Kehitysyhteistyön toimijat

Kehitysyhteistyötä voidaan toteuttaa valtioiden, järjestöjen ja yksityisen sektorin tekemänä kehitysyhteistyönä sekä kahdenvälisesti että monenkeskisesti. Tiennäyttäjänä kaikille näille yhteistyömuodoille toimii YK:n Vuosituhattulistus vuosituhattavoitteineen. (Kepa 2014a; Ulkoasiainministeriö 2014b.) Vuonna 2005 hyväksyttiin toinen merkittävä valtioiden, kansainvälisten kehitysrahastojen ja YK-järjestöjen välinen sopimus, Pariisin julistus. Julistuksen tarkoituksena on parantaa kehitysavun laatua ja vaikutuksia. Se katsoo, että kehittyvät maat itse ovat avainasemassa avun kohdentamista priorisoidessa sekä toimeenpanon toteuttamisessa. (Kepa 2014a.)

Vastikkeena Pariisin julistukselle kansalaisjärjestöt käynnistivät oman kehitystyön tuloksellisuutta ja toimintaympäristöä koskevan Open forum -prosessin, jossa aihetta pohdittiin kansalaisjärjestöjen omasta näkökulmasta. Istanbulissa järjestetyssä globaalissa yleiskokouksessa vuonna 2010 sovittiin järjestöjen yhteisistä periaatteista. Nämä periaatteet ovat: Ihmisoikeuksien ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kunnioittaminen ja edistäminen; Sukupuolten välisen tasa-arvon ilmentäminen sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen; Keskittyminen ihmisten voimaantumiseen, demokraattiseen omistajuuteen ja osallisuuteen; Ympäristöllisesti kestäväan kehityksen edistäminen; Läpinäkyvyyden ja tilivelvollisuuden toteuttaminen; Tasavertaisen kumppanuuden ja solidaarisuuden harjoittaminen; Tiedon luominen ja jakaminen sekä sitoutuminen keskinäiseen oppimiseen sekä Sitoutuminen positiiviseen kestäväan muutokseen. (Kepa Itseopiskelu ympäristö 2014d; Haapanen 2012, 11.)

Kahdenvälinen kehitysyhteistyö on Suomen ja kehittyvän maan valtioiden välistä yhteistyötä. Suomella on seitsemän kumppanimaata, jotka ovat Etiopia, Kenia, Mosambik, Nepal, Sambia, Tansania ja Vietnam. Kahdenvälinen yhteistyö perustuu kumppanimaan oman kehityksen omistajuuteen, yhdessä sopimiseen ja demokraattisiin toimintatapoihin. Yhteistyön pohjana toimii kumppanimaan oma kehityssuunnitelma sekä Suomen kehityspoliittisen toimintaohjelman linjaus. Kahdenvälistä kehitysyhteistyötä tehdään pitkäjänteisesti kestävien ja tarkoituksenmukaisten tulosten saavuttamiseksi. Kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä Suomen kumppanimaaa voi saada budjetti- tai sektoritukea Suomelta. Ensin mainittu kohdistuu suoraan kumppanimaan valtion budjettiin, kun jälkimmäinen tukimuoto on tarkoitettu tietyn toimialan kuten terveydenhuollon käytettäväksi. Merkittävä ja yleinen yhteistyön muoto on hankeyhteistyö. Sillä voidaan vaikuttaa kehitykseen tukemalla kohdennetusti kumppanimaan jotakin toimialaa tai aluetta. (Ulkoasiainministeriö 2014c.)

Useiden muiden valtioiden ohella Suomi rahoittaa YK-järjestöjä ja kansainvälisiä kehitysrahoituslaitoksia. Näiden kautta tapahtuu monenkeskinen kehitysyhteistyö. Järjestöt ja rahoituslaitokset päättävät itse varojen kohdentamisesta. Rahoituslaitosten perustehtävä on köyhyyden vähentäminen ja kestävä kehityksen vahvistaminen luotoilla sekä tutkimus- ja neuvontatoiminnalla. (Ulkoasiainministeriö 2014d.)

Monenkeskiseksi voidaan kutsua myös Euroopan Unionin (EU) kehitysyhteistyötä. EU on merkittävin kehittyvien maiden kumppani kehitysyhteistyön, suorien investointien ja kauppavaihdon määrällä mitattuna. Yhdessä sen jäsenmaiden kanssa EU on maailman suurin kehitysavunantaja. Myös EU:n kehityspolitiikan perimmäisenä päämääränä on köyhyyden poistaminen. Lisäksi EU on sitoutunut kehitysyhteistyön toimintatapojen kehittämiseen kestävämpien tulosten aikaansaamiseksi. Muillakin EU politiikan aloilla, kuten talouspolitiikalla, on vaikutuksia kehitysmaihin. EU onkin sitoutunut huomioimaan kehityspolitiikkansa tavoitteita myös muita politiikkoja toteutettaessa, jotta kehittyvät maat pääsisivät kehitystavoitteisiinsa. (Ulkoasiainministeriö 2014e.)

Noin kolmesataa suomalaista kansalaisjärjestöä toimii kehitysavun parissa (Ulkoasiainministeriö 2014f). Järjestöt ovat hyvin erilaisia aatteiltaan, rahoitukseltaan sekä kooltaan, joka vaihtelee pienistä vapaaehtoisvoimin toimivista yhdistyksistä suuriin

ammattimaisiin organisaatioihin (Haapanen 2012, 3; Hakkarainen & Kontinen 2007, 324). Kansalaisyhteiskunnan roolin korostuminen kehitysyhteistyössä sijoittuu 1980-luvulle, jolloin muun muassa valtion ja talouden liiallista painottamista kehityksessä alettiin kritisoida. Kansalaisyhteiskunta kansalaisjärjestöineen nähtiin vaihtoehtona ylhäältä päin määritellylle kehitykselle sekä mahdollisuutena ihmiskeskeiseen kehitykseen, jossa myös ruohonjuuritason ääni kuuluisi. (Hakkarainen & Kontinen 2007, 318.) Järjestöillä onkin työssään mahdollisuus keskittyä sellaisiin ihmisryhmiin, teemoihin ja alueisiin, joita valtioiden välinen yhteistyö ei välttämättä tavoita (Haapanen 2012, 2). Erilaisuudestaan huolimatta järjestöjä yhdistävät Suomen määrittelemät kolme kehityspolitiikan läpileikkaavaa teemaa: sukupuolten välinen tasa-arvo, eriarvoisuuden vähentäminen ja ilmastokestävyys (Haapanen 2012, 2). Kansalaisjärjestöt perustelevat kehitystoimintaansa velvollisuudella ja oikeudenmukaisuudella siinä missä valtion toteuttaman kehitysyhteistyön motiivina auttamisen lisäksi on myös oma etu (Gylling 2004, 90). Vuosituhattavoitteiden lisäksi erityisen merkittävä tavoite järjestöille on kehittyvien maiden kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen (Ulkoasiainministeriö 2014f).

Järjestöjen kehitysyhteistyön muotoja ovat muun muassa erilaiset hankkeet, valtionbudjettien rahoitus, tuki kehitysmaiden kansalaisjärjestöille, konfliktien ehkäisy sekä humanitaarinen apu. Järjestöjen kehitysyhteistyö suuntautuu myös globaalikasvatukseen sekä poliittiseen vaikuttamiseen. Näillä yritetään vaikuttaa globaaleihin ongelmiin, kuten kehittyville maille epäedullisiin kauppapoliittisiin sopimuksiin ja epätasa-arvoon, sekä tähdätään ongelmien tiedostamiseen Suomessa ja tätä kautta globaalin vastuun voimistumiseen. (Ulkoasiainministeriö 2014f; Haapanen 2012, 3) Tätä GLORE-hanke osaltaan yrittää edistää tuomalla globaalin vastuun osaksi ammattikorkeakoulujen arkea sekä pyrkimällä yhteistyöhön kehittyvissä maissa toimivien järjestöjen ja korkeakoulujen kanssa (Liite 1).

Pääosa suomalaisten järjestöjen tekemästä kehitysyhteistyöstä rahoitetaan Ulkoasiainministeriön tuella. Järjestöillä on myös omaa varainhankintaa, joka koostuu muun muassa jäsenmaksuista, rahalahjoituksista, kummilapsitoiminnasta, eettisistä lahjoista sekä muusta myyntitoiminnasta. Osa järjestöjen kehitysyhteistyöhankkeista toteutetaan suomalaisen järjestön ja Etelän kumppanijärjestön kanssa yhteistyönä. Osa hankkeista rahoitetaan kolmen suomalaisen erityissäätiön, Abilis-säätiön, Kansalais-

järjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOSin ja Siemenpuu-säätiön, kautta, jolloin säätiöt tukevat suoraan kehittyvien maiden järjestöjen omia hankkeita. (Haapanen 2012, 6, 8; Ulkoasiainministeriö 2014f.)

Ulkoasiainministeriöllä on 16 kehitysyhteistyön kumppanuusjärjestöä, joilla on erityinen asema ministeriön tuensaajina. Kumppanuusjärjestöt saavat yli puolet ministeriön myöntämistä järjestöjen kehitysyhteistyötuista ja ministeriö on sitoutunut kumppanuusjärjestöjen yhteistyöhön monialaisesti sekä pitkäaikaisesti. Kumppanuusjärjestöjen saama kolmivuotinen tuki kehitysohjelmilleen mahdollistaa järjestöille vapaammat kädet hankkeiden suunnitteluun sekä vähentää hallinnollista ja raportointiin liittyvää työmäärää. Kumppanijärjestön kriteerejä ovat muun muassa kehitysyhteistyön vankka asiantuntijuus, kokemus sekä luotettavuus. (Haapanen 2012, 6; Ulkoasiainministeriö 2014f; Halme 2014.)

Järjestöt toimivat monesti erilaisten arvojen pohjalta. Näiden arvojen perinpohjainen pohtiminen ja määrittäminen sekä näkyväksi tuominen on oleellista toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja avoimuuden kannalta. Arvopohja määrittää sitä, minkälaisen asioiden parissa järjestö haluaa työskennellä. Myös yhteistyökumppaneita valittaessa olisi hyvä, että järjestöjen arvomaailmat kohtaisivat ainakin osittain. (Kepa 2014a.) Kumppanuus-käsite on tärkeä järjestöjen tekemässä yhteistyössä. Se on luotu ikään kuin vastapainoksi varhaisemmille kahdenvälisille kehitysapusuhteille, joissa korostui pohjoisen ja etelän välinen taloudellinen ero. Kumppanuutena toimivan yhteistyön katsotaan pitävän sisällään avunsaajia osallistavia toimintatapoja, tasa-arvoa ja avoimuutta. (Hakkarainen & Kontinen 2007, 318, 325.) Toimiva ja luottamuksellinen yhteistyökumppanuus vaatii kumppanin kunnioittamista sekä demokraattista ja pitkäjänteistä yhdessä toimimista yhteisten päämäärien eteen (Kepa 2014a).

Järjestöjen tekemässä kehitysyhteistyössä painottuu hanketyön sijaan yhä enemmän poliittisemmän toiminnan tukeminen; pyritään saamaan aikaan rakenteellisia muutoksia kehittyvien maiden yhteiskunnissa sekä vaikuttamaan kansainvälisiin sopimuksiin ja käytäntöihin, kuten kansainvälistä kauppaa koskeviin sopimuksiin. Kansalaisjärjestötoiminnalla on edellytykset myös nostaa etelän marginaalisten ryhmien ääni kuuluviin kansainvälisessä päätöksenteossa. (Kepa 2014a, Hakkarainen & Kontinen 2007, 325-327.)

## 2.4 Kehitysyhteistyökumppaneina Nepal ja Tansania

Etelä-Aasiassa sijaitseva Nepal sekä Itä-Afrikassa sijaitseva Tansania ovat Suomen pitkäaikaisia kehitysyhteistyön kumppanimaita. Nepal ja Tansania toimivat myös tämän opinnäytteen konteksteina sillä ne ovat GLORE-hankkeen kohdemaita Swazimaan ja Namibian lisäksi.

Pinta-alaltaan pieni, mutta väkiluvultaan sitäkin suurempi Nepal sijaitsee suurvaltioiden Intian ja Kiinan välissä. Omien kokemustemme mukaan sen kulttuuri on värikästä ja luonto monikerroksista, Himalajan ympäröimänä häikäisevän kaunista. Nepalin moninaisuutta kuvastaa myös sen ihmisyhteisö, joka koostuu 126 etnistä ryhmästä ja 30-100 eri kieliryhmästä. Nepalin pääuskonto hindulaisuus näkyy vahvasti kulttuurissa ja se määrittelee pitkälle ihmisten elämää ja käsityksiä. Samanaikaisesti pääkaupunki Kathmandun alueella länsimainen vaikutus kulttuurissa ja katukuvassa on selvästi nähtävissä etenkin nuorison keskuudessa. Nepalin moninaisuus tekee valtiosta kiinnostavan ja samalla haastavan kohteen tutkimustyölle. (Mikkonen 2010, 8.)

Nepal on yksi Aasian köyhimmistä maista ja siellä vallitsee voimakas yhteiskunnallinen epätasa-arvo. Nepalin haurasta demokratiaa kuvastaa se, että paikallisvaaleja ei olla pidetty yli kymmeneen vuoteen. (Ulkoasiainministeriö 2013.) Valtio on käynyt läpi pitkän, vuonna 2006 päättyneen sisällissodan, jonka jälkeen Nepal vasta aloitti tiensä kohti demokratiaa. Haavoittuvuutta valtiolle tuo myös sen nopea väestönkasvu, joka vuonna 2011 saavutti 26 miljoonan väkiluvun. (Suomen suurlähetystö, Kathmandu 2014a.) Nepalin väestöstä arviolta 38 prosenttia elää köyhyysrajan alapuolella ja köyhyyserot ovat jyrkät etenkin pääkaupunki Kathmandun ja valtion muiden alueiden välillä (Mattila 2005, 8).

Nepalissa kehitystyön tarve on suuri. Suomen ja Nepalin välinen kehitysyhteistyö on alkanut jo vuonna 1983. Sen pääpaino on ihmisoikeuksien edistämisen ja sen kautta pyritään vähentämään köyhyyttä muun muassa koulutusta ja terveyttä edistämällä. (Ulkoasiainministeriö 2013.) Kehitysyhteistyöllä pyritään myös edistämään valtion rauhanprosessia, kestäväää luonnontaloudellista kehitystä ja vahvistamaan demokratiaa. Noin neljännes Nepaliin suuntautuvasta kehitysrahoituksesta menee kansalaisyhteisöjärjestöjen tekemään kehitysyhteistyöhön, joka toteutetaan yhdessä paikallisten jär-

jestöjen kanssa. Vuonna 2013 Ulkoministeriö rahoitti 16 eri kansalaisjärjestön toteuttamaa, noin 50 eri kehitysyhteistyöhanketta Nepalissa. (Suomen suurlähetystö, Kathmandu 2014b.) Kyseisistä järjestöistä 5 on valikoitunut tämän opinnäytetyön aineistoon. Omien kokemustemme perusteella Nepalissa toimii lisäksi paljon pieniä, Ulkoministeriön rahoituksen ulkopuolella toimivia suomalaisia järjestöjä, kuten aineistossamme olevat Maya Nepal ry sekä Mano a Mano -kädessä käteen ry.

Kansalaisyhteiskunnan rooli Nepalissa on voimakas. Mikkosen (2010, 15) mukaan kolmas sektori on siellä merkittävä sosiaalipalveluiden tarjoaja. Nepalin kansalaisyhteiskunnan tehtävä on puolustaa poliittisia ja kulttuurisia oikeuksia ja paikallisia kansalaisjärjestöjä siellä on laskettu toimivan yli 10 000 (Suomen suurlähetystö, Kathmandu 2014a).

Tansanian väkiluku on noin 50 miljoonaa ja sen kaksi virallista kieltä ovat kiswahili (suahili) ja englanti. Yhteensä maassa puhutaan noin 129 kieltä. Englanti on Tansaniassa myös toisen ja kolmannen asteen kieli. Tansaniassa ei ole virallista valtion uskontoa. Arviolta yksi kolmasosa väestöstä on kristittyjä, yksi kolmasosa muslimeja ja yksi kolmas osa alkuperäisuskontoihin tai muihin uskontoihin kuuluvia. (Ulkoasiainministeriö Tansania 2014a; World Population Review 2014.) Tansania on valtiomuodoltaan liittotasavalta. Sen osia ovat Tansanian mannermaa (Tanganjika) ja Sansibar, joilla on yhteinen presidentti ja parlamentti. Lisäksi Sansibarilla on oma presidenttinsä, hallituksensa ja edustajainhuoneensa, joilla on päätäntävalta Sansibarin sisäpoliittisissa asioissa. Liittovaltiolla on vuonna 1977 asetettu perustuslaki. Uudesta perustuslaista neuvotellaan vuonna 2014. (Ulkoasiainministeriö Tansania 2014b.)

Tansania on panostanut opetuksen tukemiseen ja tämä näkyy valtion budjetissa, josta viidesosa menee opetussektorin hyväksi. Tansania onkin saavuttanut koulutukseen liittyvän YK:n vuosituhattavoitteen. Lähes kaikki lapset siellä aloittavat alakoulun. Opettajien kouluttaminen ja kouluympäristö välineineen eivät toisaalta ole pysyneet kasvavien oppilasmäärien mukana. Pula opettajista ja tarvikkeista on osaltaan huonontanut lasten oppimistuloksia. Myös eriarvoisuutta opetuksen laadun ja saataavuuden kannalta ilmenee eri osissa Tansaniaa ja eri väestöryhmien kesken. (Ulkoasiainministeriö Tansania 2014a.)

Tansaniassa kehityshaasteita ovat muun muassa ilmastonmuutos sekä runsas väestönkasvu. Työttömyys ja köyhyys ovat vakavia ongelmia; noin kolmasosa väestöstä elää köyhyysrajan alapuolella. Ongelma on myöskin metsien kestämaton käyttö ja häviäminen. Tyytymättömyys valtaapitäviä kohtaan näkyy lisääntyneinä mielenosoituksina, mellakoina ja väkivaltaisuuksina. (Ulkoasiainministeriö Tansania 2014c; Kepa 2014b.)

Suomen ja Tansanian välinen kehitysyhteistyö alkoi virallisesti vuonna 1962, joka tekee Tansaniasta Suomen pitkäaikaisimman kehitysyhteistyökumppanin. Suomen ja Tansanian kehitysyhteistyössä on kolme päätavoitetta: hyvä hallinto ja tasavertaiset julkiset palvelut, kestävä luonnonvarojen hallinta sekä osallistava, kestävä ja työllistävä kasvu. Erityisesti huomiota kiinnitetään naisten, nuorten ja vähemmistöjen oikeuksien toteutumiseen ja heidän yhteiskuntaan osallistamiseen. (Ulkoasiainministeriö Tansania 2014c.)

Hiljattaiset laajat luonnonvaralöydökset mahdollistavat Tansanian nousun avustuksista riippumattomaksi yhteiskunnaksi. Jotta luonnonvaroista saatavat hyödyt jakautuisivat myös heikommassa asemassa oleville, on saatava maan julkinen hallinto, liiketoimintaympäristö, infrastruktuuri ja peruspalvelut kuntoon maan hallituksen ja avunantajayhteisön voimin. (Ulkoasiainministeriö Tansania 2014c.) Tämä tarkoittaisi muun muassa Tansanian verokäytäntöjen perinpohjaista uudistamista: tällä hetkellä Tansania menettää yritysten verosuunnittelun, veronkierron ja verohelpotusten vuoksi enemmän varoja kuin se saa kehitysapua (Kepa 2014b).

### 3 GLOBAALI VASTUU KORKEAKOULUISSA

Olemme jo aikaisemmin kirjoittaneet siitä, miten globalisaation vaikutukset ulottuvat jokaisen ihmisen elämään ja myös korkeakouluihin. Korkeakoulut ovat osa globalisaatioprosessia yhtäläillä kuin muukin yhteiskunta ja ihmiset, joten globaalin vastuun teemaa on tärkeä vahvistaa korkeakoulujen toiminnassa. Korkeakouluopiskelijoiden

tulisikin kehittää omaa ymmärrystään globaalin maailman haasteista sekä tiedostaa omat mahdollisuudet vaikuttaa globaaliin tasa-arvoon ja kestäväan kehitykseen (Opetusministeriö 2009, 50). Korkeakoulujen globaalista vastuusta on puhuttu paljon, mutta kuitenkin sen toteutuminen ei ole kaikissa kouluissa itsestään selvää. Globaalin vastuun kehittämiseksi onkin luotu yleisiä strategioita ja linjauksia, jotka osaltaan velvoittavat korkeakouluja huomioimaan globalisaation tuomia vaikutuksia sekä tukemaan opiskelijoiden kasvua vastuullisuuteen.

Tässä luvussa tulemme syventämään jo aikaisemmin tarkastelemaamme globaalin vastuun käsitettä niin, että selvitämme mitä se tarkoittaa juuri korkeakouluissa. Tätä on tärkeä avata, sillä opinnäytetyömme käsittelee globaalia vastuuta nimenomaan korkeakouluissa ja sen edistäminen on myös GLORE-hankkeen tarkoitus. Korkeakouluilla tarkoitamme tässä luvussa niin ammattikorkeakouluja kuin yliopistojakin. Tulemme myös esittelemään muutamia korkeakoulujen globaalin vastuun ja kestäväan kehityksen kansallisia ja kansainvälisiä strategioita ja ohjelmia, joissa Suomi on tiiviisti mukana. Tässä työssä ne toimikoon esimerkkeinä siitä, ettei korkeakoulujen globaali vastuu ole vain yksittäisten henkilöiden arvomaailmasta kumpuava tavoite, vaan se näkyy korkeakoulutuksen julkisissa tavoitteissa ja on osa koulutuksen laadunhallintajärjestelmää. Korkeakoulujen toimintaa seurataankin muiden kriteerien lisäksi globaalin vastuun ja kestäväan kehityksen näkökulmasta (Haapamäki 2009, 61).

### 3.1 Globaali vastuu osana korkeakouluja

Korkeakouluilla voidaan katsoa olevan tärkeä asema globaalin vastuun edistämisesä. Korkeakouluopinnot ohjaavat opiskelijoita omaksumaan itselleen roolin yhteiskunnassa ja opetuksen avulla vaikutetaan opiskelijoiden tapaan hahmottaa maailmaa sekä tuetaan heidän mahdollista kiinnostustaan vaikuttaa yhteiskunnallisesti (Wolff 2006, 43). Globaalissa maailmassa koulutuksen sisältöjen tulisi vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia suhteuttaa oman alansa rooli ja vaikutusmahdollisuudet maailmanlaajuisesti. Korkeakoulujen tulisikin tarkastella toimintansa eettisyyttä sekä opetuksen



sisältöjä niin, että ne tukevat opiskelijoiden kykyä nähdä maailma sekä toimintansa vaikutukset kokonaisvaltaisesti. (Opetusministeriö 2009, 50.)

Korkeakoulujen globaali vastuu voidaan siis nähdä opiskelijoiden eettisen ajattelun ja vastuullisen maailmankuvan ja osaamisen edistämisenä. Juujärven & Pesson (2009, 91-92) mukaan globaali vastuu korkeakoulujen eettisenä periaatteena laajentaa opiskelijoiden ammattieettisen toiminnan ja -ajattelun globaaliksi. Heidän mukaansa opiskelijat kokevat tällöin vastuuta paljon laajemmin kuin yleensä ammattieettisessä ajattelussa, jossa usein hyvinvoinnin edistämisen ajatellaan kohdistuvan pikemminkin vain siihen hetkeen ja sen ajan ihmisiin.

Globaali vastuu korkeakouluissa tarkoittaa tämän lisäksi myös sitä, että koulut omalla osaamisellaan osallistuvat globaalien haasteiden ratkaisemiseen. Korkeakoulut voivat rakentaa yhteistyötä kehittyvien maiden kanssa ja vahvistaa niiden kapasiteettia. Yhteistyö lisää samalla korkeakoulujen omaa osaamista sekä korostaa niiden vaikuttavaa roolia globaalien vastuun edistäjinä. (Opetusministeriö 2009, 50.) Tämä ajatus näkyy myös GLORE-hankkeessa, joka pyrkii edistämään ammattikorkeakoulujen globaalia vastuuta nimenomaan yhteistyöverkostoja kehittämällä.

Korkeakoulujen globaali vastuu on yhteiskunnallista vaikuttamista. Vastuullinen korkeakoulu huomioi globaalien vastuun ja kestävä kehityksen niin, että ne liitetään osaksi koko koulutussisältöä. Tällöin korkeakoulutuksen suorittaneet voivat ymmärtää globaaliin vastuuseen liittyviä asioita ja heistä voi kasvaa koko maailman huomioivia ammattilaisia. (Haapamäki 2009, 61.)

Globaali vastuu on monessa korkeakoulussa huomioitu, mutta kehittämisen varaa sen toteutumiseksi on vielä paljon. Suntioinen, Sinkko ja Tapola (2009, 78) kartoittivat vuonna 2009 Suomen korkeakoulujen laatua ja kestävä kehitystä. Selvitys kohdistui jokaiseen Suomen yliopistoon ja ammattikorkeakouluun, mutta vastauksia saatiin vain puolelta korkeakouluista. Selvityksen mukaan jokaisessa vastanneessa koulussa toteutuu jonkin verran kestävä kehitykseen ja vastuullisuuteen liittyviä toimia, mutta kuitenkin kaikissa kouluissa niiden toteutuminen ei ole järjestelmällistä. Sen sijaan globaali vastuu näkyy yksittäisinä toimintoina, kuten tapahtumina ja seminaa-

reina. Myöskään kaikkia kestävän kehityksen eri ulottuvuuksia ei selvityksen mukaan korkeakouluissa huomioida, vaan eniten edistetään ekologista kestävästä kehitystä.

Globalisaation vaikutusten ja kansainvälistymisen seurauksena globaalin vastuun huomioiminen korkeakouluissa on kuitenkin koko ajan lisääntymässä. Globaalin vastuun teemat ovat opetussuunnitelmien uudistamisen myötä linkittymässä osaksi opetusohjelmia. (Suntioinen & Sinkko & Tapola 2009, 79.) Aihe on myös useassa korkeakoulussa tuttu ja siitä ollaan kiinnostuneita. Vuonna 2008 on muun muassa perustettu korkeakoulujen kestävän kehityksen koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämisen foorumi (Keke-foorumi), jossa osallisena ovat Suomen 12 yliopistoa ja 16 ammattikorkeakoulua. Foorumin kautta korkeakoulut liittyvät keskustelemaan yhdessä kestävästä kehityksestä sekä koulujen toimista sen suhteen. (BUP in Finland at Åbo Akademi University 2014.)

Myös Diakin alkusyksystä 2014 tuottamasta Webropol-kyselystä ilmeni, että osalla korkeakouluista on kiinnostusta globaalia vastuuta kohtaan. Kysely suunnattiin GLORE-hankkeen osallistujakorkeakouluille ja se kartoitti koulujen henkilökunnan ja opiskelijoiden näkemyksiä globaalista vastuusta ja kestävästä kehityksestä sekä siitä, miten korkeakoulut voisivat näitä edistää. Syyskuun alussa vastauksia oli tullut kahdesta ammattikorkeakoulusta. Sen perusteella suurimmalle osalle vastaajista globaalin vastuun ja kestävän kehityksen teemat olivat tuttuja ja he toivoivat, että ne näkyisivät kaikessa korkeakoulujen opetuksessa. Vastaajien mielestä teemoja ei pitäisi irrottaa yksittäisiksi toiminnoiksi, vaan niiden pitäisi toteutua koulujen strategioissa suunniteltuina kokonaisuuksina ja teemoista pitäisi tehdä helposti lähestyttäviä, joihin koulujen henkilökunnan ja opiskelijoiden olisi sitouduttava. Vastaajat toivoivat myös saavansa lisää tietoa aiheesta GLORE-hankkeen kautta. (Hovila 2014, 3-16.)

Korkeakouluilta voidaan tänä päivänä jo odottaa globaalin vastuun ja kestävän kehityksen mukaista toimintaa. Kestävän kehityksen edistäminen näkyy vuonna 2003 hyväksytyssä Suomen Valtioneuvoston koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa (vuosille 2003–2008) sekä Opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osaston tavoitteissa. Näitä sopimuksia ajatellen opetusministeriön kautta tapahtuva korkeakoulujen ohjaus huomioi myös kestävän kehityksen edistämisen. (Jäppinen 2006, 13.) Korkeakouluja laittaa vastuuseen myös se, että YK on määrittänyt vuodet

2005–2014 kestävästä kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmeneksi. Tätä johtavan Unescon mukaan korkeakoulujen opetussuunnitelmat tulisikin sisältää eri menetelmiä kestävästä kehityksen edistämiseksi ja yksi näkemys tästä on keskittyä kokemukselliseen opetukseen. Tärkeää on myös opiskelijoiden kansainvälisen verkostoitumisen edistäminen sekä maailmankansalaisuuden vahvistaminen. (Kaivola 2006, 54.) Korkeakouluja velvoittaa vastuullisuuteen myös niille suunnatut kansalliset ja kansainväliset strategiat ja ohjelmat, joista nostan esiin muutaman esimerkin seuraavassa alaluvussa.

### 3.2 Korkeakoulujen globaalista vastuusta ja kestävästä kehityksestä strategioita ja ohjelmia

Korkeakoulujen globaalista vastuusta ja kestävästä kehityksestä edistäviä kansallisia ja kansainvälisiä strategioita ja ohjelmia on useita. Yleensä ne valmistellaan opetusministeriössä, joka toteuttaa myös globaalista vastuusta edistäviä hankkeita. Alla olevassa taulukossa on esitetty tunnetuimpia esimerkkejä näistä, joita nostetaan esille opetusministeriön laatimissa korkeakoulujen globaalista vastuusta ja kansainvälisyyttä tarkasteltavissa julkaisuissa.

1999 Bolognan prosessi
2002 Baltic 21E -ohjelma
2007 Globaalivastuun ja kestävästä kehityksestä tietopohja -hanke
2009 Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia

Kuvio 1 Esimerkkejä korkeakoulujen globaalista vastuusta ja kestävästä kehityksestä edistävästä strategioista ja ohjelmista

Korkeakoulujen vastuullisuutta on osaltaan kehittänyt vuonna 1999 käynnistynyt Bolognan prosessi, jonka tarkoitus on yhtenäistää eurooppalaisia korkeakouluja sekä lisätä niiden vetoavuutta ja kilpailukykyä. Tähän pyritään kuuden eri tavoitteen kautta, joihin kuuluvat muun muassa korkeakoulujen liikkuvuuden sekä kansainvälisen yh-

teistyön lisääminen. (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2014.) Korkeakoulujen velvoite globaalin vastuuseen näkyy Bolognan prosessissa muun muassa niin, että sen viidennen seurantakokouksen (Bolognan prosessi 2020, 28–29.4.2009, Belgia) julkilausumassa korkeakoulut lasketaan osaksi globaalin talouskriisin haasteiden ratkaisemista. Siinä nostetaan esille se, miten eurooppalaisten korkeakoulujen toivotaan ottavan osaa globaaliin yhteistyöhön kestävän kehityksen edistämiseksi. (Suntioinen & Sinkko & Tapola 2009, 77.)

Suomi on liittynyt myös Itämeren maiden opetusministerien vuonna 2002 hyväksymään Baltic 21E -ohjelmaan (An Agenda 21 for Education in the Baltic Sea Region–Baltic 21E), jonka yhtenä tavoitteena on liittää kestävä kehitys pysyväksi osaksi koulutusjärjestelmiä (Jäppinen 2006, 14). Sen tavoite on lisätä kestävää kehitystä edistävän tiedon jakamista korkeakouluissa sekä vahvistaa niiden yhteistyötä muiden yhteiskunnan toimijoiden kanssa niin paikallisella kuin kansainväliselläkin tasolla (Melén-Paaso & Haapamäki & Halinen 2006, 17). Vastuullisuuden merkitystä korkeakoulutuksessa kuvastaa myös Opetusministeriön laatima Globaalivastuun ja kestävän kehityksen tietopohja -hanke. Se on osa vuosien 2007-2009 Kasvaminen maailman laajuiseen vastuuseen -hanketta ja sen yksi tarkoitus on ollut juuri määrittellä tavoitteet korkeakoulujen vastuullisuudelle sekä kriteerit sen seurannalle, arvioinnille ja kehittämiselle (Virtanen & Kaivola 2009, 1).

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia vuosille 2009-2015 tuli tarpeen, sillä useat tutkimukset osoittavat suomalaisten korkeakoulujen kansainvälisyyden olevan vähäistä. Kuitenkin niillä nähdään olevan siihen paljon potentiaalia. Tämä strategia koostuu viidestä päätavoitteesta, joista yksi on globaali vastuu. (Virkkunen 2009, 5.) Globaalin vastuun edistämiseksi strategia pyrkii lisäämään korkeakoulujen yhteistyöverkostoja kestävän kehityksen edistämiseksi sekä tukemaan sitä, että Opetusministeriö ja Ulkoasiainministeriö yhdessä mahdollistavat korkeakoulujen osallistumisen kehitysyhteistyöhön. Sen tavoite on myös panostaa North-South-South -ohjelman laajentamiseen ja sen rahoituksen vahvistamiseen. (Opetusministeriö 2009, 51.) North-south-south (North-South-South Higher Education Institution Network Programme) on ohjelma, joka tukee suomalaisten ja kehittyvien maiden korkeakoulujen välistä yhteistyötä. (Cimo 2014.)

## 4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme tavoite oli kartoittaa Nepalissa ja Tansaniassa toimivien suomalaisjärjestöjen yhteistyömahdollisuuksia ammattikorkeakoulujen, erityisesti Humakin ja Diakin kanssa, globaalin vastuun edistämiseksi. Tarkoituksena oli selvittää asiaa nimenomaan järjestöjen näkökulmasta. Kehityskysymyksemme, mitä mahdollisuuksia ammattikorkeakouluilla on tehdä yhteistyötä suomalaisten järjestöjen kanssa globaalin vastuun edistämiseksi, ohjasi työskentelyämme ja menetelmävalintojamme. Tässä luvussa kuvaamme tätä opinnäytetyöprosessia pääpiirteittäin, erityisesti avaten aineistomme rajaamista sekä perustellen tutkimusmenetelmän valintaa.

Kuvaamme käytännön tasolla prosessimme kulkua ja kerromme työnjaostamme niin tietoperustan laadinta- kuin myös työn varsinaisessa toteutusvaiheessa. Toisessa alaluvussa pureudumme aineistomme kattavuuteen ja eettisyyteen sekä kuvailemme aineiston analyysia. Opinnäytetyön toteutuksen ja menetelmien avaaminen on tärkeä työvaihe, sillä tutkimuksessa tulisi aina tehdä analyysiprosessi näkyväksi sekä tuoda esiin se, miten tutkimuksen tulokset on saatu. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a.)

### 4.1 Opinnäytetyöprosessin kuvaus

Opinnäytetyöprosessin alusta saakka oli selvää, että saadaksemme vastauksia kehityskysymykseemme, meidän tulee tavalla tai toisella haastatella järjestöjen edustajia. Mikkonen sai keväällä 2014 tekemän omatoimisen Nepal-matkan aikana tietoonsa, että Nepalissa toimivia paikallisia järjestöjä olisi haastava haastatella Suomesta käsin. Pohdimme, että sama seikka saattaa päteä myös tansanialaisten järjestöjen kohdalla. Halusimme pitää maakohtaiset haastattelut vertailukelpoisina, joten päädyimme rajaamaan haastateltavat kohdemaissa toimivien suomalaisten järjestöjen edustajiin. Kriteerimme oli se, että haastattelut olisi mahdollista toteuttaa Helsingissä

järjestöissä paikanpäällä tai kohdemaassa työskentelevän suomalaisen edustajan kanssa sähköpostitse tai Skype-yhteyden välityksellä.

Otimme aineistoon tarkoituksellisesti mukaan sekä suuria että pieniä järjestöjä, sillä ajattelimme näin saavamme monipuolisemman katsauksen järjestöjen tarpeisiin. Arvelimme, että suuremmilla järjestöillä saattaa entuudestaan olla kokemusta yhteistyöstä ammattikorkeakoulujen kanssa, jolloin uudenlaisten yhteistyökuvioiden luominen voisi olla helpompaa. Pienten järjestöjen vähäisten resurssien vuoksi oletimme yhteistyön olevan niille hyvä mahdollisuus toimintansa vahvistamiseen tai uusien toimintamallien luomiseen. Päätelimme myös, että niiden olisi kevyemmän hallinnollisuuden vuoksi helpompi lähteä suunnittelemaan uudenlaista yhteistyötä. Aineistomme sisältää kaksitoista järjestöä, joista yhden edustajia olemme haastatelleet molempien maiden osalta. Järjestöt ovat Kädestä käteen - Mano a mano ry, Maya Nepal ry, Taksvärkki ry, Pelastakaa Lapset Suomi, Fida International, Lääkärien sosiaalinen vastuu, Kulttuurivoimala, LiiKe ry, Settlementiliitto, Suomen lähetykseura, Vikes sekä Demo ry (Nepalin ja Tansanian maavastaavat).

Pohtiessamme kuinka saisimme parhaiten vastauksia haluamiimme kysymyksiin, päädyimme käyttämään tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusta. Kvalitatiivinen tutkimus on yleisesti aineiston ei-numeraalinen tutkimustapa (Virsta, Virtual Statistics, 2014). Nepalissa ja Tansaniassa toimii useita suomalaisjärjestöjä, joten myös kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus olisi ollut mahdollinen. Emme kuitenkaan halunneet ottaa sitä riskiä, että vastausprosentti jäisi liian pieneksi. Arvioimme myös, että kvantitatiivisten menetelmien sijaan laadullista tutkimusmenetelmää käyttäen meidän on mahdollista saada haastateltavilta kattavampia ja innovatiivisempia ideoita.

Päätimme haastatella aineistomme jokaisen järjestön edustajaa puolistrukturoidulla haastattelumenetelmällä. Puolistrukturoitu haastattelu on osa teemahaastattelua, jossa haluttua tietoa juuri tietyistä asioista, eikä haastateltavilla ole niin paljon vapauksia haastattelutilanteessa kuin esimerkiksi avoimessa haastattelussa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b). Ajattelimme puolistrukturoidun haastattelumenetelmän takaavan meille sen, että pystymme selvittämään järjestöjen edustajilta jo en-

nalta määrittelemiämme asioita ja saamme heiltä kaiken tarvitsemamme informaation.

Järjestöjen kartoituksen aloitimme selvittämällä internetistä kohdemaissa toimivia suomalaisia järjestöjä. Niitä etsimme muun muassa suurlähetystöjen, Ulkoasianministeriön sekä Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen (Kepa) internet sivuilta. Mikkonen tutustui muutamaa järjestöön Nepal-vierailullaan ja sai siellä informaatiota järjestöistä sekä niiden edustajien yhteystietoja. Mikkonen vastasi Nepalissa toimivien järjestöjen kartoituksesta ja Auvinen vastaavasti Tansanian järjestöjen kartoituksesta. Myöhemmin tehdyt haastattelut jaettiin vastaavanlaisesti: Mikkonen haastatteli Nepalissa toimivien järjestöjen edustajia ja Auvinen Tansaniassa toimivien. Opinnäytetyön ohjaajan neuvot ja työn tilaajan toiveet huomioon ottaen päätimme, että yritämme saada kustakin maasta kahdeksan haastateltavaa. Vaikka pyrimme tekemään haastattelut ensisijaisesti kasvokkain, niin maantieteellisistä tai ajallisista syistä johtuen muutamat haastattelut toteutettiin sähköpostin tai Skype-puhelun välityksellä. Kasvokkain tekemiämme haastatteluja kertyi yhteensä yhdeksän ja ne nauhoitimme haastateltavien luvalla. Kaksi haastatteluista teimme sähköpostin ja kaksi Skype -yhteyden välityksellä.

Haastatteluiden ollessa valmiit, litteroimme ne ja annoimme litteroimamme haastattelut toiselle luettavaksi. Toteutimme litteroinnin tarkasti, mutta jätimme poissa kohdat, joissa keskustelu meni selkeästi aiheen ohi. Tällä tarkoitamme yleistä jutustelua haastateltavan kanssa esimerkiksi haastattelijan tulevaisuuden suunnitelmista. Kaikkea ”asiaan kuulumatonta” emme kuitenkaan jättäneet huomiotta, sillä niistä saattaa joskus ilmetä jotain hyvinkin oleellista tutkimuksen kannalta. Lyhyet äännähdykset ja yskäisyt jätimme litterointiaineistosta poissa, sillä analyysin kohteena työssämme ei ole kielenkäyttö. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c.) Luvussa 5 olemme käyttäneet joitakin lainauksia haastatteluista. Ne on valittu painottamaan käsiteltäviä asioita sekä elävöittämään tulosten esittämistä. Lainauksista on poistettu osa ylimääräisistä täytesanoista, kuten ”niinku”, ”tota” ja niin edelleen. Joitain sanoja olemme myös muuttaneet enemmän kirjoituskielisempään muotoon luettavuuden helpottamiseksi. Esimerkiksi haastateltavan sanoessa ”mult”, olemme kirjoittaneet ”multa”.

Haastateltavia järjestöjä valitessa otimme ensisijaisesti huomioon niiden tekemän työn kiinnostavuuden Diakin ja Humakin koulutusohjelmien kannalta. Haastatteluissa ilmenneiden seikkojen perusteella korkeakoulut saattavat löytää kyseisistä järjestöistä potentiaalisia yhteistyökumppaneita, vaikka se ei opinnäytetyömme suora tavoite olekaan. Järjestöjen moninaisuudesta johtuen meillä ei ollut mahdollista haastatella jokaisesta järjestöstä niin sanotusti samassa asemassa olevaa henkilöä. Isommissa järjestöissä haastattelemamme henkilö oli useimmiten kohdemaan maavastaava, pienemmissä puheenjohtaja tai yleisesti kehitys- tai projektitoiminnasta vastaava henkilö.

Kokemuksemme haastattelujen toteuttamisen suhteen olivat eriäviä. Auvinen koki tavoittaneensa haastateltavat hyvin ja saaneensa sovittua haastatteluajoista tai sähköpostin välityksellä haastattelemisesta suhteellisen helposti. Tansanialaisia järjestöjä tuli aineistoon lopuksi vain kuusi, sillä kaksi jo haastatteluun lupautunutta järjestöä jätti muistutuksista huolimatta vastaamatta sähköpostihaastatteluun. Tällöin oli jo liian myöhäistä lähteä etsimään uusia haastateltavia. Auvinen lähetti yhteensä kymmenen haastattelukyselyä eri järjestöjen edustajille. Mikkonen taas koki osittain haastavaksi haastateltavien tavoittamisen ja yhteisten haastatteluajkojen löytämisen. Hän lähetti kolmetoista haastattelukyselyä eri järjestöjen edustajille, joista seitsemän loppujen lopuksi toteutui. Yhdeltä järjestöltä hän sai vastaukset vain muutamiin kysymyksiin, jonka vuoksi päädyimme jättämään järjestön kokonaan pois aineistosta. Yksi järjestö taas jätti vastaamatta kyselyyn ja loppuja Mikkonen ei tavoittanut lainkaan.

Työn kirjoitusvaiheessa jaoinme vastuualueita seuraavanlaisesti: Mikkonen vastasi pääasiassa luvuista 1 Globaali vastuu ja 3 Globaali vastuu korkeakouluissa sekä Nepal osuudesta alaluvussa 2.4 Kehitysyhteistyökumppaneina Nepal ja Tansania. Auvinen kirjoitti samaisen alaluvun Tansanian osuuden, kuten myös luvun 2 Kehitysyhteistyö globaalia vastuuta edistämässä. Tulosten ja johtopäätösten jaosta kerromme enemmän seuraavassa alaluvussa. Vaikka olemme jakaneet päävastuualueita, olemme kuitenkin koko prosessin ajan ideoineet sekä neuvotelleet keskenämme kirjoittamastamme. Olemme lukeneet ja muokanneet toistemme tekstejä, joten työ voidaan katsoa kaikin puolin yhteistyöksi.



## 4.2 Aineisto

Huolimatta siitä, että aineistomme laajuus ei määrällisesti täytä alkuperäistä tavoitettamme, koemme sen olevan kattava. Aineiston kattavuutta voidaan pohtia suhteuttamalla se tutkimuskysymykseen sekä aineiston perusteella tehtyihin tulkintoihin. Tulee siis arvioida sitä, voidaanko aineiston perusteella esittää kyseiset tulkinnat vastauksena tutkimusongelmaan. (Henttonen 2008, 5.) Aineistomme perusteella voidaan mielestämme vetää johtopäätöksiä Humakin ja Diakin yhteistyömahdollisuuksista järjestöjen kanssa, vaikka emme voikaan puhua jokaisen Nepalissa ja Tansaniassa toimivan suomalaisjärjestön puolesta. Aineistomme kattavuutta kuvastaa myös havaintomme siitä, että haastattelujen edetessä haastateltavilta alkoi nousta keskenään melko samankaltaisia vastauksia. Tällöin voidaan puhua aineiston kylläntymisestä, eli saturaatiosta. Voidaan ajatella, että aineistoa on riittävästi, kun tutkittavat tapaukset eivät enää tuota uutta tietoa tutkimusongelman kannalta ja aineisto alkaa toistaa itseään (Eskola & Suoranta 2000, 62-63). Oli mielenkiintoista myös huomata, että haastateltavien näkemyksissä oli kokonaisuudessaan paljon samankaltaisuutta, eivätkä vastaukset poikenneet toisistaan radikaalisti. Näin tulkintojen ja johtopäätösten tekeminen aineiston pohjalta oli luotettavampaa kuin tapauksessa, jossa haastattelujen sisällöt poikkeavat suuresti toisistaan.

Olemme tulkinneet aineistoamme monivaiheisesti. Ensin teemoittelimme sen haastatteluista kokoamamme litterointiaineiston avulla. Teemoittelimme sen neljään osaan seuraavasti: 1. Järjestöjen työ Nepalissa ja Tansaniassa, 2. Globaali vastuu ja järjestöjen yhteistyö, 3. Humakin ja Diakin mahdollisuudet yhteistyölle sekä 4. Järjestöjen odotukset ja toiveet ammattikorkeakouluille. Päädyimme tähän jakoon sen vuoksi, että tutkimuskysymystä ja GLORE-hankkeen toiveita ajatellen näitä teemoja olisi tärkeä käsitellä ja nostaa työssämme esiin. Näin voimme tuottaa tietoa GLORE-hankkeelle, Humakille ja Diakille sekä toimialalle yleisesti siitä, mitä suomalaisjärjestöjä Nepalissa ja Tansaniassa toimii ja mitä ne siellä tekevät. Voidaan myös antaa tietoa siitä, mikä on kyseisten järjestöjen yleinen näkemys ammattikorkeakoulujen globaalista vastuusta ja tekevätkö/ovatko ne tehneet yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa. Analyysi Humakin ja Diakin yhteistyömahdollisuuksista sekä järjestöjen odotuksista yhteistyön suhteen on taas tärkeä teemoitella erikseen, jotta erityisesti

GLORE-hanke sekä Humak ja Diak saivat kattavasti käsitystä mahdollisuuksistaan järjestöyhteistyöhön. Aineiston pilkkominen auttoi myös meitä sen tulkitsemisessa.

Analyysissä työnjaon toteutimme niin, että Auvinen perehtyi teemoittelemiimme 1. ja 3. osioihin ja Mikkonen taas 2. ja 4. kohtiin. Teemoittelun ja työnjaon jälkeen kävimme kumpikin omat osamme erikseen läpi lukemalla litterointiaineistoa perusteellisesti ja laatimalla jokaisen pääteeman alta erikseen vielä pienempiä teemoja. Nämä syntyivät niin, että erottelimme eri väreihin haastatteluja yhdistäviä näkemyksiä aina kyseisestä aiheesta. Pienempien teemojen avulla loimme johtopäätöksiä aina kyseisestä isommasta teemasta. Kokosimme myös taulukon, josta selviää tiivistetysti mitä kukin haastateltava on vastannut kysymyksiin (Liite 3 & 4). Analyysissä käytimme apuna taulukon lisäksi myös miellekarttoja, post-it -lappuja sekä muita muistiinpanoja. Johtopäätökset teimme yhteistyössä.

Aineistoa analysoitaessa pyrimme vaikuttamaan siihen, ettei tulkintoihimme vaikuttaisi omat mielipiteemme, arvomme tai näkemyksemme. Tämän vuoksi perehdyimme litterointiaineistoon niin hyvin, että siitä tuli itsellemme täysin ymmärrettävä ja tuttu. Myös Eskola & Suoranta (2000, 151) puhuvat siitä, miten aineiston tunteminen on tärkeää ja kuinka sen ymmärtämiseksi sitä on syytä lukea useaan kertaan. Haastatteluissa myös pyrimme, että emme johdattelisi haastattelijaa tietyn tyyppisiin vastauksiin. Tarkentavia kysymyksiä haastatteluissa jouduimme kuitenkin tekemään, jotta saimme vastauksia etukäteen laatimiimme haastattelukysymyksiin. Tulkintamme aineistosta pohjautuu siis täysin järjestöjen edustajien näkemyksiin, joissa ei mielestämme ollut paljoa tulkinnanvaraa.

Tutkimusten eettisyyttä on myös tärkeä pohtia sen kaikissa eri vaiheissa. Tässä opinnäytetyössä huomioimme eettisyyden niin, että selvitimme jokaiselta haastateltavalta sen, millä nimellä he haastattelun haluavat antaa, eli saako heidän sekä edustamansa järjestön nimi esiintyä tässä opinnäytetyössä. Vaihtoehtoina oli antaa haastattelu henkilökohtaisella nimellä, järjestön nimellä tai anonyyminä. Tällä selvityksellä halusimme varmistaa, että jokainen haastateltava oli tietoinen siitä, miten haastattelu tulee olemaan työssämme esillä ja halusimme antaa heille mahdollisuuden toimia nimettömänä. Suurin osa haastateltavista toimii työssämme joko järjestön nimellä tai omalla nimellään ja moni haastateltava mainitsi, että molempia voi käyttää. Kukaan

ei antanut haastattelua nimettömänä. Pyydettyäessä annoimme haastateltaville myös mahdollisuuden lukea etukäteen heidän “osuutensa” valmiissa työssä.

Haastateltavat toimivat järjestön edustajina ja vastasivat kysymyksiimme järjestöjen näkökulmasta. Vastauksiin on siis vaikuttanut järjestöjen toiminta, tavoitteet ja arvot. On kuitenkin tärkeä huomioida myös se, että haastattelun antoi kahta haastattelua lukuunottamatta vain järjestön yksi edustaja, joten vastauksiin on todennäköisesti vaikuttanut myös vastaajan omat ajatukset, aktiivisuus ja arvomaailma sekä toimenkuva järjestössä. Haastattelutilanteissa teimme haastateltaville selväksi myös haastattelun käyttötarkoituksen sekä opinnäytetyömme prosessin. Hyvään tutkimuskäytäntöön kuuluukin se, että tutkittaville kerrotaan ymmärrettävästi kaikki oleellinen tieto tutkimuksen kulusta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a).

## 5 TULOKSET

Tämä luku sisältää haastatteluista esiin nousseet tulokset. Esittelemme ne tiivistetysti ja teemoitetusti niin, että ensimmäisessä alaluvussa kirjoitamme haastattelujen pohjalta eri järjestöjen työstä Nepalissa ja Tansaniassa (haastattelukysymykset 1 ja 2). Toinen alaluku käsittelee järjestöjen näkemyksiä ammattikorkeakoulujen roolista globaalin vastuun edistämässä sekä järjestöjen yhteistyötä suomalaisten, nepalilaisten ja tansanialaisten korkeakoulujen kanssa. Avaamme luvussa myös tuloksia siitä, onko yhteistyö Humakin ja Diakin kanssa järjestöille potentiaalinen vaihtoehto (haastattelukysymykset 3-5 ja 8). Kolmannessa alaluvussa esittelemme järjestöjen näkemyksiä siitä, minkälaista yhteistyö voisi korkeakoulujen (Humak ja Diak) kanssa olla (haastattelukysymys 6 a-e). Viimeisenä kirjoitamme haastateltujen ilmaisemat toiveet ja odotukset ammattikorkeakoulujen suhteen, jotta yhteistyö niiden kanssa olisi mahdollinen (haastattelukysymys 7).

Tässä luvussa emme tuo esiin omia ajatuksiamme tai viittaa kirjallisuuteen, vaan avaamme omia johtopäätöksiä tekemättä haastateltavien näkemyksiä. Aina tulosten perään olemme merkinneet sulkujen sisään numerolla asian esiin nostaneiden järjes-

töjen lukumäärän, mikä havainnollistaa tuloksia yksityiskohtaisemmin. Tuloksia havainnollistaa hyvin myös liitteenä oleva taulukko (Liite 4 ja 5), johon kokosimme tiivistetyksi kaikki tulokset. Tässä tekstissä emme ole luetelleet esimerkiksi kaikkia järjestön hankkeita nimeltä, mikäli niitä on kovin monta tai jos jotkut yksityiskohtaiset tiedot eivät muuten mielestämme ole oleellisia tulosten kannalta. Taulukosta nämä tiedot kuitenkin löytyvät. Nepalissa ja Tansaniassa toimivien järjestöjen vastausten välillä ei ollut merkittäviä eroja, joten esitämme kummassakin maassa toimivien järjestöjen haastattelujen tulokset rinnakkain. Mikäli joitain maakohtaisia eroja on ilmennyt, mainitsemme niistä erikseen.

## 5.1 Järjestöjen työ Nepalissa ja Tansaniassa

### Nepal

Demon (Puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyö) toiminta Nepalissa on pitkäjänteistä ja haastavaa demokratian tukemista ja ihmisoikeuksien edistämistä. Toiminnassa keskitytään yhteistyöhön poliittisten nuoriso- ja opiskelijajärjestöjen kanssa. Demolla on Ulkoministeriön ohjelmatuki, mikä mahdollistaa prosessimaisen työn. Perustyöhön Nepalissa kuuluu opiskelija- ja nuorisojärjestöjen fasilitointi rauhanomaiseen vuorovaikutukseen sekä järjestöjen kapasiteetin vahvistaminen. Demo ei oikeastaan ole kansalaisjärjestö vaan eduskunnan päätöksellä perustettu järjestö, jonka omistavat puolueet. (Hämäläinen 2014; Jalonen 2014.)

Fida Internationalin (Suomen helluntaiseurakuntien lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestö) jokaiseen Nepalin hankkeeseen liittyy sukupuolten samanarvoisuuden edistäminen. Työn avulla pyritään vaikuttamaan tasa-arvon toteutumista estäviin rakenteisiin, asenteisiin ja ennakkoluuloihin. Myös ympäristön kunnioitus ja huomioiminen näkyy kaikissa Fidan Nepalin hankkeissa. Fidan työssä kiinnitetään erityishuomiota yhteisöjen monimuotoisuuteen tukemalla vähemmistöryhmien kulttuurista itsemääräämisoikeutta ja edistämällä niiden mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen samanvertaisuuteen. Tämän lisäksi myös Fidan HIV /AIDS-työ sekä vammaisnäkökulman huomioiminen näkyvät etenkin Maithilien voimaannuttamisohjelmassa. Koulutus- ja nuorisokeskusohjelmassaan Fida panostaa ruohonjuuritason rauhan kulttuurin luomiseen. (Fida

International.) Lääkäriin sosiaalisen vastuun (LSV) kaikkia hankkeita yhdistää luonnollisesti terveysteema. Mielenterveyteen liittyvä hanke toteutetaan paikallisen terveydenhuoltojärjestelmän kautta ja nuorten seksuaaliterveyteen liittyvä hanke paikallisen kansalaisjärjestön kautta, mikä mahdollistaa myös nuorten tavoittamisen. (Tiittala 2014.)

Kädestä käteen - Mano a mano ry tukee usean lapsen koulunkäyntiä kolmessa eri lastenkodissa. Tarvittaessa se kustantaa lapsille myös muita arkipäivän tarpeita. Järjestön toiminta pyörii täysin vapaaehtoisvoimin sekä omalla varainhankinnalla. (Tapanainen & Vuorma 2014.) Maya Nepal ry:n kohderyhmiä ovat lapset perheineen sekä naiset. Järjestö ylläpitää lastenkotia, jonka toiminta on jatkuvaa ja sitä rahoitetaan omalla varainhankinnalla. Järjestön nimissä toimiva yksinhuoltajaitejä tukeva naisprojekti kerää varoja naisten koulutukseen ja työllistymiseen sekä muunlaiseen tukemiseen vaikeissa elämäntilanteissa. (Mikkonen 2014.)

Pelastakaa Lapset ry toimii Nepalissa kansainvälisen Save the Children -liikkeen kautta, jolla on oma toimisto paikanpäällä. Toiminta keskittyy kolmen pääteeman ympärille, jotka ovat lasten oikeuksien hyvä hallinto, lastensuojelu ja peruskoulutus. Ruohonjuuritasontyö tapahtuu paikallisten järjestöjen kautta. (Pelastakaa Lapset Suomi 2014.) Taksvärkki ry:n hanke Nepalissa on vielä suunnitteluvaiheessa. Tammiukuussa 2016 käynnistyvä ympäristöhanke sisältää myös muun muassa terveyskasvatusta sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön edistämistä. Hankkeen tavoitteena on edistää Taksvärkki ry:n perusteemoja, kuten nuorten voimaantumista ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistumista. (Keränen & Seppänen 2014.)

## Tansania

Demon toiminta Tansaniassa keskittyy naisten poliittisen toiminnan vahvistamiseen puoluerajat ylittävän yhteistyön kautta. Demon tuella perustettu naisjärjestöjen ”platformi”, Tanzanian cross party platform, on vakiinnuttanut asemansa Tanzanian poliittisessa kentässä ja toimii nykyään Demon kumppanijärjestönä. Kuten Demon toiminta Nepalissa, myös Tansaniassa se toimii ohjelmatuella ja eroaa perinteisestä kansalaisjärjestöstä sen poliittisen luonteensa vuoksi. (Hämäläinen 2014; Jalonen 2014.) Kulttuurivoimala tukee Morogorossa sijaitsevaa Kikuwa Children’ Development Cent-

reä, jossa on järjestetty nuorille erilaisia taide- ja kulttuurikasvatukseen liittyviä työpaikkoja. Järjestö tukee myös Kikuwan esikoulua koulu yhteistyön avulla. (Roponen-Lunnas 2014.)

Liikunnan kehitysyhteistyö (Liike) ry:n toiminta perustuu koulunkäynnin motivoimiseen sekä tasa-arvon ja terveellisten elämäntapojen lisäämiseen liikunnan keinoin. Toiminta kohdistuu valtion kouluihin, joista toiminnan piirissä on 1600 peruskoulua, 400 yläastetta ja 14 opettajankoulutuslaitosta. Suunnitelmissa on toiminnan laajentaminen muihinkin Itä-Afrikan maihin sekä Dar es Salaamin yliopiston liikuntatieteellisen kandidutkinnon vahvistaminen. (Koivu 2014.) Settlementiliitto toimii Tansaniassa koulu- ja terveysolojen kehittämisen sekä terveyskasvatuksen parissa. Liitto järjestää osana hankkeitaan myös vapaaehtoisleirejä, jotka mahdollistavat käytännön kokemusta kehityskysymyksissä. (Cantel 2014.)

Suomen Lähetysseuran toiminta Tansaniassa painottuu vammaisten oikeuksien ja koulutuksen edistämiseen. Koulutuksen tukeminen muutenkin ja terveydenhuolto kuuluvat myös Lähetysseuran toimintaan. (Anttila & Korpivaara 2014.) Viestintä ja kehitys -säätiön (Vikes) kaksi hanketta Tansaniassa edistävät sananvapautta ja moniarvoisuuden lisääntymistä kouluttamalla journalisteja ja tuomalla maaseudun asukkaiden äänen kuuluviin yhteisömedian keinoin. (Johansson 2014.)

## 5.2 Globaali vastuu ja järjestöjen korkeakoulu yhteistyö

Haastatteluissa selvitimme järjestöjen näkemyksiä ammattikorkeakoulujen roolista globaalista vastuusta edistämiseksi. Järjestöjen yleinen näkemys oli, että jokaisella koululla tulisi ehdottomasti olla siinä oma roolinsa sekä velvollisuus kantaa vastuuta globaalista maailmasta yhtäläisesti kuin muillakin yhteiskunnan toimijoilla. Osassa haastatteluista mainittiin vielä erikseen miten korkeakoulut ovat osa globaalia maailmaa ja kuinka niitä ei tänä päivänä voida enää siitä erottaa.

“Ehdottomasti se voisi olla ammattikorkeakoulujen rooli, koska niiden tehtävä on työelämälähtöinen kehittäminen... On tärkeää, että koulutusjärjestelmässä

on yhteiskunnallisen vastuun näkemys, ja tämän vastuun tulisi olla globaalia. Ei voida erottaa suomalaista yhteiskuntaa muusta maailmasta eikä se enää vuonna 2014 voi olla erillisenä, koska sit meille tulee ammattilaisia, jotka ei pysty hahmottaan globaalia kenttää lainkaan”, (Demo Nepal 2014).

Yleisesti järjestöillä näytti olevan myös positiivinen ja innostunut asenne siitä, että ammattikorkeakoulut huomioisivat enemmän globaalin vastuun teemaa ja kahta haastattelua lukuun ottamatta kaikki mainitsivat pitävänsä asiaa tärkeänä. Muutamassa haastattelussa (4) mainittiin erikseen vielä hyödyistä, joita globaalin vastuun huomioiminen voisi kouluille tuoda. Näiden mukaan se laajentaisi opiskelijoiden käsitystä maailmasta ja kehittyvistä maista. Yksi haastateltavistamme painotti myös sitä, miten tärkeää olisi levittää korkeakoulujen laajaa osaamista myös koulujen ulkopuolelle, etenkin kehitysyhteistyöhön.

“Näen, että ehdottomasti korkeakouluilla on tärkeä rooli ja kaikilla kouluilla on paljon osaamista mitä järjestöt tarvii ihan varmasti. Ja on tärkeä saada uusia osaajia kehitysyhteistyöhön”, (Pelastakaa Lapset Suomi 2014).

Suurin osa haastateltavista pohti ammattikorkeakoulujen roolia globaalin vastuun edistämässä myös käytännön tasolla. Yleisin näkemys tästä oli oppilaitosyhteistyö ja tyypillisimmät ideat liittyivät kansainvälisiin opiskelija- ja lehtorivaihtoihin (4). Yksi haastateltava mainitsi myös idean Suomen yliopistojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä, erityisesti globaalipolitiikkaa ja globaalikasvatusta vahvasti painottavien alojen kanssa. Tämän taustalla oli ajatus valtakunnallisesta verkottumisesta sekä globaalin vastuun teeman lisäämisestä ammattikorkeakoulujen opetukseen. Muutamassa haastattelussa (3) mainittiinkin erikseen siitä, että globaali vastuu tulisi sisällyttää nimenomaan laajasti osaksi opetuksen sisältöjä. Myös ideat opiskelijoiden ja henkilökunnan poliittisen vaikuttamisen aktivoinnista, globaalin vastuun teemaan visualisoinnista koulurakennuksessa sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kouluttamisesta nousi haastatteluissa esille.

Pohdittaessa ammattikorkeakoulujen globaalin vastuun roolia, nousi haastatteluissa keskeiseksi ideaksi myös kansainväliset opiskelijaharjoittelut. Lähes kaikki haastateltavat ajattelivat työharjoittelujen suorittamisen ulkomailla olevan hyvä vaihtoehto ammattikorkeakoulujen roolille globaalissa vastuussa. Ideat harjoitteluiden sisällöistä poikkesivat haastateltavien välillä. Yhdeltä haastateltavalta nousi esille idea siitä, että

harjoittelujen ei välttämättä tarvitsisi sijoittua ulkomaille, vaan myös Suomessa tehtäviin harjoittelujaksoihin voitaisiin lisätä globaalin vastuun teemaa. Järjestöyhteistyö osana ammattikorkeakoulujen globaalia vastuuta nousi myös joissain haastatteluissa esille (3). Esimerkiksi opiskelijoiden osallistuminen työharjoittelujen kautta hanketyöhön niin Suomessa kuin ulkomaillakin, erilaiset yhteistyöprojektit järjestöjen kanssa, vapaaehtoistyö ulkomailla sekä kehitysyhteistyössä mukana oleminen mainittiin. Yhdeltä haastateltavalta nousi myös idea siitä, että kansalaisjärjestöt voisivat luennoida ammattikorkeakouluissa ja näin opiskelijoiden ja henkilökunnan tietoisuus globaalin vastuun teemasta karttuisi.

Haastattelujen kautta kartoitimme myös järjestöjen aikaisempaa kokemusta suomalaisten ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Sen perusteella ilmeni, että suurin osa järjestöistä (11) tekee yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa. Yhteistyö on suurimmalla osalla järjestöistä (10) satunnaista, pääasiassa yksittäisten opiskelijoiden työharjoitteluita tai opinnäytetöitä. Systemaattista yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa aineistostamme toteuttaa vain yksi järjestö. Aineistomme vähemmistö (2) ei tee tällä hetkellä tai ei ole koskaan tehnyt yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa. Näillä järjestöillä on kuitenkin ollut satunnaista yhteistyötä joidenkin yliopistojen kanssa.

Järjestöistä siis suurin osa tekee satunnaista yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa. Tästä iso osa tapahtuu juuri opiskelijaharjoitteluiden puitteissa (7). Seuraavaksi eniten (6) yhteistyötä tapahtuu muiden menetelmien, kuten hankeyhteistyön, kansainvälisten opintovierailujen ja järjestöjen tekemien korkeakouluvierailujen kautta. Jotkut haastateltavista (4) taas kertoivat yhteistyön perustuvan opiskelijoiden tekemiin opinnäytetöihin. Näissä ilmeni limittäisyyksiä niin, että useassa järjestössä yhteistyö on tapahtunut kahden tai useamman eri toimintamuodon kautta. Yksi kiinnostava esimerkki satunnaisesta yhteistyöstä oli Jyväskylän ammattikorkeakoulun toteuttama taksvärkipäivä yhdessä Taksvärkki ry:n kanssa. Taksvärkipäivä on tyypillisemmin suunnattu peruskouluille, mutta järjestö näki tämän idean todella onnistuneena myös korkeakoulun toteuttamana. Joillakin järjestöillä (2) yhteistyö taas kulminoituu peruskouluihin ja ammattioppilaitoksiin. Haastattelujen perusteella Nepalissa ja Tansaniassa toimivat järjestöt eivät eroa merkittävästi siinä, kuinka paljon yhteistyötä tehdään ammattikorkeakoulujen kanssa. Tyypillisintä on yhteistyön toteut-



taminen satunnaisesti ja yksittäisten ihmisten toimesta, yksittäisten opiskelijoiden kanssa.

Selvitimme myös järjestöjen mahdollisia yhteistyökuvioita Nepalin ja Tansanian korkeakoulujen kanssa ja löysimme maiden väliltä tässä suuren eron. Yhtä järjestöä lukuun ottamatta Nepalissa toimivista järjestöistä yksikään ei tee yhteistyötä paikallisten korkeakoulujen kanssa. Yhden järjestön yhteistyö on sekin ollut satunnaista ja liittynyt yksittäisiin temaattisiin tapahtumiin. Tansaniassa toimivista järjestöistä taas suurin osa (4) tekee jonkinlaista yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Osa Nepalissa toimivien järjestöjen edustajista (3) sanoo kuitenkin olevansa itse verkostoitunut Nepalissa ja omaavansa henkilökohtaisia suhteita paikallisiin yliopistoihin, kuten Kathmandun lääketieteelliseen tiedekuntaan, Nepal School of Social Work- ja Classic College International -korkeakouluihin. Joidenkin järjestöjen (2) paikalliset kumppanijärjestöt taas tekevät yhteistyötä korkeakoulujen kanssa, joiden tarkempia tietoja ei haastatteluissa käynyt ilmi. Erään haastateltavan mukaan yhteistyön luominen nepalilaisiin korkeakouluihin on haastavaa, sillä korkeakoulukenttä on siellä hyvin puoluepoliittista.

Tansaniassa toimivien järjestöjen korkeakouluyhteistyö on yksittäisen pienimuotoisen yhteistyön lisäksi osalla myös systemaattista. Osa järjestöistä (2) on hyödyntänyt paikallisten yliopistojen asiantuntijuutta omassa toiminnassaan ja osa (2) on taas itse kouluttanut yliopistoilla, yksi järjestö tekee näitä molempia. Systemaattisempaa yhteistyötä on ainakin Suomen Lähetysseuralla, joka tekee yhteistyötä Tansanian evankelisluterilaisen kirkon yliopistojen kanssa. Lisäksi Liike ry:llä on suunnitteilla yhteistyötä Dar es Salaamin yliopiston liikuntatieteenlaitoksen kanssa. Haastatteluisa nousi tansanialaisista korkeakouluista esille vielä erikseen Iringan yliopisto, joka on osa koko luterilaisen kirkon yliopistoa.

Yksi olennainen haastattelukysymys kartoitti järjestöjen näkemyksiä siitä, voisiko yhteistyö Humakin ja Diakin kanssa olla potentiaalinen vaihtoehto niiden toiminnalle. Jokainen aineistossamme oleva järjestö vastasi tähän myöntävästi. Yhdelläkään haastateltavalla ei ollut kielteistä tai torjuvaa asennetta mahdollista yhteistyötä kohtaan, päinvastoin siitä oltiin kiinnostuneita. Siitä huolimatta usea järjestö ilmaisi myös yhteistyöhön liittyviä haasteita tai rajoitteita. Suurin osa näistä oli Nepalissa toimivia

järjestöjä (6), Tansaniassa toimivia järjestöjä vain yksi. Lisäksi vajaa puolet haastateltavista (4) mainitsi joitakin erityispiirteitä yhteistyömahdollisuuksista. Osa haastateltavista (3) ilmaisi vielä erikseen erityisen vahvan kiinnostuksen yhteistyötä kohtaan ja samainen määrä ilmaisi olevansa avoin kaikille uusille yhteistyöhön liittyville ideoille, joita ammattikorkeakoulut voisivat heille esittää.

Tyypillisin yhteistyöhön liittyvä haaste Nepalissa toimiville järjestöille sekä yhdelle Tansaniassa toimivalle järjestölle näytti olevan suomalaisten jalkauttaminen kohteemaahan, jossa ruohonjuuritason toiminnan toteuttavat pitkälle paikalliset kumppanijärjestöt. Haastateltavien mukaan tämä voi johtaa siihen, että paikanpäällä ei olisi välttämättä ohjaajaa ja yhteistyö olisi helpompaa toteuttaa suoraan paikallisten kumppanijärjestöjen kanssa. Toinen keskustelua herättävä haaste oli Nepalin kontekstin haastavuus ja yhteiskunnan monikerroksisuus. Eräs haastateltava mainitsi, miten Suomen ammattikorkeakoulujen osaamista voi olla vaikea viedä kontekstiin, jonka parhaina asiantuntijoina toimivat paikalliset itse. Nepalin yhteiskunnan toiminnan ymmärtäminen voi joidenkin haastateltavien (2) mukaan viedä paljon aikaa, joten he eivät näe ainakaan lyhytaikaisen kenttätyön olevan hyödyllistä niin ammattikorkeakoulujen kuin järjestöjenkään näkökulmasta. Pienet Nepalissa toimivat järjestöt (2) taas ilmaisivat resurssipulan olevan haaste mahdollisen yhteistyön luomiselle.

“Nepalilaista kulttuuria on täältä käsin vaikea ymmärtää ja päästä niin syväälle siinä. Siksi paikallinen asiantuntijuus on tärkeää. Myös arkipäivän asiat on erilaisia kuin meillä, ihan käytännön asioissa.” (Kädestä käteen - Mano a mano ry 2014.)

### 5.3 Humakin ja Diakin mahdollisuudet yhteistyölle

Selvitimme haastateltavien mielipiteitä siitä, minkälaista korkeakoulujen kanssa tehtävä yhteistyö voisi olla. Kysymys, miten korkeakoulut voisivat edistää järjestöjä saavuttamaan tavoitteitaan, tuotti monenlaisia vastauksia. Useissa vastauksissa (7) tuli ilmi korkeakoulujen asiantuntijuuden ja substanssiosaamisen hyödyntäminen järjestöjen tekemässä työssä. Korkeakoulujen lehtoreineen katsottiin omaavan monenlais-

ta tietotaitoa, josta järjestöt voisivat hyötyä. Yhden järjestön edustaja katsoi myös, että ammattikorkeakouluilla on hyödyllistä käytännön osaamista.

Monet järjestöistä (6) kokivat korkeakoulujen voivan olla hyödyksi viestintään liittyvissä tehtävissä, kuten sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä tiedotuksen kehittämisessä ja kumppanijärjestön viestinnän kehittämisessä. Kolmen (3) haastatellun vastauksista tuli ilmi, että korkeakoulut voisivat olla hyödyksi tekemällä erilaisia arviointeja kuten hankkeen tai organisaation tai jonkun sen osan arviointia. Kaksi (2) järjestöä mainitsi tarpeeseen rahoituksen kehittämisen. Tässä korkeakoulut voisivat avustaa esimerkiksi löytämään uusia rahoituskanavia, ottaa itselleen ystävyyskouluja tai toimia tapahtumien järjestäjinä.

Kehitysyhteistyön laaja-alaisen kentän vuoksi mainittiin järjestöjen tarpeiden olevan "monipuolisia" ja että "kaikenlaista osaamista" sekä "monipuolista yhteistyötä" tarvittaisiin. Myös tietotaidon monenkeskinen jakaminen tuli ilmi muutamassa vastauksessa. Ajatus tässä oli se, että kohdemaan asioista kerrotaisiin joko korkeakoulujen tai järjestöjen toimesta Suomessa ja että korkeakoulut ja järjestöt jakaisivat keskenään tietotaitoa liittyen kohdemaassa tehtävään työhön.

"Vois siitä yhteistyöstä ajatella myös erilaisia yhteistyökuvioita, enemmän monipuolista yhteistyötä. Että ei vain että opiskelijoita lähtis täältä sinne, vaan että sieltä tuotais tietoutta ja globaalia näkemystä jollain tapaa tänne, vaikka kyllähän sitä tapahtuis myös opiskelijaharjoittelujen kautta..." (Maya Nepal ry 2014).

"Pienen järjestön odotuksena on se, että miten voitaisiin saada hyödyksi se kaikki tietotaito, jota kouluilla on. Niin kuin aikasemmin oli puhe, että meille vois koulut kertoa kokemuksiaan jos on ollu harjoittelussa [Nepalissa], se ois hieno asia meille. Ja sitten ihan semmonen tietyn sorttinen, että ois mukava tulla tapaamaan ihmisiä/ryhmiä koululle ketkä ois lähdössä jotain tekemään Nepaliin ja kuulla siitä. Voitas samalla kertoa omasta työstä. Ois kiva, että nähdään ja tutustutaan." (Kädestä käteen - Mano a mano ry 2014.)

Haastateltavat mainitsivat myös joitain tehtäviä, joissa opiskelijat voisivat olla hyödyksi, kuten harjoittelut ja opinnäytteiden tekeminen.

Kysyttäessä, mitä opiskelijat voisivat tehdä mahdollisessa yhteistyössä, kaikki haastateltavat yhtä lukuun ottamatta mainitsivat harjoittelun mahdolliseksi yhteistyömuo-

doksi. Harjoittelut voisivat tapahtua järjestön Suomessa tapahtuvissa tehtävissä tai kohdemaassa joko järjestön itse organisoimissa toiminnoissa tai kumppanijärjestössä. Haastattelussa maininnan harjoitteluihin sopivista aloista saivat kulttuurituotannon-, sosionomin-, terveydenhuollon- ja yhteisöpedagogin koulutusohjelmat. Eriksseen mainittuja tehtäviä oli nuorten ohjaus tietokoneen käyttöön ja elämänhallintaan, lasten ohjaaminen, kulttuurielämysten tarjoaminen lapsille, naisille työpajojen ohjaaminen, terveyteen ja hyvin elämäntapoihin liittyvät tehtävät, vammaisten kanssa tehtävä työ sekä Suomessa globaaleihin asioihin liittyvien työpajojen ohjaaminen nuorille. Kehityksmaissa tapahtuvilla harjoitteluilla katsottiin olevan myös laajempia positiivisia vaikutuksia järjestöjen tukemisen lisäksi. Harjoittelujen mainittiin olevan kulttuurien välistä kommunikaatiota, joka vähentää ennakkoluuloja sekä lisää ymmärrystä ja oppia toisista ihmisistä ja asioista.

“...yhteisömediahanke voi olla kaikin puolin hyvä tutustumiskohde, mut et pikkemminkin niin päin, et täältä ei mennä sinne kouluttamaan, vaan mennään sinne oppimaan, et mitä ne ihmiset tekee siellä. Etenkin jos puhutaan yhteisöpedagogiasta, miten mediaa voidaan käyttää kommunikointiin ja yhteisön asioiden ulos tuomiseen yhteisön ulkopuolella.” (Vikes 2014.)

Seuraavaksi eniten mainittu yhteistyömuoto (6) oli opinnäytetyön tekeminen järjestölle. Opinnäyte voisi liittyä esimerkiksi järjestön sisäisten toimintatapojen kehittämiseen, globaalikasvatukseen tai suomalaisia ja kehitysmaan nuoria yhdistävään kulttuuriprojektiin. Mainintoja sai myös hankkeisiin liittyvät tehtävät (5) kuten rahoitukseen liittyvän hankesuunnitelman tekeminen, pienet omat osaprojektit hankkeen sisällä, hankkeen (väli)arviointi sekä yleisesti kaikki hankkeen tehtävät. Nämä toki voivat käytännössä toteutua opiskelijaharjoitteluina. Yksi haastatelluista toi esiin hankkearviointiin liittyviä haasteita kuten kielitaidon osaaminen ja kulttuurin tuntemus. Toisen mukaan taas arvioinnit ovat heidän kumppaniensa työtä, jonka vuoksi muut eivät voi sitä tehdä. Muita ideoita opiskelijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön oli kehittämisprojekti, osallistava prosessi järjestön henkilökunnalle, joku prosessi järjestöstä ulospäin, harjoitteluista kertominen ulospäin, kouluttaminen, tutkimus-, selvitystyö sekä globaalikasvatus.

Haastattelussa kysyimme myös, mikä rooli korkeakoulujen muulla henkilökunnalla voisi olla järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Vastausten perusteella tämä oli

järjestöille jokseenkin vieraampi näkökulma. Ideoita yhteistyölle muun henkilökunnan kanssa kuitenkin löytyi. Useat haastatelluista (5) mainitsivat, että lehtorit voisivat tehdä kohdemaissa samaa kuin opiskelijat, mutta kenties eri tasolla tai niin, että opettajat voisivat olla hyödyksi opiskelijoiden tekemissä töissä.

Useat haastatelluista kokivat lehtoreiden koulutuksellisen ammattitaidon olevan yhteistyön kannalta hyödyllinen. Opettajat voisivat antaa opettajankoulutusta (2) tai koulutuksellista osaamista voisi hyödyntää esimerkiksi luennoiden tai kouluttaen (3). Opettajien tietyn alan asiantuntemuksen katsottiin olevan ehdottomasti hyödyllistä yhteistyötä ajatellen (6). Henkilökunnan yhteistyömahdollisuuksiksi ehdotettiin myös tutkimustyötä (2), viestintästrategian luomisessa auttamista (2), pienten järjestöjen yhteen kokoamista ja kouluttamista/opastamista jossain asiassa, suomalaisille nuorille oivalluksen saamista elämästä muualla kuin Suomessa sekä menetelmän keksimistä, jolla nuorten (Suomen ja kehittyvän maan) yhteyden saisi vahvemmaksi. Asia, jota yksi haastateltavista pohti, oli että yleisesti tekemistä olisi, mutta on eri asia, olisiko se opiskelijoiden tai lehtoreiden koulutusalan kannalta mielekästä.

Mahdollisista uusista yhteistyömuodoista kysyttäessä haastateltavat olivat yleisesti ottaen kiinnostuneita uusista ideoista ja ainakin periaatteessa valmiita toteuttamaan niitä, erityisesti jos aloite tulisi korkeakoululta. Itse yhteistyön laatuun liittyen tuli viisi ideaa. Kahdessa näistä oltiin kiinnostuneita monenkeskisestä yhteistyöstä. Kolmen haastateltavan vastaukset liittyivät siihen, että yhteistyö korkeakoulun kanssa voisi olla entistä suunnitelmallisempaa ja määrätietoisempaa sekä liittyä johonkin suurempaan kokonaisuuteen, kuten monivuotiseen hankkeeseen.

Eryteisesti Tansaniassa toimivien järjestöjen vastauksissa painottui koulutuksellinen näkökulma. Kolme Tansaniassa toimivaa järjestöä mainitsi koulutuksen rakenteissa vaikuttamisen mahdolliseksi uudeksi yhteistyötoiminnaksi. Kaksi näistä ideoista liittyi opetussuunnitelmien tai -mallien kehittämiseen ja yksi yleisesti ministeriötason vaikuttamiseen opetussektorin kehittämiseksi.

Hanketyöhön liittyviä vastauksia tuli neljältä taholta; ideoitiin yhteishanketta, hanke-seurantaan liittyvien uusien työkalujen luomista sekä hankkeen väliarviointia monenkeskisenä yhteistyönä. Katulasten taideprojekti ja kyläkoulun perustaminen mainittiin

käytännön esimerkkeinä mahdollisesta yhteistyöstä. Muita ideoita uudenaikaiseksi yhteistyöksi oli esimerkiksi viestintään ja tiedotukseen liittyvät uudet toimintatavat (2), varainkeruun kehittäminen (2), Suomessa tapahtuvien koulutusten kehittäminen, yhteisöllisten toimintamallien kehittäminen sekä tietotaidon vieminen vammaisten asioissa.

#### 5.4 Järjestöjen odotuksia ja toiveita ammattikorkeakouluille

Haastatteluissa kartoitimme järjestöjen edustajien odotuksia ja toiveita ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden, henkilökunnan tai sen muun toiminnan suhteen, jotta yhteistyö olisi heidän näkemyksensä mukaan mahdollinen. Jokainen haastateltava ilmaisi joitain odotuksia tai toiveita, toiset enemmän ja toiset vähemmän. Niitä ilmaistiin laajasti ja erilaisia näkemyksiä nousi kattavasti esiin. Osa odotuksista ja toiveista oli hyvin yleisluonteisia ja toiset taas linkittyivät vahvasti järjestöjen omiin teemoihin ja osaamisalueisiin. Nepalissa ja Tansaniassa toimivien järjestöjen välillä ei odotusten suhteen ollut suurta eroavaisuutta.

Osa haastateltavista (4) piti yhteistyön kannalta tärkeänä ammattikorkeakoulujen ennakkovalmisteluja, kuten opiskelijoiden perehdyttämistä kehitysyhteistyöhön tai kohteena olevaan kontekstiin. Tästä esimerkkinä Suomen Lähetysseuran ja Diakonia ammattikorkeakoulun harjoittelijaohjelmaan kuuluva Lähde Liikkeelle -koulutus, joka vaaditaan kaikilta työharjoitteluun lähteviltä. Sen kautta perehdytään muun muassa Lähetysseuran toimintaideaan ja kehityskysymyksiin. Myös yhdeltä Nepalissa toimivalta järjestöltä nousi idea kehitysyhteistyöhön liittyvän perehdyttämiskurssin järjestämisestä ennen kohdemaahan lähtöä. Osa haastateltavista (4) oli sitä mieltä, että avoimuus paikalliselle kontekstille ja jonkinlaisen ymmärryksen siitä tai kohdemaassa tehtävästä kehitysyhteistyöstä on tärkeää. Yhtä lukuun ottamatta nämä ajatukset nousivat Nepalissa toimivien järjestöjen tahoilta.

“Se vaatisi asennetta, että voi olla avoin paikalliselle kontekstille.. Ihanne olisi, että kaikille mukana oleville toimijoille ois joku tietty kurssi tai perus pohjajuttu siitä, mitä kysymyksiä voi tulla esiin kehitysyhteistyössä kun toimitaan siellä paikanpäällä”, (Maya Nepal ry 2014).

Myös ammattikorkeakoulujen toimijoiden oma aito halu ja kiinnostus kehittämiselle mainittiin yhteistyön kannalta merkittäväksi (2). Muutamassa haastattelussa (3) mainittiin tärkeäksi vielä se, että ammattikorkeakouluilla tulisi olla realistiset ennakkokäsitykset yhteistyöstä ja jokaisen toimijan tulisi olla tietoinen siitä, mitä on tekemässä ja kenen kanssa.

“Korkeakouluilla tulisi oikeesti olla ymmärrys paikallisesta kontekstista ja perillä siitä, ollaanko oikeesti tekemässä muutosta ja sitä mitä ajattelee tekevänsä”, (Demo Nepal 2014).

Kahdessa (2) haastattelussa kävi ilmi, että järjestö odottaa ammattikorkeakoulujen toimijoilla olevan jonkinlaista kokemusta kehittyvistä maista sekä sitä, että ideat ja yhteydenotto yhteistyöstä tulisi tapahtua koulujen puolelta. Osa järjestöistä (4) ilmaisi odotukset ja toiveet taas liittyen järjestön omiin teemoihin. Esimerkiksi Tansaniassa toimiva Liike ry toivoi yhteistyöhön liikunnallisia ja terveystieteistä kiinnostuneita ihmisiä ja Demo taas katsoo hyväksi suomalaisten puolueiden tuntemuksen. Haastatteluissa nousi eri järjestöiltä esiin paljon myös muita yksittäisiä odotuksia tai toiveita, kuten kielitaito, projektiosaaminen sekä korkeakoulujen sitoutuminen pitkäjänteiseen ja kestäväan työhön. Tärkeäksi mainittiin myös se, että yhteistyöllä olisi yhteyshenkilö joko Suomen tai kohdemaan päässä ja että resurssit yhteistyölle tulisi ammattikorkeakouluilta. Tämän kaltaiset yksittäiset odotukset ja toiveet ilmenevät kattavammin liitteenä olevasta taulukosta.

## 6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa pohdimme tuloksia suhteessa kirjallisuuteen sekä omaan kokemukseemme ja luomme niistä omia johtopäätöksiä. Pääosin tulosten ja johtopäätösten teemat noudattavat samaa linjaa suunnittelemiemme haastattelukysymysten kanssa. Yksi odottamaton teema nousi esiin, lähinnä kokoamastamme tietoperustasta, mutta myös rivien välistä luettuna haastatteluaineistosta; nimittäin arvopohjan merkitys ke-

hitystyössä ja globaalien vastuun edistämiseksi. Tätä tulemme pohtimaan ensimmäisessä alaluvussa. Toisessa alaluvussa analysoimme ammattikorkeakoulujen roolia globaalien vastuun edistäjinä ja kolmannessa pureudumme työmme ytimeen, ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksiin tehdä yhteistyötä suomalaisjärjestöjen kanssa globaalien vastuun edistämiseksi. Vaikka opinnäytetyömme käsittelee erityisesti Humakin ja Diakin yhteistyömahdollisuuksia järjestöjen kanssa, tässä luvussa puhumme myös yleisesti ammattikorkeakouluista, sillä aineistomme on sovellettavissa myös muihin korkeakouluihin.

### 6.1 Globaalit arvot yhteistyötä ohjaamassa

Arvot ovat oleellisessa osassa tämän opinnäytetyön kannalta, sillä globaali vastuu ja sen edistäminen kuten myös järjestöjen kehitystoiminta pohjautuvat arvoille, kuten solidaarisuus, tasa-arvo, demokratia, köyhyyden poistaminen sekä vähiten kehittyneiden maiden erityistarpeiden kohtaaminen. Arvot toimivat taustalla myös erilaisissa kansallisissa ja kansainvälisissä säädöksissä ja strategioissa, jotka voivat velvoittaa ja ohjata ammattikorkeakoulujen ja järjestöjen toimintaa globaaliin vastuuseen. (ks. Opetusministeriö 2010, 6 & Wallin 2008, 170.)

Arvot nivoutuvat myös esittelemiimme kehitysteorioihin, sillä ne ovat syntyneet tiettyjen käsitysten ja tietämyksen pohjalta. Näihin ovat vaikuttaneet vallitsevat, niin sanottu ”ajan” arvot, kuten myös teorioita kehitelleiden yksittäisten ihmisten tai ryhmien arvomaailma, tai Gyllingia (2004, 88) lainaten, poliittiset ideologiat. Käsittelemistämme teorioista selkeimmin arvojen merkitys näkyy toimintamahdollisuuksien teoriassa, jossa Senin (2000) mukaan yhteiskunnassa tai yhteisössä vallitsevat (sosiaaliset) arvot ovat kytköksissä toimintamahdollisuuksiin, jotka mahdollistavat kehityksen. Näin arvoilla ja niiden pohtimisella on rooli kehityksen edistämiseksi.

Aineistossamme mukana olevien järjestöjen toiminnan taustalla vaikuttavat hyvinkin erilaiset arvot. Haastattelussa emme erikseen kysyneet järjestöiltä heidän toimintansa taustalla vaikuttavista arvoista, mahdollisista toimintaa ohjaavista muista periaatteista tai teorioista. Haastattelujen perusteella periaatteista voi kuitenkin jotain päätel-



lä. Mielestämme järjestöjen toiminnassa näkyy piirteitä kaikista kehitysyhteistyön ”muodoista”: hyväntekeväisyys-, tarve-, ja oikeusperustaisuudesta. Näitä kaikkia voi ilmetä samassa järjestössä riippuen esimerkiksi meneillään olevista hankkeista. Oikeusperustaisuutta ilmenee kuitenkin eniten. Tämä jo sen vuoksi, että Ulkoasiainministeriö velvoittaa sen tuella toimivia järjestöjä oikeusperustaisuuteen.

Oikeusperustaisuus näkyy aineistossamme muun muassa hankkeissa, jotka edistävät ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa omiin asioihinsa sekä saamaan äänensä kuuluville. Erilaisten haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tukeminen ja voimaannuttaminen sekä tasa-arvon edistäminen näkyvät myös useassa hankkeessa. Nämä ovat keskeisiä kysymyksiä ja arvoja oikeusperustaisuudessa. (Kepa 2014a; Ihmisoikeudet.net.) Tämä on luontevaa, sillä onhan eriarvoisuuden vähentäminen ja sukupuolten välinen tasa-arvo Suomen kehityspolitiikan läpileikkaavia teemoja (Haapanen 2012, 2). Aineistossamme olevia järjestöjä yhdistää sosiaalisen kestävyuden edistäminen, joka pyrkii juuri tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen ihmisten välillä (Särkelä 2011, 145).

Suunnitellun yhteistyön kannalta on oleellista tietää mitä ollaan tekemässä, kenen kanssa ja miksi. Arvot ovat pohja, jolle käytännön toimia tulisi rakentaa. Opinnäytetyömme kontekstissa arvojen pohtiminen vastaa kysymykseen miksi ammattikorkeakoulujen tulisi edistää globaalia vastuuta? Sekä miten ammattikorkeakoulut haluavat edistää globaalia vastuuta? Nämä ovat asioita, joita ammattikorkeakoulujen olisi tarpeellista pohtia. (Kepa 2014a.) Humakin arvoiksi mainitaan tällä hetkellä ”human connections”, joka muodostuu muun muassa humanistisesta ihmiskäsityksestä, toisen kunnioittamisesta, inhimillisestä vuorovaikutuksesta ja yhdessä oppimisesta (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014). Erittäin tärkeää lisäarvoa toisi arvo, joka korostaisi toisista välittämistä, yhteisvastuuta ja yhteisöllisyyden merkitystä. Oli kyse sitten globaalista vastuusta, kansallisesta ilmapiiristä, opiskeluympäristöstä, yhteisöpedagogiikasta tai sairaanhoidosta niin tämän kaltaisten arvojen lisääminen olisi hyvin suotavaa. Myös arvojen tiettäväksi tekeminen niin opiskelijoille, henkilökunnalle kuin myös korkeakoulusta ulospäin on tärkeää, sillä muuten ne jäävät vain kauniiksi sanoiksi paperille.

## 6.2 Ammattikorkeakoulujen osallistuminen globaalin vastuun edistämiseen tärkeää

Haastatteluaineiston perusteella väitämme ammattikorkeakouluilla olevan merkittävä rooli globaalin vastuun edistämässä. Sen painottaminen on tärkeää nykyaikana, jolloin yhteiskunnallisen vastuun tulisi ulottua aina maailmanlaajuiseksi. Tätä ajatusta tukee haastateltavien näkemysten lisäksi opinnäytteen tietoperustassa oleva näkökulma (ks. Rohweder 2008, 15; Melén-Paaso & Kaivola & Rohweder 2009, 22) siitä, miten globalisaation aiheuttaman eriarvoisuuden myötä aktiivisen kansalaisuuden olisi toivottavaa laajentua aktiiviseksi maailmankansalaisuudeksi. Ammattikorkeakoulujen toiminnan tulisi pysyä mukana globalisaatiokehityksessä. Globaalin vastuun lisääminen ammattikorkeakouluissa edistäisi myös kestävästä kehitystä, sillä siinä olennaista on juuri globaalinäkökulma (ks. Honkanen 2009, 52; Salonen 2010, 73).

Haastatteluaineiston mukaan globaalia vastuuta voidaan ammattikorkeakouluissa toteuttaa lisäämällä se osaksi opetuksen sisältöä. Korkeakoulujen olisi hyvä tukea opiskelijoiden laaja-alaisen maailmankuvan hahmottamista sekä kehittää heidän kykyään tiedostaa omat mahdollisuudet vaikuttaa ja toimia paremman maailman puolesta (Opetusministeriö 2009, 50). Tämä tukisi ammattikorkeakoulun suorittaneiden valmiutta toimia yhteiskunnassa, jossa globalisaatio näkyy yhä vahvemmin. Sama ajatus heijastuu myös Haapamäen (2009, 61) kommentista, jonka mukaan näin opiskelijoista voisi kasvaa koko maailmaa ajattelevia ammattilaisia. Ajattelemmekin ammattikorkeakoulujen olevan Suomessa merkittäviä ja vakiintuneita instituutioita, joiden rooli on kouluttaa tulevia työelämän osaajia ja yhteiskunnan toimijoita. Ammattikorkeakouluilla on vaikutusvaltaa siihen, osaavatko heiltä valmistuneet opiskelijat huomioida asioita omaa lähiympäristöään laajemmin.

Globaalin vastuun edistämiseksi ammattikorkeakoulut voisivat lisätä opiskelijoiden kokemukseräistä oppimista opetuksen sisältöön. Kokemukseräisellä oppimisella tarkoitamme tässä sitä, että opiskelija oppii käytännön kokemuksen ja todellisessa työympäristössä toimimisen kautta. Globaalin vastuun näkökulmasta se voi haastattelu- jen perusteella olla opiskelijoiden työharjoitteluja ulkomailla, kehitysyhteistyössä mukana olemista sekä monenlaista järjestöyhteistyötä niin Suomessa kuin ulkomailla. Kokemuksellisesta opetuksesta puhuu myös YK:n määrittämä kestävästä kehitystä

edistävän koulutuksen vuosikymmentä (2005-2014) johtava Unesco. Sen mukaan korkeakoulujen kestävä kehityksen edistämiseksi tulisi keskittyä muun muassa opiskelijoiden kokemuksellisuuteen. (Kaivola 2006, 54.) Ammattikorkeakoulut voisivat mahdollistaa opiskelijoille opintoihin liittyvien tehtävien tekemisen käytännön työelämään entistä tehokkaammin. Opiskelijat voisivat esimerkiksi lähteä kansalaisjärjestöjen toimintaan paremmin mukaan, mikäli niihin tehtyjä pienimuotoisiakin tutkimus- ja kehitystehtäviä olisi helppo opinnollistaa.

Toinen, haastatteluaineiston pohjalta noussut tärkeä menetelmä ammattikorkeakoulujen globaalin vastuun edistämiseksi on yhteistyö. Tässä tarkoitamme järjestöyhteistyön lisäksi korkeakoulujen välistä yhteistyötä. Myös kirjallisuus puhuu eri toimijoiden välisen yhteistyön puolesta globaalin vastuun edistämiseksi. Esimerkiksi yksi YK:n kahdeksasta vuosituhatvuotteen tavoitteesta on maailmanlaajuisesta yhteistyöstä kuvaava ”globaali kumppanuus”, joka on yksi peruste hyvin toimivalle globalisaation hallinnalle (Rohweder 2008, 10, 15-17). Globaalien ongelmien ratkaisemisen edellytyksinä voidaan nähdä juuri yhteisöllisyys ja vuorovaikutus (Melén-Paaso ym. 2009, 24-25). Olennaista se on myös kehitysyhteistyössä, joka Pohjoisen ja Etelän välisellä yhteistyöllä pyrkii globaalin eriarvoisuuden vähentämiseen (Haapanen 2012, 9; Kepa 2014; Ulkoasiainministeriö 2014a). Yhteistyön korostuminen haastatteluissa oli mielenkiintoista, sillä se on keskeistä myös GLORE-hankkeessa sekä tässä opinnäytetyössä.

Yhteistyötä pidettiin haastatteluissa tärkeänä, mutta samanaikaisesti järjestöjen yhteistyö Suomen ammattikorkeakoulujen kanssa näyttää olevan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta satunnaista, ei systemaattista ja organisoitua. Jäimme pohtimaan sitä, onko yhteistyö kenties vaikeammin toteutettavissa käytännön tasolla, kuin mitä siihen oltaisiin valmiita. Toisaalta kyse voi olla myös siitä, että järjestöjen vakiintunut yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa ei ole vielä kovin yleistä. Järjestöjen yhteistyö Nepalin ja Tansanian korkeakoulujen kanssa näyttää olevan myös vähäistä. Voi kuitenkin olla, että järjestöjen paikallisilla kumppaneilla on yhteyksiä, joista suomalaiset järjestöt eivät ole tietoisia. Järjestöjen korkeakouluyhteistyö on selvästi harvinaisempaa Nepalissa kuin Tansaniassa. Kiinnostava pohdinnan aihe on se, onko kolmas sektori korkeakoulukenttää etäämpänä ja monenkeskinen yhteistyö Nepalissa vähäisempää kuin Tansaniassa. Ainakin haastatteluaineiston perusteella näin on, mihin voi vaikuttaa myös siinä usein ilmennyt Nepalin yhteiskunnan moninaisuus.

Haastateltavien mukaan suurimmassa osassa ammattikorkeakouluja globaalinen vastuun huomioiminen tapahtuu tällä hetkellä enemmän yksittäisten ihmisten toimesta tai satunnaisten tapahtumien kautta (Suntioinen, Sinkko & Tapola 2009, 78). Tästä poikkeuksena Diak, joka on toiminut pitkäjänteisesti kehitysmaissa jo 1990-luvun lopulta lähtien (Liite 1). Kuitenkin samanaikaisesti tietoperustassa esittelemämme korkeakoulujen globaalinen vastuun ja kestävä kehityksen strategiat velvoittavat korkeakouluja vastuullisuuteen. Velvoite näkyy myös muun muassa opetusministeriön tulostavoitteista sekä korkeakoulujen seurannan kriteereistä (Jäppinen 2006, 13; Haapamäki 2009, 61). Lisäksi haastatellut pitävät globaalisen vastuun teeman lisäämistä ammattikorkeakouluissa tärkeänä.

Voidaan päätellä, että korkeakoulujen osallistuminen globaaliseen vastuun edistämiseen on globalisaation myötä tärkeää, jopa välttämätöntä. Kuitenkaan vastuullista toimintaa ei ole vielä viety tarpeeksi tehokkaasti ammattikorkeakoulujen käytäntöön; se ei ole riittävän vahvasti pysyvänä osana ammattikorkeakoulujen opetus-, tutkimus- ja kehitystyötä. Nykyään tähän pyritään kuitenkin vaikuttamaan, josta hyvä esimerkki on GLORE-hanke. Myös kirjallisuuden perusteella sitä huomioidaan korkeakouluissa enenevässä määrin (Suntioinen & Sinkko & Tapola 2009, 79; BUP in Finland at Åbo Akademi University 2014). Ammattikorkeakoulujen olisi nyt aika ryhtyä käytännön toimiin globaalisen vastuun edistämiseksi. Yksi keino tähän olisi edistää järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä ja pyrkiä vakinaistamaan sitä, sillä se on hyvä tapa edistää globaalia vastuuta. Seuraavassa kappaleessa pureudummekin varsinaiseen kehityskysymykseemme: ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksiin tämän kaltaiselle yhteistyölle.

### 6.3 Ammattikorkeakoulujen mahdollisuudet suomalaisten järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön globaalisen vastuun edistämiseksi

Haastatteluaineiston perusteella voimme todeta, että järjestöjen näkökulmasta katsottuna Humakilla ja Diakilla on hyvät mahdollisuudet tehdä yhteistyötä Nepalissa ja Tansaniassa toimivien suomalaisjärjestöjen kanssa. Tällä hetkellä tapahtuvaa yhteis-

työtä voitaisiin vahvistaa ja siitä voitaisiin tehdä systemaattisempaa, myös aivan uudenlaisia yhteistyökuvioita voitaisiin luoda. Yhteistyö hyödyttäisi korkeakouluja, sillä sen kautta ne voivat edistää globaalia vastuuta käytännössä. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia pyrkii globaalin vastuun edistämiseksi muun muassa tukemaan korkeakoulujen mahdollisuuksia osallistua kehitysyhteistyöhön (Opetusministeriö 2009, 51). Humakin ja Diakin yhteistyö järjestöjen kanssa mahdollistaisi niille kehitysyhteistyössä toimimisen ja näin niiden globaalin vastuun toiminta vahvistuisi. Järjestöjä Humak ja Diak voisivat hyödyttää omalla asiantuntijuudellaan, jota järjestöt katsovat korkeakouluilla olevan. Koulutuksellisen osaamisen ja substanssiosaamisen lisäksi järjestöt kaipaavat erityisesti tukea viestinnän ja tiedotuksen kehittämisessä. Järjestöjen tarpeet ovat hyvin monipuolisia ja tilannekohtaisia, sillä tätä on myös niiden tekemä kehitystyö, joka sisältää monenlaisia osaamisalueita. (Ulkoasiainministeriö 2014f; Haapanen 2012, 3.)

Humak ja Diak voisivat edistää globaalia vastuuta järjestöyhteistyön kautta monipuolisesti. Järjestöt näkevät opiskelijoiden roolin yhteistyössä laajasti, muun henkilökunnan rooli taas on vaikeammin hahmotettavissa. Järjestöjen näkökulmasta opiskelijat voisivat tehdä työharjoitteluja ja opinnäytetöiden kautta kehittää järjestöjen sisäisiä toimintatapoja sekä tehdä hanketyöhön liittyviä tehtäviä. Lehtoreiden antama ohjaus opiskelijoille hyödyttäisi myös järjestöjä, mutta erityisen tärkeää niille olisi lehtoreiden koulutuksellisen osaamisen hyödyntäminen.

Korkeakoulut voisivat myös luoda uutta järjestöjen toimintaan. Koulut voisivat "ottaa kopin" järjestöjen kiinnostuksesta ja avoimuudesta uusia ideoita kohtaan ja aktivoitua suunnittelemaan mahdollista yhteistyötä. Ylipäätään järjestöjen näkökulmasta katsottuna olisi hyvä, jos ideat ja aloitteet yhteistyöltä tulisivat korkeakoulun taholta. Tansaniassa toimivien järjestöjen kanssa Humak ja Diak voisivat lähteä vaikuttamaan koulutuksen rakenteisiin, joka olisi osittain uudenlaista toimintaa järjestöille. Tansania nimittäin panostaa opetussektorin tukemiseen kuten myös useat siellä toimivat järjestöt. Panostuksesta huolimatta eriarvoisuutta ilmenee yhä etenkin opetuksen laadussa ja saatavuudessa (Ulkoasiainministeriö Tansania 2014a). Tässä voisi Humakin ja Diakin lehtoreilla olla vahvaa osaamista.

Myös uutta hanketoimintaa Humak ja Diak voisivat lähteä järjestöjen kanssa työstämään. Nepalissa siihen näyttäisi liittyvän enemmän haasteita kuin Tansaniassa ja toisaalta, etenkin pienillä järjestöillä resurssien puute tulee tässä esteeksi. Järjestöjen aika- ja resurssipula haastaa yhteistyötä ylipäätään ja se voi osaltaan selittää jo aikaisemmin mainitsemaamme suunnitelmallisen järjestöjen ja ammattikorkeakoulujen välisen yhteistyön vähäisyyttä.

Järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä suunnitelmallisuus ja pitkäjänteisyys on tärkeää. Mielestämme se tekee yhteistyöstä hyödyllisempää kaikille osapuolille. Korkeakoulut voisivat esimerkiksi lähteä mukaan jonkun järjestön monivuotiseen hankkeeseen, jossa aina tietyn vuosikurssin opiskelijat osallistuisivat hankkeen meneillään oleviin toimintoihin. Esimerkiksi kolmivuotisessa hankkeessa ensimmäisenä vuonna opiskelijat osallistuisivat suunnitteluun, toisena toteutukseen ja kolmantena arviointiin. (Koivu, Ari haastattelu 9.10.2014.) Parhaan mahdollisen yhteistyön saavuttamiseksi Humak ja Diak voisivat perusopintoihin luoda kurssikokonaisuuden globaalin vastuun teemasta, jota käsiteltäisiin aina alakohtaisesta näkökulmasta. Tämä toisi globaalia vastuuta opetuksen sisältöihin, samalla tukien opiskelijoita järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Yhteistyön luominen ei kuitenkaan ole täysin mutkatonta, etenkin Nepalissa toimivien järjestöjen kanssa. Nepalilaisen yhteiskunnan moninaisuuden vuoksi se on myös tutkimuskohteena haastava (Mikkonen 2010, 8.), niinpä sen toiminnan ymmärtämiseksi yhteistyön tulisi olla erityisen pitkäjänteistä. Se myös vaatii mukaan paikallisia henkilöitä, joilla on kielitaitoa ja ymmärrystä kulttuurista ja toimintaympäristöstä kokonaisuudessaan. Yleisesti aineistosta ilmeni, että paikallisen kontekstin tunteminen ja paikalliset kontaktit ovat avain onnistuneeseen työhön kohdemaassa, jotta ei kävisi esimerkiksi niin, että yhteistyöllä vahvistettaisiin epäoikeudenmukaisia valtarakenteita entisestään. (Kepa 2014; Boesen ym. 2011, 5; ihmisoikeudet.net.) Myös monenkeskisen oppimisen näkökulmasta katsottuna on hyvä, että yhteistyössä olisi aina mukana myös paikallisia toimijoita järjestöstä ja/tai korkeakoulusta. Nepalissa toimivat suomalaisjärjestöt tekevät työtään pitkälle paikallisten kumppanijärjestöjen kautta, joten Humakin ja Diakin yhteistyö suoraan niiden kanssa tai pelkästään kotimaantoinnissa voisi olla helpommin toteutettavissa. Yhteistyö Tansaniassa toimivien järjestöjen kanssa, etenkin sinne jalkautuminen, olisi ilmeisimmin helpompi toteuttaa.

## 7 LOPPUSANOISTA KOHTI TULEVAISUUTTA

Idea opinnäytetyöstä syntyi keväällä 2014. Sen varsinainen työstäminen käynnistyi kuitenkin vasta syyskuussa 2014, kun sen tavoitteet alkoivat kirkastua ja päätimme ryhtyä yhteistyöhön. Arvioimme opinnäytetyön valmistuvan ennen vuodenvaihdetta, josta se viivästyivät muutamalla kuukaudella. Tämä johtuneet pitkälti siitä, että meillä ei GLORE-hankkeen puitteissa ollut tarkkaa takarajaa työn valmistumisen suhteen, joten hioimme ja viimeistelimme opinnäytetyötä perusteellisesti. Olemme molemmat tarkkoja kirjoittajia, joten viilasimme tekstiä paremmaksi useaan kertaan, joka osaltaan johti prosessin viivästymiseen. Viivästynyttä valmistumista selittää myös se, että haastatteluaineiston kerääminen vei odotettua enemmän aikaa. Haastatteluajkojen löytyminen määritteli aikataulumme niin, että emme voineet työstiä opinnäytetyötä pelkästään oman aikataulumme mukaan. Muut syyt aikataulun pitkittymiseen olivat opiskeluiden rinnalla tekemämme palkkatyöt sekä sairastumiset.

Mielenkiintomme opinnäytetyötä ja sen aihetta kohtaan ei lopahtanut missään vaiheessa. Päinvastoin innostuimme aiheesta ajan kanssa vain enemmän ja olisimme halunneet sisällyttää työhömmet vielä paljon enemmän kuin aikataulullisesti oli mahdollista. Koemme, että pääsimme aiheessa syvälle ja kartutimme tietopohjaamme huomattavasti. Opinnäytetyön kautta linkkimme eri järjestöihin vahvistui ja saimme arvokasta tietoa kohdemaissa tehdystä kehitysyhteistyöstä. Auvisen kokeman mukaan opinnäytetyön alkuun pääseminen erityisesti tietoperustan kirjoittamisessa oli haastavaa. Tästä hän pääsi eteenpäin pilkkomalla työskentelyn selkeisiin palasiin. Myös Mikkoselle osatavoitteiden määrittelemineet helpotti prosessin etenemistä. Mikkonen kokee erityisesti oman ymmärryksensä ja ajatustensa kehitysyhteistyöstä laajentuneen, myös kriittinen ajattelu kehittyi huomattavasti. Auviselle erityisen kiinnostavaa oli kehitysyhteistyön lähtökohtien pohtiminen.

Haastattelut onnistuivat mielestämme pääosin hyvin. Suurin kunnia tästä kuuluu mukaville ja aiheesta kiinnostuneille haastateltaville, jotka tekivät haastattelutilanteista opettavia ja mielenkiintoisia. Ajattelemmet, että joissain haastatteluissa olisi ollut kuitenkin hyvä kysellä aktiivisemmin apu- ja tarkentavia kysymyksiä. Olisi ollut myös hyvä tarkistaa joka haastattelun lopussa sen, että on saanut kaikkiin kysymyksiin sel-

keät vastaukset. Litterointi vaiheessa huomasimme, että joistain haastatteluista oli joku kysymys jäänyt syystä tai toisesta väliin tai vastaus lyhyeksi. Jälkimmäinen havainto johtuneesi siitä, että usein haastateltava vastasi yhden kysymyksen kohdalla jo muihinkin haastattelukysymyksiin, joita emme sitten kysyneet enää uudestaan. Tässä olisimme voineet tarkentaa kysymyksiä ja arvioida haastattelurunkomme toimivuutta kriittisemmin. Koemme, että taitomme ja rohkeutemme haastattelijoina kuitenkin karttuivat selkeästi loppua kohden. Mikkonen koki litterointityön melko kuormittavaksi ja aikaa vieväksi. Hänen mukaansa olisi jatkossa järkevämpää toimia niin, että jokainen haastattelu litteroidaan aina välittömästi haastattelutilanteen jälkeen.

Kiinnostavammaksi työvaiheeksi koimme haastattelujen purkamisen ja tulosten analysoinnin. Mielenkiintoista oli päästä lukemaan toisen tekemiä haastatteluja ja vertailla vastauksia keskenään. Erityisen kiinnostava oli pohtia maiden välisiä eroavaisuuksia. Tulosten kirjoittaminen sujui luontevasti, sillä meillä oli verrattain pieni aineisto ja sen teemat ja yksittäiset vastaukset olivat selkeitä. Myös tekemästämme taulukosta oli suuri apu sekä tulosten koonnissa että analyysivaiheessa. Analysoinnin teimme täysin yhteistyössä niin, että toinen meistä aloitti jonkin kohdan, josta toinen jatkoi eteenpäin. Tämä sujui mainiosti, joka mielestämme kuvastaa sitä, että ajatusmaailmamme ja hahmottamisen tapamme kohtaavan. Tämä oli mielestämme yksi yhteistyömme rikkauksista, sillä lopputulokset olisivat saattaneet olla keskenämme erilaisia jos näkemyksemme poikkeaisivat kovin toisistaan.

Auvinen on havainnut aikaisemminkin parityöskentelyn itselleen mielekkääksi työskentelymuodoksi ja opinnäytetyöprosessissa erittäin antoisaa on hänelle ollut yhteistyö Mikkosen kanssa. Auvinen kokee Mikkosen työskentelyotteen olevan suunnitelmallisempi kuin itsensä ja ajattelee saaneensa siitä hyvää oppia. Suunnitelmallisuudesta on ollut hyötyä myös työmme eteenpäin viemisessä. Mikkonen on aikaisemmin pitänyt taas itsenäistä työskentelyä itselleen sopivampana tapana opiskella, mutta opinnäytetyöprosessin aikana hän koki yhteistyön todella mielekkääksi ja tärkeäksi. Mikkonen ajattelee saaneensa Auviselta oppia aiheen rajaamisessa ja kirjoitetun tekstin selventämisessä. Hän koki Auvisen positiiviseksi työpariksi, joka toi toiveikkuutta silloinkin kun Mikkosesta opinnäytetyön työstäminen tuntui haastavalta.



Yhteistyön teki mielekkääksi myös se, että kirjoitustyyliimme on melko samanlainen. Meidän ei tarvinnut käyttää paljoa ylimääräistä aikaa tekstin yhdenmukaistamiseksi. Koimme hienoksi sen, että koko prosessin ajan on ollut joku, jolle esittää ideoita, jolta saada palautetta ja kannustusta. Erityisesti kehityskysymystä pohdittaessa sekä prosessin aikana tavoitteita ja työn tarkoitusta kirkastaessa on ollut hyödyllistä, että asioita on voinut pohtia yhdessä. Molemmat olemme olleet sitoutuneita tähän opinnäytetyöhön ja kantaneet kortemme kekoon yhtälailla.

Mielestämme kaiken kaikkiaan työmme onnistui loistavasti: kokosimme kattavan ja tarkoituksenmukaisen teoriapohjan, jota pystyimme hyvin hyödyntämään tulosten analyysissä. Kartutimme käytännön kokemusta laadullisen tutkimuksen tekemisestä sekä saimme koottua GLORE-hankkeelle ja toimialalle yleisesti hyödyllistä tietoa. Pääsimme syksyllä 2014 esittelemään opinnäytetyösuunnitelmaamme GLORE-hankkeen seminaariin, joka oli antoisa kokemus. Maaliskuun lopussa 2015 tulemme osallistumaan vielä hankkeen työpajaan, jossa kerromme työmme tuloksista. Esittelemme työmme myös Humakin opinnäytetyöseminaarissa. Mielestämme pääsimme tavoitteisiimme ja kykenimme tekemään työssämme näkyväksi kaiken sen, mitä haastatteluista irti saimme. Mikkonen ajattelee, että tuloksia olisi kuitenkin voinut analysoida vielä syvemmin ja peilata niitä yksityiskohtaisemmin tietoperustaan. Koko opinnäytetyöprosessin ajan Mikkonen pelkäsi tietoperustan jäävän liian irralliseksi tulosten analyysistä ja ajattelee sen sitä jokseenkin olevan. Kuitenkin niiden yhteen soveltaminen onnistui odotettua paremmin. Myös Auvisen mielestä tietoperustan syvällisempi pohtiminen ennen sen kokoamista olisi ollut paikallaan.

Kuten johtopäätöksissä totesimme, on yhteistyö ammattikorkeakoulujen ja järjestöjen välillä hyvinkin mahdollista monin eri tavoin. Parhaimmillaan se voi olla toimintaa, joka edistää globaalia vastuuta niin asenteiden, käytännön toiminnan kuin rakenteidenkin tasolla. Yhteistyö järjestöjen kanssa ei toki ole ammattikorkeakouluille täysin uutta; opiskelijat ovat aikaisemminkin toteuttaneet harjoittelujaan kehitysyhteistyötä tekevissä järjestöissä niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Uutta tietoa selvityksemme toi nimenomaan järjestöjen näkemyksestä tämän hetkiseen yhteistyöhön sekä siitä mitä uutta se voisi sisältää. Tästä tiedosta hyötyy ensisijaisesti GLORE-hanke sekä ammattikorkeakoulut Humak ja Diak. Järjestöjen tekemä kehitystyö on hyvin

laaja-alaista ja siinä tarvitaan monenlaista osaamista. Näin opinnäytetyömme tulokset ovat muidenkin korkeakoulujen hyödynnettävissä.

Opinnäytetyömme tuloksista voi hyötyä myös Suomen järjestökenttä. Työmme voi parhaimmillaan innostaa järjestöjä ryhtymään yhteistyöhön ammattikorkeakoulujen kanssa ja erityisesti se voi kartuttaa järjestötoimijoiden tietoisuutta yhteistyömahdollisuuksista sekä sen merkityksestä yleisesti. Työmme antaa toimialalle tietoa Nepalissa ja Tansaniassa toimivista suomalaisjärjestöistä sekä jonkinlaista käsitystä kohdemaissa tehtävästä kehitysyhteistyöstä. Tästä voivat hyötyä järjestötoimijoiden lisäksi järjestöyhteistyöstä kiinnostuneet ammattikorkeakoulut sekä muuten toimialalla työskentelevät. Työssämme keskeisiä ovat ajankohtaiset ja tärkeät teemat, kuten kehitysyhteistyö sekä ammattikorkeakoulujen globaali vastuu ja kansainvälisyys. Tämän työn koemme siis olevan merkittävä kansalaistoiminnan ja nuorisotyön alalla yleisesti.

Työmme perusteella on kattavasti selvinnyt järjestöjen mielipiteitä yhteistyöhön ja ammattikorkeakoulujen globaaliin vastuuseen liittyen. Mielestämme aihetta ei juuri tästä näkökulmasta enää ole tarvetta laajemmin selvittää. Edelleen on kuitenkin asioita, joita olisi hyvä selvittää liittyen ammattikorkeakoulujen ja järjestöjen väliseen yhteistyöhön globaalin vastuun edistämiseksi. Nyt kun aihetta on tarkasteltu järjestöjen näkökulmasta, olisi hyvä selvittää myös korkeakoulujen näkemys yhteistyöstä. Erityisen kiinnostavaa olisi kartoittaa, mitä korkeakoulut toivovat yhteistyöltä sekä mitä edellyttävät, jotta yhteistyö olisi mahdollista. Ja toisaalta taas sitä, mitä korkeakoulut voisivat tarjota yhteistyöhön.

Olisi hyvä selvittää myös ammattikorkeakoulujen yhteistyömahdollisuuksia kehittyvän maan, opinnäytetyömme kontekstissa Nepalin ja Tansanian, järjestöjen kanssa. Nepalissa toimivien järjestöjen edustajien kommenttien perusteella tämä voisi joissain tapauksissa olla hedelmällisempi yhteistyön muoto kuin yhteistyö suomalaisjärjestöjen kanssa. Etenkin siinä tapauksessa, jos yhteistyön toivotaan toteutuvan kohdemaassa. Kaiken toiminnan kannalta oleellista olisi myös selvittää kuinka tämän kaltaista yhteistyötä rahoitettaisiin. Yhden opinnäytetyön saisi aikaan esimerkiksi siitä, että opiskelija selvittäisivät rahoituskanavia korkeakoulujen ja järjestöjen väliselle yh-

teistyölle. Suunnitelmallisten yhteistyökuvioiden luominen vaatii nimittäin aikaa ja resursseja. Tämä kysymys on oleellinen myös järjestöjen näkökulmasta.

Toivomme, että GLORE-hankkeen sekä osaksi tämän opinnäytetyön kautta ammattikorkeakoulujen opiskelijat saisivat mahdollisuuksia kehittää itseään kansainvälisellä kentällä ja kehitysyhteistyössä. Yhteisöpedagogin ydinkompetensseihin kuuluu osaaminen kestävän kehityksen edistämisestä niin lähi- kuin kansainvälisissä yhteisöissä. Kompetenssit edellyttävät valmiuksia kriittiseen ajatteluun, joka vaatii laajaa perspektiiviä asioihin. Ammattikorkeakoulujen tuodessa globaalin vastuun edistämisen käytännön tasolle myös nämä molemmat taidot edistyvät. Toivomme, että tämä työ olisi tuleville yhteisöpedagogiopiskelijoille vahvistus siitä, kuinka tärkeää heidän olisi saada mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä globaalin vastuun huomioiviksi ammattilaisiksi sekä saada siitä käytännön kokemusta jo opiskeluaikana.

Opinnäytetyömme kohdekorkeakouluista Diakilla on pitkät perinteet kehittyvissä maissa toimimisessa. Sen kansainvälisessä toiminnassa huomioidaan sosiaalisesti ja eettisesti kestävän kehityksen periaatteet. Vaikka Diakilla on entuudestaan toimivaa yhteistyötä erityisesti Aasiassa ja Afrikassa, oli sillekin suomalaisjärjestöjen mielipiteet yleisesti ottaen tuntemattomat. Humakilla taas ei juuri ole yhteistyökuvioita Euroopan ulkopuolella yksittäisten opiskelijoiden toteuttamia harjoitteluja lukuun ottamatta. Koulun lehtorikunnalta löytyy kuitenkin monipuolista osaamista kehitysyhteistyöstä, opiskelijoilta kiinnostusta ja kapasiteettiä sitä kohtaan. (Liite 1.) Huomioon otettava mahdollisuus on mielestämme Humakin ja Diakin yhteistyön jatkaminen GLORE-hankkeen päättymisen jälkeenkin. Näillä korkeakouluilla on sama viittoma kielen ja tulkkauksen koulutusohjelma, myös muut koulutusohjelmat ovat toisiaan lähellä ja täydentävät toisiaan. Yhteistyössä Humak hyötyisi Diakin monivuotisesta kokemuksesta sekä verkostoista kehittyvissä maissa. Humak taas voisi tuoda mukaan lehtoreiden monipuolista kansalaistoiminta-, kehitys- ja osallisuus-osaamista.

Ammattikorkeakouluille pohtimisen paikka on, millaisia arvoja ne haluavat opiskelijoilleen ja yhteiskunnassa ylipäättään välittää. On syytä miettiä, halutaanko aidosti edistää globaalia vastuullisuutta ja tuoda se korkeakoulujen toimintoihin käytännön tasolle asti. Halutaanko innostaa ja kannustaa opiskelijoita ottamaan selvää globaalin vastuun edistämiseen liittyvistä asioista ja mahdollistaa toimiminen yhdenvertaisemman

maailman puolesta. Nämä arvot ovat lähtökohta ammattikorkeakoulujen globaalia vastuuta edistävälle yhteistyötoiminnalle ja vaikuttavat siihen, kenen kanssa toimitaan ja minkä vuoksi. Kannustammekin työmme tulosten innoittamina ammattikorkeakoulujen johtoa huomioimaan globaalia vastuuta entistä enemmän ja tuomaan sitä osaksi korkeakoulujen käytännön toimintaa. Mielestämme ammattikorkeakouluilla on paljon osaamista ja annettavaa tällä saralla. Nepalissa harjoitteluja tehneinä ja kansainvälistä kokemusta omaavina opiskelijoina voimme todeta, että globaalin vastuun edistäminen järjestöyhteistyön kautta opettaisi paljon sekä käytännön että ajattelun tasolla.

## LÄHTEET

Engelman, Robert 2013. Sanahelinästä aitoon kestävyYTEEN. Teoksessa World-watch-instituutti Maailmantila 2013. Onko liian myöhäistä? Raportti kehityksestä kohti kestäväYÄ yhteiskuntaa. Suom. Eeva-Liisa Hallanaro ja Kati Pitkänen. Helsinki: Gaudeamus oy, 19-31.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. 5. painos.

Gylling, Heta 2004. Kehityksen etiikka ja filosofia. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Haapamäki, Jukka 2009. Korkeakoulujen toiminnan seuranta. Teoksessa Virtanen Anne & Kaivola Taina (toim.) Globaalivastuu ja kestävä kehitys koulutuksessa. Kehittämisen ja seurannan tietopohja. Opetusministeriön julkaisuja 2009:56, 58-62.

Hakkarainen, Outi & Kontinen, Tiina 2007. Kansalaisyhteiskunta – ihmeläÄkkeestä uusiin mahdollisuuksiin. Teoksessa Koponen, Juhani & Lanki, Jari & Kervinen, Anna (toim.) Kehitysmatutkimus. Johdatus perusteisiin. Helsinki: Gaudeamus, 307-333.

Honkanen, Mika 2009. Kestävän kehityksen indikaattorit arvioinnin ja seurannan apuna. Teoksessa Virtanen Anne & Kaivola Taina (toim.) Globaalivastuu ja kestävä kehitys koulutuksessa. Kehittämisen ja seurannan tietopohja. Opetusministeriön julkaisuja 2009:56, 52-57.

Honkanen, Mika & Juujärvi, Soile & Laininen, Erkka & Loukola, Marja-Leena & Rohweder, Liisa & Salmio, Kaija & Sinkko, Arja & Suntioinen, Sirpa & Tauriainen, Susanna & Virtanen, Anne 2009. Johtopäätökset ja suositukset. Teoksessa Virtanen Anne & Kaivola Taina (toim.) Globaalivastuu ja kestävä kehitys koulutuksessa. Kehittämisen ja seurannan tietopohja. Opetusministeriön julkaisuja 2009:56, 199-205.

Juujärvi, Soile & Pessa, Kaija 2009. Globaalivastuu opiskelijan eettisenä osaamisena. Teoksessa Virtanen Anne & Kaivola Taina (toim.) Globaalivastuu ja kestävä kehitys koulutuksessa. Kehittämisen ja seurannan tietopohja. Opetusministeriön julkaisuja 2009:56, 91-99.

Jäppinen, Arvo 2006. Kestävän kehityksen edistäminen korkeakouluissa: kansalliset ja kansainväliset toimintaa ohjaavat sitoumukset ja linjaukset. Teoksessa Kaivola Taina & Rohweder Liisa (toim.) Korkeakouluopetus kestäväksi. Opas YK:n kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen vuosikymmentä varten. Opetusministeriön julkaisuja 2006:4, 13-15.

Kaivola, Taina 2006. Kestävän kehityksen edistäminen korkeakouluopetuksessa. Teoksessa Kaivola Taina & Rohweder Liisa (toim.) Korkeakouluopetus kestäväksi. Opas YK:n kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen vuosikymmentä varten. Opetusministeriön julkaisuja 2006:4, 53-65.

Kiljunen, Kimmo 1999. Maailmantalouden hallinta. Teoksessa Hassi, Satu & Kiljunen, Kimmo & Pietikäinen Sirpa (toim.) Maapallohaaste. Helsinki: Otava, 181-266.

Koponen, Juhani 2007a. Kehityksen merkitykset. Teoksessa Koponen, Juhani & Lanki, Jari & Kervinen, Anna (toim.) Kehitysmatkatutkimus. Johdatus perusteisiin. Helsinki: Gaudeamus, 49-66.

Koponen, Juhani 2007b. Kehityksen selitysmalleja. Teoksessa Koponen, Juhani & Lanki, Jari & Kervinen, Anna (toim.) Kehitysmatkatutkimus. Johdatus perusteisiin. Helsinki: Gaudeamus, 69-89.

Mattila, Kati 2005. "JOS NAINEN LEPÄÄ, SAKAALI VIE KANAT" - Tyttöjen ja naisten asema Nepalissa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Melén-Paaso, Monica 2008a. Kestävästä kehityksestä maailmanlaajuiseen vastuuseen. Teoksessa Kaivola Taina (toim.) Puheenvuoroja maailmanlaajuiseen vastuuseen kasvamisesta. Opetusministeriön julkaisuja 2008:13, 89-96.

Melén-Paaso, Monica 2008b. Kohti globaalia vastuullisuutta. Teoksessa Liisa Rohweder (toim.) Kasvaminen globaaliin vastuuseen. Yhteiskunnan toimijoiden puheenvuoroja. Opetusministeriön julkaisuja 2008:40, 158-160.

Melén-Paaso, Monica & Haapamäki, Jukka & Halinen, Sanna 2006. Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa. Baltic 21E -ohjelman toimeenpano sekä kansallinen strategia YK:n kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen vuosikymmentä (2005–2014) varten. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:6.

Melén-Paaso, Monica & Kaivola, Taina 2009. Globaali vastuu viitoittaa tietä oikeudenmukaisempaan maailmaan. Teoksessa Virtanen Anne & Kaivola Taina (toim.) Globaalivastuu ja kestävä kehitys koulutuksessa. Kehittämisen ja seurannan tietopohja. Opetusministeriön julkaisuja 2009:56, 13-16.

Melén-Paaso, Monica & Lampinen, Johanna 2009. Tulevaisuus meissä. Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40.

Melén-Paaso, Monica & Kaivola, Taina & Rohweder, Liisa 2009. Kansainvälisyyskasvatuksesta globaalivastuuseen. Teoksessa Melén-Paaso Monica & Lampinen Johanna (toim.) Tulevaisuus meissä. Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40, 18-27.

Mikkonen, Enni 2010. ”Varjoisilla kaduilla, vieraissa kodeissa: mahdollisuuksia nepalilaisten katu- ja lastenkotilasten oikeuksien edistämiseksi. Yhteiskuntatieteiden laitos, Lapin yliopisto. Pro gradu –tutkielma.

Opetusministeriö 2009. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015. Opetusministeriön julkaisuja 2009:21.

Opetusministeriö 2010. Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Globaalivastuuprojektin ohjausryhmän loppuraportti. Opetusministeriön julkaisuja 2010:9.

Rohweder, Liisa 2008. Kasvaminen globaaliin vastuuseen. Yhteiskunnan toimijoiden puheenvuoroja. Opetusministeriön julkaisuja 2008:40.

Salonen, Arto O. 2010. Kestävä kehitys globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnan haasteena. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto. Tutkimuksia 318.

Sihvola, Juha 2004. Maailmankansalaisen etiikka. 2. painos. Keuruu: Otava.

Suntioinen, Sirpa & Sinkko, Arja & Tapola, Hilikka 2009. Vastuullisen toiminnan kehittämisen näkökulmia korkeakouluissa. Teoksessa Virtanen Anne & Kaivola Taina (toim.) Globaalivastuu ja kestävä kehitys koulutuksessa. Kehittämisen ja seurannan tietopohja. Opetusministeriön julkaisuja 2009:56, 77-84.

Särkelä, Riitta 2011. Osallisuus, vaikuttamismahdollisuudet ja sosiaalinen kestävyys. Teoksessa Pohjola Anneli & Särkelä Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 144-167.

Särkelä, Riitta & Pohjola, Anneli 2011. Sosiaalisen kestävyuden ulottuvuuksia ja merkitys. Teoksessa Pohjola Anneli & Särkelä Riitta (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, 9-25.

Tani, Sirpa 2008. Kestävää kehitystä edistävän koulutuksen teoriataustaa. Teoksessa Rohweder Liisa & Virtanen Anne (toim.) Kohti kestävää kehitystä. Pedagoginen lähestymistapa. Opetusministeriön julkaisuja 2008:3, 53-64.

Virkkunen, Henna 2009. Saatteeksi. Teoksessa Opetusministeriö (toim.) Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015. Opetusministeriön julkaisuja 2009:21, 4-5.

Virtanen, Anne & Rohweder, Liisa 2009. Tietopohjahankkeen tausta ja tavoitteet sekä julkaisun sisältö. Teoksessa Virtanen Anne & Kaivola Taina (toim.) Globaalivastuu ja kestävä kehitys koulutuksessa. Kehittämisen ja seurannan tietopohja. Opetusministeriön julkaisuja 2009:56, 17-22.



Virtanen, Anne & Kaivola, Taina 2009. Tiivistelmä. Teoksessa Virtanen Anne & Kaivola Taina (toim.) Globaalivastuu ja kestävä kehitys koulutuksessa. Kehittämisen ja seurannan tietopohja. Opetusministeriön julkaisuja 2009:56, 3-5.

Wallin, Stefan 2008. Kohti globaalia vastuullisuutta. Teoksessa Rohweder Liisa (toim.) Kasvaminen globaaliin vastuuseen. Yhteiskunnan toimijoiden puheenvuoroja. Opetusministeriön julkaisuja 2008:40, 170-172.

Wiman, Ronald 2006. Kohti kestävästä kehitystä – suomen kestävä kehityksen uusi strategia. Teoksessa Vuorenkoski Lauri & Konttinen Mauri & Sinkkonen Minna (toim.) Signaaleja. Stakesin tulevaisuusraportti 2007. Helsinki: Stakes, 9-16.

Wolff, Lili-Ann 2006. Kestävästä kehitystä edistävä kasvatus ja sivistys –näköaloja korkeakouluopetuksen kehittämiseen. Teoksessa Kaivola Taina & Rohweder Liisa (toim.) Korkeakouluopetus kestäväksi. Opas YK:n kestävästä kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmentä varten. Opetusministeriön julkaisuja 2006:4, 37-48.

Internet-lähteet:

Boesen & Martin 2011. Oikeusperustaisen lähestymistavan soveltaminen. Innostava opas kansalaisyhteiskunnalle. Kepan taustaselvitykset n:o 33. Viitattu 26.10.2014.  
<http://www.kepa.fi/tiedostot/julkaisut/oikeusperustaisen-lahestymistavan-soveltaminen-korjattu.pdf>

Cimo 2014. NORTH-SOUTH-SOUTH Higher Education Institution Network Programme. Viitattu 6.11.2014.  
<http://www.cimo.fi/ohjelmat/north-south-south>

BUP in Finland at Åbo Akademi University 2014. About Keke-forum. Viitattu 3.11.2014.  
<http://www.bup.fi/index.php/keke-foorum/about-keke-forum>

Eskelinen, Teppo 2006. Kehityksen käsite muutoksessa. Ennen & nyt. Numero 2006/1. Viitattu 21.10.2014.

[http://www.ennenjanyt.net/2006\\_1/eskelinen.html](http://www.ennenjanyt.net/2006_1/eskelinen.html)

Eskelinen, Teppo 2007. Kehitysetiikka. Viitattu 20.10.2014.

<http://filosofia.fi/node/2691>

Haapanen, Lauri 2012. Järjestöt kehitysyhteistyön tekijöinä 140v. Kepan raporttisarja nro.111. Viitattu 24.10.2014.

<http://www.kepa.fi/julkaisut/julkaisusarjat/9851>

Henttonen, Elina 2008. Usein kysytyjä kysymyksiä laadullisesta tutkimuksesta. **Into**. Aalto -yliopisto. Viitattu 8.1.2014.

<https://into.aalto.fi/into/search.action?key=fi&queryString=laadullinen+tutkimus>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014. Viitattu 16.2.2015.

<http://www.humak.fi/humak/hallinto/strategia/>

Ihmisoikeudet.net 2014 viitattu 16.10.2014.

<http://www.ihmisoikeudet.net/index.php?page=ihmisoikeusperustainen-kehitysyhteistyoe>

Kepa Itseopiskeluympäristö 2014a. Kehitysyhteistyön lähtökohtia ja kansalaisjärjestöt siinä. Viitattu 20.10.2014.

<http://itseopiskelu.kepa.fi/node/15>

Kepa Itseopiskeluympäristö 2014b. Kehitysyhteistyön historia ja sen arvolähtökohdat. Viitattu 20.10. 2014.

<http://itseopiskelu.kepa.fi/node/83>

Kepa Itseopiskeluympäristö 2014c. Kehitysyhteistyötä tehdään ihmisoikeuksien toteutumiseksi. Viitattu 20.10 2014.

<http://itseopiskelu.kepa.fi/node/84>

Kepa Itseopiskeluympäristö 2014d. Kehitysyhteistyön nykykoneisto. Viitattu 20.10.2014.

<http://itseopiskelu.kepa.fi/node/85>

Latvala, Johanna 2012. Saumatonta yhteistyötä Nepalin seksuaaliterveys- ja ympäristöasioissa. Ulkoministeriön kehitysviestintä. Ulkoasiainministeriö. Viitattu 22.10.2014.

<http://formin.finland.fi/public/Print.aspx?contentid=264597&nodeid=15317&culture=fi-FI&contentlan=1>

Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2014. Bolognan prosessi. Viitattu 6.11.2014.

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/bologna/>

Perttunen, Irma-Liisa 1999. Globaalia etiikkaa rakentamassa. Ulkoasiainministeriö. Viitattu 13.10.2014.

<http://formin.finland.fi/public/?contentid=46922&contentlan=1&culture=fi-FI>

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006a. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Hyvä tutkimuskäytäntö. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 9.1.2015.

[http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3\\_1\\_2.html](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_1_2.html)

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006b. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 8.1.2015.

[http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6\\_3\\_3.html](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html)

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006c. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Litterointi. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 9.1.2015.

[http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7\\_2\\_1.html](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html)

Suomen suurlähetystö, Kathmandu 2014a. Tietoa Nepalista. Viitattu 14.11.2014.

<http://www.finland.org.np/public/default.aspx?nodeid=44213&contentlan=1&culture=fi-FI>

Suomen suurlähetystö, Kathmandu 2014b. Kehitysyhteistyö Nepalissa. Viitattu 14.11.2014.

<http://www.finland.org.np/public/default.aspx?nodeid=35080&contentlan=1&culture=fi-FI>

Suomen YK-liitto 2014a. YK ja kestävä kehitys. Viitattu 14.10.2014.

<http://www.ykliitto.fi/yk70v>

Suomen YK-liitto 2014b. Ihmisoikeusperustainen kehitysyhteistyö. Viitattu 28.10.2014.

[http://dev.ykliitto.fi/ihmisoikeusjulistus/teemat/ihmisoikeusperustainen\\_kehitysyhteisty\\_o](http://dev.ykliitto.fi/ihmisoikeusjulistus/teemat/ihmisoikeusperustainen_kehitysyhteisty_o)

Tilastokeskuksen verkko-opas Virsta, Virtual Statistics. Viitattu 8.1.2015.

<http://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

Ulkoasiainministeriö 2013. Suomen kehitysyhteistyö Nepalissa. Viitattu 14.11.2014.

<http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?nodeid=15372&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoasiainministeriö 2014a. Kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön periaatteet. Viitattu 14.11.2014.

<http://formin-origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15318&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoasiainministeriö 2014b. Kehitysyhteistyön toteutus. Viitattu 13.10. 2014.

<http://formin-origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15335&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoasiainministeriö 2014c. Kahdenvälinen kehitysyhteistyö. Viitattu 9.10.2014.

<http://formin-origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15336&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoasiainministeriö 2014d. Monenkeskinen kehitysyhteistyö. Viitattu 9.10.2014.  
[http://formin-](http://formin-origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15340&contentlan=1&culture=fi-FI)

[origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15340&contentlan=1&culture=fi-FI](http://formin-origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15340&contentlan=1&culture=fi-FI)

Ulkoasiainministeriö 2014e. Euroopan Unionin kehityspolitiikka. Viitattu 12.10.2014. [\[origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=34645&contentlan=1&culture=fi-FI\]\(http://formin-origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=34645&contentlan=1&culture=fi-FI\)](http://formin-</a></p></div><div data-bbox=)

Ulkoasiainministeriö 2014f. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö. Viitattu 17.10.2014.  
[\[origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15339&contentlan=1&culture=fi-FI\]\(http://formin-origin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15339&contentlan=1&culture=fi-FI\)](http://formin-</a></p></div><div data-bbox=)

Ulkoasiainministeriö Tansania 2014a. Yhteiskunta, kulttuuri ja media. Viitattu 30.10.2014.

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=42144&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoasiainministeriö Tansania 2014b. Poliittinen järjestelmä. Viitattu 30.10. 2014.

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=42140&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoasiainministeriö 2014c. Suomen kehitysyhteistyö Tansaniassa. Viitattu 5.11.2014.

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15371&contentlan=1&culture=fi-FI>

United Nations 2014. Universal Declaration of Human Rights. Viitattu 22.10.2014.

<http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=fin>

World Population Review 2014. Tanzania Population 2014. Viitattu 21.11.2014.

<http://worldpopulationreview.com/countries/tanzania-population/>

Muut lähteet:

Anttila, Päivi & Korpivaara, Leena 2014. Haastattelu. 6.11. 2014. Helsinki.

Cantell, Matti 2014. Haastattelu 23.10.2014. Helsinki.

Fida International 2014. Sähköpostihaastattelu 14.11.2014. Helsinki/Nepal.

Halme, Inkeri 2014. Taksvärkki ry:n opintopiiri 23.10.2014. Helsinki: Taksvärkki ry:n toimisto.

Hovila, Hanna 2014. Ammattikorkeakoulujen työntekijöiden ja opiskelijoiden käsityksiä globaalista vastuusta ja kestävästä kehityksestä. PowerPoint -esitys 9.9.2014. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Hämäläinen, Hanne 2014. Haastattelu 12.11.2014. Helsinki.

Jalonen, Riikka 2014. Haastattelu 11.11.2014. Helsinki.

Johansson, Peik 2014. Haastattelu 24.10.2014. Helsinki.

Keränen, Elli & Seppänen, Kaisa 2014. 5.11.2014. Helsinki.

Koivu, Ari 2014. Haastattelu 9.10.2014. Helsinki.

Mikkonen, Enni 2014. Skype-haastattelu 24.10.2014. Helsinki/ Lontoo.

Pelastakaa Lapset Suomi 2014. Haastattelu 13.11.2014. Helsinki.

Roponen-Lunnas, Pirjo 2014. Sähköpostihaastattelu 27.10.2014. Helsinki/ Oulu.

Tapanainen, Mikko & Vuorma, Sirkku 2014. Haastattelu 21.10.2014. Helsinki.

Tiittala, Paula 2014. Skype-haastattelu 14.11.2014. Helsinki.

## LIITTEET

Liite 1: GLORE-hankesuunnitelma



## HANKESUUNNITELMA

Päivitetty 31.1.2014

### OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ HAKEMUS VALTIONAVUSTUKSEN SAAMISEKSI

**Globaalin vastuun sekä kestävän kasvun ja osallisuuden periaatteet osaksi kansainvälistä TKI-toimintaa.**

**Hankkeen ajankohta: 1.1.2014 - 31.12.2015.**

**Hankkeen jaksotus:**

1.1.- 30.6.2014,  
1.7.- 31.12.2014,  
1.1.- 30.6.2015,  
1.7.- 31.12.2015.

**Hankkeen hallinto, tulos- ja talousvastuu:** Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy

**Yhteistyökumppanit hankkeessa:**

Humanistinen ammattikorkeakoulu  
Kajaanin ammattikorkeakoulu ja  
Saimaan ammattikorkeakoulu.

**Hankkeen tavoitteena** on vahvistaa osallistujakorkeakoulujen osaamista työelämä-  
lähtöisessä, erityisesti kehittyvien maiden kanssa tehtävässä opetus-, tutkimus- ja  
kehitystyössä. Hanke lisää monialaista kansainvälistä osaamista ja erilaisten ajattelu-  
tapojen ja kysymyksen asettelujen kunnioitusta ja ymmärrystä. Hankkeessa tiedon  
tuottaminen, työyhteisöjen toimintatapojen uudistaminen ja strategiset yhteistyöorga-  
nisaatiot kytkeytyvät entistä paremmin toisiinsa niin, että prosessi hyödyttää täysi-  
määräisesti myös oppimisen tavoitteita. Syntyy kehittyvien maiden kestävän kasvun  
ja osallisuuden tukemiseen tähtäävä yhteinen prosessi, jossa samalla toteutuvat  
suomalaisen ammattikorkeakoulun lakisääteiset tehtävät. Prosessi on lähellä moodi  
2 -tutkimusta (esim. Gibbons, Limoges, Nowotny, Schwartzman, Scott & Trow 1994;  
Kallioinen 2009), jossa tiedon tuottamisen perusteet nousevat enemmän käytännöstä  
kuin teoriasta.

OKM:n korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa 2009–2015 tuodaan esiin korkeakoulujen globaali vastuu ja ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan merkitys siinä. Hanke toteuttaa strategian tavoitetta lisätä korkeakoulujen kansalliseen ja kansainväliseen verkostoitumiseen pohjautuvaa koulutus- ja tutkimusyhteistyötä globaalien vastuun kysymyksissä erityisesti kehittyvissä maissa.

Kulttuurien ja uskontojen välinen vuorovaikutus heijastuu korkeakoulukenttään. Globalisaatio ja ihmisten liikkuvuuden kasvu sekä monikulttuuristuvat työyhteisöt ja asiakaskunta lisäävät kansainvälisen osaamisen tarvetta alueellisella ja paikallisella tasolla. Ilmastonmuutos vaikuttaa rajuimmin heikoimpiin, kehittyviin maihin, jolloin myös katastrofi- ja kehitystyöhön kykeneviä ammattilaisia tarvitaan enemmän.

Tuottavuutta lisäävä osaaminen kehittyy elinikäisen oppimisen mukaisesti niin koulutuksessa, työelämässä kuin vapaa-ajan vuorovaikutuksessa. Tässä hankkeessa ammattikorkeakoulujen opetus-, tutkimus- ja kehitystyö nähdään laajasti inhimillisten toimintamahdollisuuksien ja vapauksien mahdollistajana. Amartya Sen määrittelee inhimillisen kehityksen toimintavapauksien lisääntymisenä (Sen 1999). Yksilön valinnanvapautta määrittävät oleellisesti taloudelliset, poliittiset, sosiaaliset, kulttuuriset ja aineelliset toimintavalmiudet (*capabilities*). Näihin vaikuttaminen on valtioiden, yritysten, oppilaitosten, järjestöjen ja lähiyhteisöjen tehtävä. Senin näkemyksiä on hyödynnetty laajasti paitsi YK:n prosesseissa myös kansainvälisen korkea-asteen koulutuksen tutkimuksessa (esim. Walker & Unterhalter 2007).

Diakissa on kehitetty tutkimus- ja kehittämismalli kehittyvien maiden korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kapasiteetin vahvistamiseksi (ks. Hälikkä, Kainulainen & Voima 2009; Kainulainen & Kivelä 2012). Eri mantereilla testattu malli huomioi opiskelijat, opettajat ja paikallisyhteisöt tasa-arvoisina tiedon tuottajina ja käyttäjinä. Malli integroi opetuksen, tutkimuksen ja kehittämisen ja mahdollistaa suurenkin tutkimusaineiston kansainvälisen hyödyntämisen. Tässä hankkeessa mallia voidaan kehittää, vahvistaa edellytyksiä sen laajemmalle soveltamiselle ja arvioida muiden TK-mallien käytettävyyttä globaalien vastuun kysymyksissä.

### **Tulostavoitteet:**

- Vahvistaa ammattikorkeakoulujen globaalien vastuun huomioivaa strategista kansainvälistä yhteistyötä
- Sita kestävän kasvun ja osallisuuden periaatteet (ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen sekä jokaisen ihmisen oikeus ihmisarvoiseen elämään) vahvasti osaksi ammattikorkeakoulujen opetus-, tutkimus- ja kehitystyötä Suomessa ja erityisesti kehittyvien maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä
- Vahvistaa ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnassa paikallista kokemusasiantuntijuutta, joka toteutuu kansainvälisessä työssä sekä kotimaassa että erityisesti kehittyvissä maissa
- Tuottaa suomalaisten ammattikorkeakoulujen työelämälähtöinen yhteistyön malli kestävän kehityksen ja ihmisarvon edistämiseksi kehittyvissä maissa
- Vahvistaa ja laajentaa ammattikorkeakoulujen henkilöstön kansainvälistä tutkimus- ja kehittämisosaamista
- Lisätä arviointiosaamista paikallisten ja globaalien muutosten vaikutuksista ihmisten hyvinvointiin ja elämänolosuhteisiin ja sen seurauksena kulttuurisen-



sitiivistä kehittämisosaamista toimintamallien muuttamiseksi tavoiteltuun suuntaan.

- Tiivistää ammattikorkeakoulujen yhteistyötä kestävässä kehityksessä ja muodostaa kestävästä kehityksen verkosto.

#### **Kohderyhmät** (Suomessa ja kehittyvissä maissa):

- Ammattikorkeakoulujen opiskelijat ja opetushenkilöstö. Tavoitteena on saada kaikissa suomalaisissa osallistuja-ammattikorkeakouluissa nykyistä suurempi osa henkilöstöstä mukaan kehittyvissä maissa tapahtuviin vaihtoihin ja sen kautta laajentaa heidän osaamistaan. Monialainen hanke kytkeytyy erityisesti hyvinvointipalvelujen kehittämiseen valituilla koulutusaloilla. Toteutuksessa ja valinnoissa huomioidaan henkilöstön ja opiskelijoiden näkemykset, alueelliset osaamistarpeet sekä nykyiset yhteistyöverkostot esim. CIMO:n hallinnoimissa liikkuvuushankkeissa.
- Ammattikorkeakoulujen tutkijat, muu TKI-henkilöstö ja muu henkilöstö, esim. kansainvälistä työtä tekevät ja kansainvälisiä asioita hallinnoivat.
- Sidosryhmät ja yhteistyökumppanit (viranomaiset, yritykset, järjestöt, muut toimijat)
- Kehittyvien maiden kansalaiset (toteutettavien paikallisten hankkeiden teemojen mukaisesti)

**Strategiset kohdemaat**, joissa hankkeessa halutaan erityisesti toimia ja auttaa paikallisia toimijoita kehittämään maataan:

- Diak: Nepal ja Swazimaa
- Humak: Tansania ja Nepal
- Kajaanin amk: Namibia ja Tansania
- Saimaan amk: Namibia

#### **Osallistuja-ammattikorkeakoulujen referenssit:**

**Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak)** on toiminut kehittyvissä maissa 1990-luvun lopulta alkaen. Keskeiset strategiset kumppanit sijaitsevat Afrikassa ja Aasiassa.

Diakin kansainvälisen toiminnan mallissa liikkuvuus, opetuksen kehittäminen ja tutkimus- ja kehittämishankkeet toimivat kaikki välineinä sosiaalisesti ja eettisesti kestävä kehityksen mukaisen kansainvälistymisen saavuttamiseksi. Kansainväliset kumppanuussuhteet ovat pitkäkestoisia ja monitasoisia ja huomioivat paikalliset ja alueelliset kehitystarpeet. Diak kehittää asiantuntija- ja koulutusyhteistyötä, pedagogisia ja opetusteknologisia ratkaisuja ja eriarvoisuutta vähentäviä toimia kehittyvien maiden, niiden korkeakoulujen, kirkkojen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Osaamisvientihankkeissaan Diak pyrkii edistämään kumppanimaiden koulutussektorin kapasiteetin vahvistumista ja yhteisöjen kestävä kehitystä mm. yhteistutkinnoin. Yhteistyö on vuosien mittaan laajentunut ja vakiintunut mm. ulkoministeriön rahoittamisen ja CIMO:n hallinnoimien liikkuvuusohjelmien sekä kapasiteetin vahvistamisohjelmien myötä niin, että Diak on pyrkinyt profiloitumaan nimenomaan globaalin vastuun korkeakouluna. Myös kansainvälisten opiskelijavaihtojen lähtövalmennuksessa Diakin osaaminen on vahvaa. Tulevaisuuden kehittämiskohteiksi on määritelty vastavuoroisen liikkuvuuden lisääminen ja opetus- ja TKI-yhteistyön vahvistaminen.

Diakin kontakti Nepaliln korkeakoulukenttään syntyi vuonna 1999, jolloin solmittiin yhteys St. Xavier's Collegeen, arvostettuun sosiaalialan kouluttajaan Kathmandussa. Vuonna 2002 yhteistyö laajeni terveysalalle, kun kumppaniksi tuli Tribhuvanin yliopiston alainen Lalitpur Nursing Campus. Yhteistyö luotettujen partnereiden kanssa on jatkunut tiiviinä syventyen vuodesta 2007 ulkoministeriön rahoittaman ja CIMO:n hallinnoiman North-South-South-liikkuvuusinstrumentin myötä. Diakilla on yhteistyösopimus monien työharjoittelupaikkojen kanssa (ks. jäljempänä yhteistyökumppaneiden valinta), ja myös useita opinnäytetöitä on syntynyt yhteistyön tuloksena (esimerkkejä liitteessä). Diak on lisäksi toteuttanut kansalaisjärjestötoiminnan hankearviointia ja osallistunut terveyttä ja hyvinvointia edistävään vaikuttamistyöhön.

Yli 200 opiskelijaa on osallistunut kansainväliseen opiskelijavaihtoon Nepalissa. Diak tunnetaan myös houkuttelevana vastaanottajana sekä vaihto-ohjelmien että englanninkielisen Degree Programme in Social Services -tutkinnon kautta. Kahdensuuntainen North-South-South-liikkuvuusohjelma on mahdollistanut henkilökunnan vasta- vuoroisia opetusvierailuja niin Suomessa kuin toisessa etelän kumppanimaassa, Vietnamissa.

Swazimaassa Diak on toiminut 2000-luvun alusta. Sosiaali- ja terveysalan sekä kirkon alan harjoittelu- ja opiskelijavaihdon ohjelmana käynnistynyt yhteistyö on laajentunut korkeakouluyhteistyöhön ja monipuoliseen järjestöjen ja muiden työelämäkumppanien kanssa tehtävään kehitystyöhön. Diak on lähettänyt Swazimaahan noin 250 vaihto-opiskelijaa ja harjoittelijaa. North-South-South -rahoitteinen, Turun ammattikorkeakoulun koordinoima liikkuvuusohjelma Swazimaan yliopiston (UNISWA) terveystieteiden tiedekunnan ja yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan sosiologian laitoksen kanssa jatkuu kahdeksatta vuotta. Keskeiset työelämäyhteistyökumppanit Diakille ovat yhteisökehittämistä ja esikoulutoimintaa Pohjois-Swazimaassa edistävä Vusumnotfo project, luterilaisen kirkon kehitysjärjestö Lutheran Development Service ja Etelä-Afrikan luterilaisen kirkon itäisen hiippakunnan maaseudun kehitysprojektit mm. ruokaturvasta sekä Manzini Youth Care, joka tekee lapsi- ja nuorisotyötä Manzinin alueella. Swazimaan työelämäkumppanien ja Swazimaan yliopiston asiantuntijat toimivat hankkeen asiantuntijaresurssina suomalaisten asiantuntijoiden vierailujen aikana Swazimaassa ja vastaavasti kouluttajina Suomessa järjestettävissä koulutusjaksoissa.

**Saimaan ammattikorkeakoulu (Saimia):** Saimia on toiminut sosiaalialan hankkeissa, esim. Huumereitiltä hoitoketjuun ja Empowerment of Families with Children (Venäjä-yhteistyö), joissa fokuksena on nimenomaan sosiaalinen kestävyys, hyvinvointi ja monikulttuurisuus. Saimian vahvuuksia on myös asiakaslähtöinen prosessien kehittäminen.

**Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK)** on toiminut useita vuosia Terve Afrikka -verkostossa. Verkostossa on mukana kahdeksan suomalaista ammattikorkeakoulua, Dorothy'n kotiyliopisto Ugandasta ja Masenon yliopisto Keniasta. Verkosto järjestää opiskelija- ja opettajavaihtoja sekä intensiivikursseja sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille. KAMKilla on asiantuntija- ja opiskelijavaihtosopimus University of Namibia Windhoekiin. Opiskelijavaihtoa on ollut vuosittain, mutta yhteistyö ei ole laajentunut TKI-toiminnan suuntaan. KAMKin yliopettaja Anitta Juntunen on toiminut Tansanian Ilembulassa Nurses and Midwives Training Schoolin sairaanhoitajien tuutorina 1989-1992, kerännyt samassa oppilaitoksessa väitöskirjaansa aineistoa 1993 ja 1995-1996 sekä avustanut Finnish NGO -aineiston keruussa 2003.

**Humanistisen ammattikorkeakoulun (Humak)** lehtorikunnassa on monipuolista osaamista kehitysyhteistyöstä. Järjestö- ja nuorisotyön yksikkö oli kuusi vuotta mukana SASK:n kehitysyhteistyöhankkeessa Bosnia ja Hertsegovinassa ja sillä on edelleen monipuolisia kontakteja suomalaisiin kansalaisjärjestöihin, joilla on kehitysyhteistyöhankkeita hankkeen kohdemaissa. Kulttuurituotannon yksikössä on erityistä osaamista kehityksen ympäristö- ja kulttuurikysymyksistä. Tulkkausalan yksiköllä on ollut yhteistyötä tansanialaisen kurojen koulun kanssa. Lisäksi monet opiskelijat ovat tehneet kehittämisorientoituneita harjoitteluja Itä-Afrikan maissa ja Nepalissa.

## Hankkeen eteneminen

### 1) Yhteistyökumppaneiden valinta

Valitaan sovituilta alueilta vahvat yhteistyökumppanit kansalaisyhteiskunnan toimijoista ja korkeakouluista. Näissä toteutuvat opiskelija- ja henkilökunnan liikkuvuus, opiskelijoiden pitkät harjoittelujaksot, korkeakoulu yhteistyö, yhteisesti määritetty ja paikallisista tarpeista nouseva tiedonintressi ja intensiivinen oppiminen. Hankkeeseen kuuluvat myös kohdemaista Suomeen toteutuvat seminaarivierailut. Alustava hahmotus kohdemaiden yhteistyökumppaneista (tarkentuu hankkeen alkuvaiheessa):

- **Diak:** St. Xavier's College, Lalitpur Nursing Campus, TUKI Association, Women for Human Rights, Child Workers in Nepal (CWIN), Scheer Memorial Hospital (Nepal); ELCSA ED Swaziland, Lutheran Development Service Swaziland, Vusumnotfo project, Swaziland ja University of Swaziland
- **Humak:** Hankkeen alkuvaiheessa täsmentyvät yhteistyötahot Tansaniassa ja Nepalissa.
- **Kajaanin amk:** Namibiassa mahdollinen yhteistyötaho on University of Namibia Windhoek ja Tansaniassa Ilembula Nurses and Midwives Training School. Yhteistyötä voidaan kohdentaa hankkeessa yhdessä sovittaviin kohteisiin.
- **Saimaan amk:** Namibiassa yhteistyökumppanina Namibian (Windhoekin) yliopisto. Muut paikallistason yhteistyökumppanit täsmennetään hankkeen alkuvaiheessa.

### 2) Kehitys- ja tutkimustyön teema-alueiden valinta

Teemat nousevat kestävästä kehityksen näkökulmasta. Ammattikorkeakoulut valitsevat omat erityisteemansa yhteistyössä kehittyvissä maissa olevien kumppaneiden kanssa seuraavista: taloudellinen kestävyys, ekologinen kestävyys, kulttuurinen kestävyys ja sosiaalinen kestävyys. Alustava hahmotus erityisteemoista (tarkentuu hankkeen alkuvaiheessa neuvotteluissa valittujen kumppaneiden kanssa):

- Diak: kulttuurinen ja uskonnot huomioiva kestävyys, sosiaalinen kestävyys (ihmisoikeudet, kehityspoliittiset tavoitteet), taloudellinen kestävyys (sosiaalitalouden näkökulma)
- Humak: kulttuurinen ja sosiaalinen kestävyys, erityisesti kansalaisyhteiskunnan näkökulma, sukupuolten tasa-arvo, nuoret, naiset, lapset ja ihmisoikeudet
- Kajaanin amk: sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys, erityisesti sairaan- ja terveydenhoitajakoulutuksen substanssiin liittyen

- Saimaan amk: kulttuurinen ja sosiaalinen kestävyys.

### 3) Vaihtojen toteuttaminen

Henkilöstö- ja opiskelijavaihto toteutetaan samalla tutkijavaihtona, jossa:

- Kartoitetaan yhteistyössä kansainvälisten yhteistyökorkeakoulujen kanssa alueen tarpeista nousevat teemat, joihin tutkimus- ja kehittämishankkeet kohdistetaan ja suunnitellaan intensiivijakson (= tutkimus- ja kehitysjakson) sisältö, joka liittyy valittuihin kestäväen kehityksen teemoihin.
- Toteutetaan intensiivitutkimusjaksot. Suomalaisen ammattikorkeakoulun vaihtoon osallistuva henkilöstö ja opiskelijat toteuttavat tutkimuksen yhdessä kv-kumppaneiksi valittujen työelämäedustajien ja korkeakoulujen henkilöstön, opiskelijoiden sekä alueen kokemusasiantuntijoiden kanssa. Henkilöstövaihtojen kesto on 1- 2 viikkoa, 3 - 4 henkilöä/organisaatio/ kohdemaata. Opiskelijavaihto toteutuu osana ammattikorkeakoulujen normaalia 3 kuukautta kestävästä opiskelijavaihtoa. Opiskelijavaihto ei sisällä haettavan hankkeen rahoituksen piiriin.
- Koulutusseminaari suomalaisten ammattikorkeakoulujen henkilöstölle ja opiskelijoille kehityskysymyksistä. Asiantuntijakouluttajat pääsääntöisesti Etelän korkeakouluista ja työelämäedustajista.
- Ylemmän amk-koulutuksen integroiminen kunkin ammattikorkeakoulun katsomalla tavalla (esim. henkilöstöresurssien erityinen kohdentaminen)

### 4) Tulosten raportoiminen ja levittäminen

- Raportoidaan tutkimustulokset yhdessä eri osapuolten kanssa (julkaisut, paikallisten kumppaneiden itsenäisesti toteuttamat seminaarit, yhteinen päätösseminaari Suomessa)
- Kansainvälinen kirjoittajaryhmä kokoaa kirjan kestävästä kehityksestä ja globaalista kumppanuudesta korkeakouluissa.
- Rakennetaan kansainvälisen vaihdon ja TKI-toiminnan valmennusohjelma, joka rakentuu yhteisesti luotavan kestäväen kehityksen mallinnuksen pohjalle (pohjana esim. intensiivikurssimallin mukainen toiminto).
- Luodaan ammattikorkeakoulujen kestäväen kehityksen verkosto, joka jatkaa toimintaa hankkeen jälkeen.
- Yhteiset kansainväliset TKI-hankkeet ja hankeaihiot, joihin haetaan jatkorahoitusta esim. EU:n social protection –toiminnoista.

### Hankkeen konkreettiset toimet ja aikataulu

## Kevät 2014

- ohjausryhmän kokoaminen ja hankkeen vastuuhenkilöiden nimeäminen
- yhteydenotot partnereihin (korkeakoulut, työelämän edustajat)
- yhteistyökokoonpanoista sopiminen valituissa kohdemaissa (mitkä osallistuja-ammattikorkeakoulut toimivat yhteistyössä kussakin kohdemaassa ja minkä paikallisten tahojen kanssa); tapahtuu ohjausryhmään 12.2. mennessä, viim. ydinryhmässä 21.2.
- yhteisen tahtotilan rakentaminen
- hankkeen viestintä- ja raportointisuunnitelmien tekeminen (määrällinen ja laadullinen raportointi); blogi ym., Hanna Hovila esittelee suunnitelman 31.1.
- riskianalyysin tekeminen
- osallistuja-amkien kehittyvissä maissa tapahtuvan yhteistyön toimintatapojen kokoaminen ja vertailu; koonnin suunnittelu 7.2. asti, rakentaminen 21.2. mennessä, toteutus 14.3. asti, checkpoint, täydennetty toteutus 17.4. asti, arviointi 9.5. asti, nykytilanteen julkinen kokoaminen ja tiedottaminen yhteisseminaarissa esim. pe 16.5. (tuotoksena: vaikutukset valmennusohjelmalle, muut tuotokset?)
- vastuuhenkilöiden valmistelevat matkat kohdemaihin (SK Swazimaa ja Nepal maaliskuuhuhtikuu; muut ei vielä sovittu)
- työelämälähtöisten tarpeiden kartoitus, osaamisvajeiden tunnistaminen ja realististen osatavoitteiden luominen yhteistyössä valittujen työelämä- ja korkeakoulupartnereiden kanssa Suomessa ja kumppanimaissa. Kartoituksella selvitetään tarkasti kehittyvien maiden hankekumppaneitten toiveet, strategiset painopisteet ja mahdollisuudet. (vrt. prosessi edellä)
- tämän pohjalta hankkeen tavoitteiden tarkentaminen
- jatkotoimenpiteistä sopiminen kussakin kohdemaassa (yhteydenpitäjinä kunkin ammattikorkeakoulun nimetyt vastuuhenkilöt ja/tai hankekoordinaattori)
- vaihtoon osallistuvan henkilöstön valinta (Diakissa)
- TKI-vaihtojen valmennusohjelman luominen (nimetty vastuutiimi)

## Syksy 2014

- valmennusohjelman toteuttaminen vaihtoon lähteville ja jatkokehittäminen saadun palautteen pohjalta
- teemallisten TKI-vaihtojen käynnistyminen Suomesta kehittyviin maihin: tutkimus- tai kehityspainotteinen intensiivikurssimalli, jossa kokeillaan erilaisia yhdessä sovittavia toimintatapoja
- julkaisujen kirjoittajaryhmät nimetään ja kirjoittaminen käynnistyy (tutkimusraportit, kirja kestävästä kehityksestä ja kumppanuudesta)
- väliarviointi

## Kevät 2015

- teemalliset TKI-vaihdot jatkuvat
- julkaisujen kirjoittaminen jatkuu
- tietämyksen ja kehiteltyjen menetelmien jakamisen suunnittelu

## Syksy 2015

- korkeakoulujen henkilöstölle, opiskelijoille, työelämälle, viranomaisille ja TKI-toimijoille kohdennetut seminaarit Suomessa ja partnerimaissa (Suomeen kutsutaan osallistujia myös etelästä, partnerimaiden seminaarit paikallisten toteuttamia)
- julkaisujen loppuun saattaminen ja pääjulkaisun julkistaminen
- yhteistyömallin levittäminen muihin korkeakouluihin
- kestävän kehityksen verkoston toiminnan jäsentäminen ja käynnistäminen
- määrällinen ja laadullinen raportointi

## Riskien kartoitus ja hallinta:

Hankkeen tavoitteet, konkreettiset toimet, tulokset, mittarit ja toiminnan riskit on kuvattu 29.10.2013 Logical Framework Approach -analyysissä (liite 4). Riskianalyysiä päivitetään partnerineuvottelujen myötä alkuvuodesta 2014. Riskien hallintaa tullaan käsittelemään säännöllisesti ohjausryhmässä.

## Kirjallisuus:

Gibbons, Michael; Limoges, Camille; Nowotny, Helga; Schwartzman, Simon; Scott, Peter & Trow, Martin 1994. *The New Production of Knowledge: The Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies*. London & Thousand Oaks & New Delhi: Sage.

Hälikkä, Riikka; Kainulainen, Sakari & Voima, Kyösti 2009. Enhancing sustainable development through universities' partnership: Diak's model. Teoksessa Leppiaho, Pulkkinen, Pääskylä, Salonen & Virtanen (toim.) *Kansainvälisyys osana ammattikorkeakoulujen arkea*. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 87.

Kainulainen, Sakari & Kivelä, Sami (toim.) 2012. *I Will Never Smoke! Results of Anti-tobacco Teaching and Intervention in Schools in Nepal*. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisu B Raportteja 55. Toinen painos.

Kallioinen, Outi 2009. Miten moodi 2 –tietoa tuotetaan ammattikorkeakoulujen T&K&I-toiminnassa? Teoksessa Anneli Jaroma (toim.) *Virtaa verkostosta II. AMKtutka, kehitysimpulsseja ammattikorkeakoulujen T&K&I – toimintaan*. Mikkelin ammattikorkeakoulun julkaisu A: Tutkimuksia ja raportteja 47. 19–37.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009 – 2015. Opetusministeriön julkaisu 2009:21.

Sen, Amartya 1999. *Development as Freedom*. Oxford: Oxford University Press.

Walker, Melanie & Unterhalter, Elaine (toim.) 2007. Amartya Sen's Capability Approach and Social Justice in Education. New York: Palgrave Macmillan.

## Liite 2: Haastattelurunko

### HAASTATTELU

1. Järjestön perusteemat.
  - a. Miten järjestön perusteemat näkyvät Nepalissa/ Tansaniassa tehtävässä työssä?
2. Mitä hankkeita järjestöllä on meneillään tällä hetkellä Nepalissa/Tansaniassa?
3. Mikä voisi olla ammattikorkeakoulujen rooli globaalissa vastuun edistämisessä?
4. Onko järjestöllä aiempaa kokemusta ammattikorkeakoulun kanssa tehtävästä yhteistyöstä? Minkälaista?
5. Voisiko yhteistyö Humakin ja Diakin kanssa olla potentiaalinen vaihtoehto järjestön toiminnalle?
6. Mahdollinen yhteistyö
  - a. Mikä on järjestöjen tarve: mihin tarpeeseen ammattikorkeakoulut voisivat vastata? Miten ammattikorkeakoulut voisivat avustaa järjestöjä saavuttamaan tavoitteitaan?
  - b. Mitä ammattikorkeakoulujen opiskelijat voisivat tehdä? (Esimerkiksi jal kaantuminen kohdemaahan, datan keruu, väliarviointit)
  - c. Mitä muu henkilökunta voisi tehdä? (esimerkiksi tietotaidon jakaminen, koulutukset)
  - d. Minkälaista uutta toimintaa/ Mitä uutta yhteistyön kautta kenties voitaisiin rakentaa järjestön toimintaan? (Uusia toimintamalleja, monenkeskinen yhteistyö)
  - e. Voisiko ammattikorkeakoulujen ajatella tekevän yhteistä hanketoimintaa järjestön kanssa?
7. Onko järjestöllä joitain odotuksia/ toiveita ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden, henkilökunnan tai sen muun toiminnan suhteen, jotta yhteistyö olisi mahdollinen (esimerkiksi kurssisuoritukset, kehitysyhteistyö osaaminen, lehtoreiden koulutustausta)
8. Onko järjestöllä korkeakouluyhteistyötä Nepalissa/Tansaniassa? Missä? Minkälaista?



### Liite 3: Haastateltavat

#### HAASTATELTAVAT

##### Nepal

Kädestä käteen - Mano a mano -ry – Sirkku Vuorma & Mikko Tapanainen

Maya Nepal ry – Enni Mikkonen

Taksvärkki ry -Kaisa Seppänen & Elli Keränen

Demo Nepal -Riikka Jalonen

Pelastakaa Lapset Suomi

Fida International

Lääkärien sosiaalinen vastuu (LSV) -Paula Tiittala

##### Tansania

Demo Tansania – Hanne Hämäläinen

Kulttuurivoimala – Pirjo Roponen-Lunnas

LiiKe ry – Ari Koivu

Setlementtiliitto – Matti Cantell

Suomen lähetysseura – Päivi Anttila & Leena Korpivaara

Vikes – Peik Johansson

## HAASTATTELUKOOSTE KYSYMYKSET 1-5

Nepal	1. Miten järjestön perusteemat näkyvät Nepalissa/Tansaniassa tehtävissä työssä?	2. Mitä hankkeita on menellään Nepalissa/Tansaniassa	3. Mikä voisi olla AMK:n rooli globaalim vastuun edistämässä?	4. Onko järjestöllä aiempaa kokemusta AMK:n kanssa tehtävistä yhteistyöstä?	5. Voisiko yhteistyö Humakin ja Diakin kanssa olla potent. vaihtoehto?
Demo Nepalissa	Isoina ylimääräisinä haasteina: Pitkälänteenä demokratian tukemisena ja ihmisoikeuksien edistämisenä: Työnä, joka on puolueelta puolueelle, tehdään poliittisten rakenteiden sisällä, suoraan poliittisten opiskelija- ja nuorisojärjestöjen kanssa; Kompromissena, diplomatiana ja vuoropuheluna	Demolla on ohjelmaki, ei siis yleensä tee hankkeita; Työ on enemmän prosessiin, sillä demokratia pitää tukea niin; Perustyötä, eli fasilisoimaan opiskelija- ja nuorisojärjestöjen rauhantomaista vuorovaikutusta ja rakennetaan niiden kapasiteettia; Tämän alla korruption vastainen ohjelma; EU rahoiteinen tasa-arvo hanke, jolla vahvistetaan naisten osallisuutta; Suunnitella yhdessä paikallisen UNDP:n rauhankennus- ja sovintoyksikön kanssa projekti vaalien ympärille (kun vaalit tulevat)	Yleinen näkemys: AMK:ia on ehdottomasti rooli, koska sieltä valmistuvat tulevat kehittämään työelämää; yhteiskuntavastuu tulisi olla koulutusjärjestelmässä ja vastuun tulee olla globaalim; Vuonna 2014 AMK ei voi olla enää erillinen globaalista maailmasta	Satunnaisia Kenen kanssa ja mitä: Nepalista ja Bangladeshista opintoverailuja Suomessa	Kyllä, etenkin Humakin koulutusohjelmia ajatellen. Yhteistyön haasteena on paikallisen kontekstin haastavuus (Demo toimii poliittisissa rakenteissa), joten sen tulisi olla pitkäjänteistä
Fida International	Sukupuolten samanaivoisuutta edistetään vaikuttamalla asenteisiin, rakenteisiin ja ennakkoluuluihin (kaikissa hankkeissa); Ympäristö: mukana kaikissa hankkeissa. Kulttuuri: erityisnuoria yhteisöjen monimuotoisuuteen;	Hankkeet ja niiden paikalliset toteuttajat: Lasta ei unohdeta - hanke, Transformation Nepal; Matchillen voimaannuttamisohjelma , Relative Nepal; Nuorisokeskusohjelma,	Ideat toiminnalle: Kansainvälinen oppilaitosyhteistyö (esim. opiskelija- ja lehtori vaihdot); Vapaasehtoistyö kumppanijärjestöjen kautta; Yhteistyöprojektit	Ei suoranaista -yksittäisiä työharjoittelijoita sijoitettuna suoraan paikallisiin kansalaisjärjestöihin (tähtinä yliopistoista)	Kyllä, yhteistyö suoraan Fidan yhteistyökumppaneina toimivien kansalaisjärjestöjen kanssa olisi helpommin toteutettavissa, Fidan omat kriteerit melko tiukat

Liite 4: Taulukko: Haastattelukysymykset 1-5

	<p><b>Vammainsäkökouluma</b> mukana koulutushankkeissa; <b>HIV/AIDS-</b> mukana jossain määrin Matthien voimaannuttamishankkeissa; <b>Rauhanrakentamisen-</b> koulutushankkeissa ja nuorisokekkoishankkeissa</p>	<p>Nepal Integral Mission Society; Yes!- ja sanitaatiohanke, New Life Service Association; Yhteiskkehitysohjelma, Rescue Nepal</p>	<p>(päärahoitus AMK:ita)</p>		
<p><b>Lääkärien sosiaalinen vastuu (LSV)</b></p>	<p>Kaikkia hankkeissa on terveysteema</p>	<p>Mielenterveyteen kohdistuva hanke (paikallisen terveydenhuoltojärjestelmän kautta); Nuorten seksuaaliterveyttä edistävä hanke Kathmandussa. Molemmat hankkeet toteutetaan paikallisen kumppanijärjestön kautta</p>	<p><b>Yleinen näkemys:</b> globaalien vastuun puolesta toimiminen kuuluu kaikille, myös AMK:ille</p> <p><b>Ideat toiminnalle:</b> Lisätä koulutusta ja opetusta globaalien vastuun teemasta; Toteuttaa globaalien vastuun mukaisia toimintaa, kuten kouluttamalla muita aiheesta, tehdä hanketoimintaa Suomessa ja ulkomailta sekä yhteistyö järjestöjen kanssa</p>	<p>Ei ole</p>	<p>Kyllä, etenkin kotimaan toimintaa ajatellen. Nepalilain pääin toiminnasta huolehtii kumppanijärjestöt</p>
<p><b>Kädessä käteen - Mano a mano -ry</b></p>	<p>Perusteemat ovat naiset, lapset ja koulutuksen tukeminen; maksetaan lasten koulunkäyntiä (peruskoulu) kolmessa lastenkodissa ja kustannetaan arkipäivän asioita tarvittaessa; Työ on pientä, pöntevää ja pitkäjänteistä</p>	<p>Ei ole omia hankkeita</p>	<p><b>Yleinen näkemys:</b> Hyvä, että globaalilla vastuulla korkeakoulussa on; Se avartaa opiskelijoiden maailmankuvaa ja tulee ymmärrys siitä mitä on kehitysmää</p> <p><b>Ideat toiminnalle:</b> Harjoittelujaksot ulkomailta; Opiskeluvaihto kehitysmäässa</p>	<p>Satunnaista</p> <p><b>Kenen kanssa ja mitä:</b> Diakonla AMK – työharjoitteluja</p>	<p>Kyllä, mutta haasteena resurssipuute</p>
<p><b>Maya Nepal ry</b></p>	<p>Perusteemat ovat lapset, niiden perheet ja naiset; Teemat näkyvät siinä mihin työ kohdistuu: ylläpidetään lastenkotiä; yksinhuoltajaitien</p>	<p>Naisprojekti: tuetaan yksinhuoltajajäitejä, leski- tai muuten yhteisöstä hylättyjä naisia, työtä tai koulutusta</p>	<p><b>Yleinen näkemys:</b> AMK:illa ehdottomasti pitää olla globaalien vastuun rooli ja niiden pitäisi kantaa vastuun niin kuin kaikkien</p>	<p>Satunnaista</p> <p><b>Kenen kanssa ja mitä:</b> Humanistinen- ja Metropolia AMK -työharjoitteluja;</p>	<p>Kyllä. Haasteena suomalaisen AMK:n osaamisen vieni sinne, sillä konteksti on hyvin erilainen (paikalliset ovat</p>

	tukeminen	mahdollistamalla	koulujen pitäisi	Vierailuluento Oulun AMK:ssa	asiantuntijoita silinä)
<b>Pelastakaa Lapset Suomi</b>	Kolme pääteemaa: lasten oikeuksien hyvä hallinto, lastensuojelu ja peruskoulutus.  Järjestö on osa laajaa kansainvälistä Save The Children -liikettä, jolla on Nepalissa oma toimisto (Suomen Pelastakaa Lapset toimii tämän kautta)	Lastensuojeluhanke; Koulutushanke; Lasten oikeuksien hyvä hallinto -hanke  Ruohonjuurtasolla hankkeissa toimii paikalliset järjestöt	<b>Yleinen näkemys:</b> AMK:lla tulee olla globaalissa vastuussa rooli; osaamista pitäisi tuoda koulun ulkopuolelle ja järjestöt sitä tarvitsee; tärkeä saada uusia osajia kehitysyhteistyöhön	Kansainvälisessä ohjelmassa satunnaista  <b>Kenen kanssa ja mitä:</b> Opinmyyteriä (mutta ei vähään aikaan nitäkaan); Venäjä -hankeissa kolmikanta -virteimiä Venäjän rajalla olevien AMK:n kanssa)	Kyllä, Suomen päässä. Nepalissa konkreettisen työn tekee paikallinen järjestö, jolla on suhde Nepalil Save the Children -liikkeeseen, joten kohdemaahan jalkauttaminen olisi haastavaa
<b>Taksivärkki ry</b>	Perusteemat ovat nuorten voimaantumisen, ääni ja vaikuttamisen edistäminen; Nuorelta nuorelle - yhteistyökuvio suomalaisten ja nepalilaisien nuorten välillä	Tulossa tammikuussa 2016 ympäristökasvatushanke (sisältyy myös terveyskasvatus ja esim. yhteistyö kodin ja koulun välillä); Aikaisempi hanke loppu 2010; Kumppanijärjestö ECCA (Environmental Camps for Conservation Awareness)	<b>Yleinen näkemys:</b> Globaali vastuu kuuluu kaikille  <b>Ideat toiminnalle:</b> AMK vois tarjota opiskeilijoille mahdollisuuden kansainvälistymiseen; Se vois olla käytännönläheistä työtä, kuten kansainvälinen nuorisotyö tai mukana oleminen kehitysyhteistyössä	Satunnaista  <b>Kenen kanssa ja mitä:</b> Jyväskylän AMK -yksittäinen Taksivärkkipäivä; Humaniainen AMK - kotinaantoinnan globaalikasvatustuolella työharjoitteluja	Kyllä, etenkin nuoris- ja järjestöala

<b>Tansania</b>					
	<b>Naisten poliittisen toiminnan vahvistaminen.</b> Naisten puoluerajat ylittävän yhteistyön luominen: naisten poliittisen osallistumisen vahvistaminen monipuolueyhteistyön kautta	Naisten poliittista osallistumista vahvistavaa työtä	<b>Ideat toiminnalle:</b> Opiskelijavaihdot puolin ja toisin; Tietämyksen vahvistaminen globaalisti etelästä; Muualta maailmasta tulevien kouluttaminen; Korkeakoulu-yhteistyö, kuten eri koulutusohjelmien ja niiden toteutumisen tukeminen	Satunnaista  <b>Kenen kanssa ja mitä:</b> Opinnytetöitä; Työharjoitteluja; (Humanistinen AMK - ohjelman suunnittelu tunisialaisille vieraille)	Kyllä, pienimuotoista
<b>Demo Tansaniassa</b>					
	<b>Taide- ja kulttuurikasvatus.</b> Järjestetty useita työpajoja (valokuva, video, teatteri, sarjakuva, animaatio) sekä tietoteknillistä opetusta Kikuuva-Childrens' Development Centressä (Morogorossa) keskuksen nuorille; Esikoulun tukeminen Kikuwassa	Yhteistyötä ilman hankkeita. Suunnitelmissa "Tuntematon vanhuus" -hanke, johon liittyy mediakasvatusta ja terveysvalistusta: vanhuuteen liittyvän ongelmatilkan esittämisen tuominen median keinoin	<b>Ideat toiminnalle:</b> Tieto- tutkimus- toiminta, eli opinnot sellaisiksi, että olisi mahdoll. paljon kehitysyhteistyöhön ja globaalin vastuuseen liittyviä opintoja, tutkimusta ja toimintaa. Yhteistyö Suomen yliopistojen kanssa, kuten globaalipolitiikan ja globaalikasvatuksen tiedekuntien kanssa	Satunnaista  <b>Kenen kanssa ja mitä:</b> Tampereen teknillinen korkeakoulu -opinnytettyö paikassa Kikuuva- Childrens' Development Centre; Oulun viestinnänalan AMK - työharjoitteluja Kikuuva-Childrens' Development Centre:n työpajoissa	Kyllä
<b>Kulttuuri-voimala</b>					
	<b>Koulunkäyntiin motivoiminen sekä tasa-arvon ja terveellisten elämäntapojen lisääminen.</b> Tavoite: Kaikki koulun; Teemat näkyvät kaikissa: Koulun, opettajakoulutuslaitosten ja yliopistojen kanssa tehtävässä yhteistyössä; Seminaareissa; Taphtumissa	Liikunnan polku: Koulutusta liikunnalla; Aidit ja tytöt -hanke; Terveyskasvatuksen opetuksen kehittäminen; Suunnittelija: Yhteistyö Darin yliopiston kanssa sekä yhteistyö muidenkin itä-Afrikan maiden kanssa	<b>Yleinen näkemys:</b> On hienoa, jos opiskelijat pääsee ulkomaille koulun kautta; Tärkeää, että pääsee eri kohdemaihin ja saa aidon kuvan eri maista  <b>Ideat toiminnalle:</b> Opiskelijoiden harjoittelujaksot ulkomailta, kehitysmassakin	Satunnaista  <b>Kenen kanssa ja mitä:</b> Humanistinen-, Kajaanin- ja Haaga-Hellian (Vierumäki) AMK -työharjoittelijat; Vierailut Haaga-Hellian (Vierumäki & Helsinki) kansainvälisillä viikoilla; 12-13 urheiluoipiston vierailusarja liikunnasta ja globaalikasvatuksesta	Kyllä
<b>Setlementtiliitto</b>	Koulu- ja terveysolojen kehittäminen sekä terveyskasvatus; Paikallisten	Oppimisen ja opettamisen oppimisen kehittämissanke;	<b>Yleinen näkemys:</b> AMK:lla vois olla rooli; Perushäivähähdys teemasta	<b>Kenen kanssa ja mitä:</b> Satunnaista	Kyllä

	<p>yhteisöjen voimistaminen ja innostaminen pulmien ratkaisuu; Vapaaehtoisleirit osana hankkeita</p>	<p>Opettajien täydennyskoulutukseen liittyvä hanke</p>	<p>koskettaa jokaista AMK - opiskelijaa; AMK voisi tarjota tätä teemaa kaikille opiskelijoille</p>	<p>Humanistinen AMK - työharjoitteluja ja oppinäyretöitä</p>	
<p><b>Suomen lähetysseura</b></p>	<p><b>Terveydenhuollon, koulutuksen ja kylien kehittäminen.</b> Siirtymäinen terveydenhuollosta vammaisten oikeuksien ja vammaisten koulutuksen suuntaan; kaikenlainen koulutus</p>	<p>Koulutushankkeita: yhteisön voimaannuttamis hankkeet; Kuurojen koulun tukeminen; Kirkollinen puoli: lasten koulunkäynnin tukeminen kummilapsityön kautta, maasai-lasten esiopetuksen kehittäminen ja tukeminen; HIV/AIDS-hanke Changing Cultures; Sairaalan kehittämis-hanke</p>	<p>-</p>	<p>Satunaisia ja systemaattista <b>Kenen kanssa ja mitkä:</b> Diakonia AMK -oma harjoittelijaohjelma; Satunaisia työharjoitteluja ja oppinäyretöitä</p>	<p>Kyllä</p>
<p><b>VIKES</b></p>	<p><b>Sananvapaus ja moniarvoisuuden lisääntyminen.</b> Verkkojournalismin koulutushanke edistää sananvapautta lisäämällä toimittajien osaamista (mahdollisuus välittää oleellista ja oikeellista tietoa yleisölle), Monimuotoisuuteen liittyvää, että lähes koko Tansanian media osallistunut koulutuksiin; Yhteisömediahanke edistää molempia tähtäämällä siihen,</p>	<p>Verkkojournalismin koulutus-hanke; Yhteisömedia-hanke</p>	<p>-</p>	<p>Tulossa (ja systemaattista, Diakonia AMK:n kanssa Palestiinassa) <b>Kenen kanssa ja mitkä:</b> Käynnistämässä Vikes-Humanistisen AMK:n opiskelijat+ Dar es Salaamin yliopiston opiskelijat ja heidän opettajat -VIKESIN hankearviointia (Diakonia AMK:n ja Turun AMK:n kanssa Palestiinassa)</p>	<p>Kyllä</p>

	että myös maaseudun asukkaat pääsevät ääneen mediassa.			mediakasvatushanke)	
--	--	--	--	---------------------	--

Liite 5: Taulukko: Haastattelukysymykset 6-7

		<b>6a) Mihin tarpeeseen AMK:t voisivat vastata?</b>	<b>6b) Mitä opiskelijat voisivat tehdä?</b>	<b>6c) Mitä muu henkilökunta voisi tehdä?</b>	<b>6d) Minkälais ta uutta toimintaa?</b>	<b>6e) Hanketoim intaa?</b>	<b>7. Odotukset AMK:n suhteen?</b>
<b>Nepal</b>							
<b>Demo Nepalissa</b>	Maillintaa tapahtumia; Kehittää sisäistä ja ulkoista viestintää; Olla mukana jossain toimintakokonaisuudessa alusta loppuun; Henkilökunnan osaamisen kehittäminen; Työelämän kehittäminen; Hanke suunniteltua ja arviointia	Harjoittelu; opinnäyttyö; kehittämisprojekti; Osallistava prosessi järjestön henkilökunnalle; Joku prosessi järjestöstä ulospäin	-	Vastavuoroisuus tta: Nepalilaisia tänne kertomaan	Kyllä, mutta haastavaa Demon työn erityisyyden vuoksi	Ymmärrys paikallisesta kontekstista; Tietoisuus mitä tehdään ja kenen kanssa; Sitoutuminen pitkäjäntiseen kehittämiseen ja uskallus (ei alle puoleenvuoden harjoittelija); Ei ensimmäisen vuoden opiskelijoille; Molemmipuolinen oppiminen; Nöyryys	
<b>Fida Internationa l</b>	Asiantuntijuuden tarjoaminen varsinkin koulutus-, nuorisotyö-, kylläkehitys- ja vesi, hygienia ja sanitaatiosektoreilla	Harjoittelujaksoja paikallisen järjestön yhteyteen; Nuorille tietokoneenkäytön sekä oman elämän suunnittelutaitojen (opiskelu, ura) opetusta; Terveystieteiden opettajien opettajien koulutustarpeet loputtomat: opetusmetodit,	Antaa opettajankoulutusta (tulkin välityksellä), sillä opettajan koulutustarpeet loputtomat: opetusmetodit,	Pienimuotoinen yhteishanke paikallisen toimijan kanssa Nepalissa, esim. esiopetuksen alalla	Kts. edellinen; Suorasta hankeyhteist yöstä Fidan kanssa kysyttävä päätömistol ta	Ennakkovalmistautu minen; Realistiset ennako-odotukset ja mahdollisuus keskeyttää harjoittelu ovat ehdoton edellytys menestykselle yhteistyölle	



		terveysopetusmateriaali; Vammaistyö	oppimateriaalit, läpisyaineet			
<b>Lääkärien sosiaalinen vastuu (LSV)</b>	Vapaaehtoistyön tukeminen; Tiedotustehtävät	Tutkintoon liittyvä lopputyö: järjestön sisäisten toimintatapojen kehittäminen tms.; Harjoittelut mahdollisissa esim. terveydenhuoltoalan opiskelijoille tai kulttuurintuottaja opiskelijoille	Asiantuntijuuden hyödyntäminen; Opiskelijoiden tekemisissä töissä myös lehtoreiden osaamisen hyödyntäminen (kehitysyhteistyös sä)	Uusia toimintatapoja tiedotuksen ja varainkeruun saralla; Uusien hankeseuranta an liittyvien työkälyjen luominen; Suomessa tapahtuvien koulutusten kehittely	Ei	Omia klimnostus ja halu kehittää jotain tiettyä juttua; Yhteydenotto korkeakoulun opiskelijoiden tai lehtoreiden kautta
<b>Kädessä - käteen - Mano a mano ry</b>	Viestintä: videoiden tai kuvituksen avulla kuvaa järjestön toiminnasta ja lasten arjesta tukijoille; Tietotaidon ja kokemusten vaihtoa; Nepal-video: Isompi prologis, jossa voisi olla mukana muitakin järjestöjä	Nepal-videon tekeminen ja lasten ohjaus siinä (video lasten itsensä tekemä omasta elämästä, kasvuun ja itsetunnon tukeminen tällä); Kulttuurilämyksen tarjoaminen lapsille; Kertoa Nepalin harjoittelusta; kokemusvaihtoa; Datan keruu Nepalista (tuoreen tiedon kerääminen Suomeen); Nepalin arjen tarinaillistaminen	Viestintästrategia n luomisessa auttaminen; Nepalissa samaa kuin opiskelijat, mutta eri tasolla ; Pienten järjestöjen yhteen kokoaminen (ja esim kouluttaminen)	Apua arkipäivän toiminnan pyörittämiseen; Varainhankinta n tehokkuuden edistäminen, uusia kanavia silhen; Selvittää, onko uutta huomioltavaa Nepalin päässä; Yhteisöllisten toimintamallien kehittäminen	Ei tehdä hanketoimin taa	Yhteistyölle yhteyshenkilö, joko Nepalista tai Suomesta (voisiko nepalilaisia yhdistyksiä kenties hyödyntää?); Paikallisen kontekstin erillisuuden ymmärtäminen

<b>Maya Nepal ry</b>	Laajempi molemmipuolinen yhteistyö: tietoutta myös Nepalista tänne; Vestinnän kehittäminen ja tiedotus; Rahoituksen kehittäminen	Harjoittelut (vaatisi toimivan systeemin); Naisprojektin naisille uusien mahdollisuuksien luominen, esim. työpajojen vetäminen; Rahoitukseen liittyen opiskelijat vois tehdä esim. hankesuunnitelman	Samaa kuin opiskelijat (tiedotus, hanke-ehdotus); Koulutuksellisen osaamisen tarjoaminen; Sisällöllisen asiantuntijuuden tarjoaminen	Ehdottomasti, jos rahoitusta löytyy; Monikeskinen yhteistyö; Esim. katulasten taideprojekti tai kyläkoulu	NYT ei resurssia uuteen hankkeeseen; Mandollista jos	Vaatii jonkinlaista pohjaa; Aseennetta ja avoimuutta paikalliskontakteille; Ihanne olisi perheytyöskurssi(kehitys yhteistyöstä kohdemaassa) kaikille mukana oleville toimijoille; Resurssija koulun puolelta; Toiminnan tulisi palvella kohdemaata
<b>Pelastakaa Lapset Suomi</b>	Humanitaarisen ohjelman Roster-toimintaan osallistuminen; Vestinnän kehittäminen (Suomessa); Sosiaalisen median kehittäminen; Videodokumentointi; Kotimaassa nuorisotyön osaajien hyödyntäminen	Roster-toiminta: siihen kouluttajia ja halukkaita kentälle lähtijöitä (Roster-toiminta on Humanitaarista kriisityötä, jota tehdään siellä missä siihen on tarve, esim. luonnonkatastrofin tms. seurauksena)	Myös lehtoreille Roster-toiminta, ammattilaisen osaamisen hyödyntäminen siinä, esim. kouluttajiksi	Ollaan avoimia ja kiinnostuneita uudelle; Aloite mielellään AMK:lta	Hileno ajatus, mutta käytännön toteutus epäselvä; Hilenoa, jos idea tulisi koululta	Riippuu työstä mitä osaamista tarvitaan; Yksi osaamisalue riittää (kehysssä tarvitaan eri osaamisia); Kv-hanketyössä joku osaaminen ja käsitys projektista ja sen eri vaiheista
<b>Taksvärkki ry</b>	Kohdemaan ja suomalaisten nuorten välisen dialogin lisääminen; Sisällöllinen osaaminen (ympäristöhankeissa ympäristöosaamista jne.);	Globaalkasvatuksessa opinnoyhteitä; Hankkeissa: kaikkea sen sisällä; Työpajoja Levittää suomalaisille nuorille tietoisuutta globaaleista asioista; Lähentää linkkiä suomalaisten ja kehitysmaan	Sama kuin opiskelijat; Saada suomalaisille Nuorille olivallus elämästä muualla kuin Suomessa; Yhteyden	Opetetaan uusia ideoita vastaan	Joo, jos ois hyvä idea	Riippuu siitä, mitä ollaan tekemässä; Oma kiinnostus ja jonkinlainen käsitys kehitysmaita; Ajatus siitä, mitä lähtee tekemään valmiina

	Paikallisten järjestöjen organisaation kehittäminen ja kapasiteetin tukeminen; Koko organisaation tai tietyn osa-alueen evaluointi ja arviointi	nuorten välillä, yhdistää heitä esim. kulttuuri projektin kautta, esim. opinnäytetyö tästä	vahvistaminen nuorten välillä				(joskus meillä joku idea, johon etsitään tekijää); Opisk. selkeä käsitys omasta koulutusalaista ja siitä mitä yhteistyöltä haetaan; Kielitaito
<b>Tansania</b>							
<b>Demo Tansaniassa</b>	Substanssiosaaminen	Opinnäytetyössä ja harjoittelujoina	-	Opintoverailuis sa Suomessa: mm. mukana järjestelyissä	Tällä hetkellä ei, mutta ei pois suljettu ajatus	Suomalaisen puolueiden tuntemus	
<b>Kulttuuri-voimala</b>	Lisää resurssija paikalliseen toimintaan, esim. viestinnän kehittäminen Kikuwan kanssa osana "globaalia paikallismediaa"; Vuorovaikutuksellisen globaalkasvatuksen suunnittelua ja organisointia	Työharjoittelut Kikuwassa: tukemista tarvitaan monella sektorilla mm. terveydenhuolto, valistus, esikoulutuksen pedagoginen kehittäminen, monialainen taidekasvatus; Omien pienten osaprojektien toteuttaminen jonkun hankkeen sisällä	Rilippu suuntautuneisuus desta, Erityisen kiinnostavaa yhteistyö yhteisötaitteen kentällä (Kikuwan residenssi kulttuur- ja opetusalan henkilöille: monenkeskinen oppiminen, globaali perspektiivi)	Monenkeskinen yhteistyö kiinnostaa; Kulttuurisillosta (Kulttuurivoimalaan "kot") ollaan kehittämässä yhteisötaitteen keskusta, jossa kysyntää ja tilaa verkottuvalle yhteistyölle, myös valtakunnallises ti	Mahdollisesti	Globaalkasvatus ideologisia toimintaa: Toivomus, että mukana olijat ovat tietoisia kehitysyhteistyön erilaisista lähtökohdista. Hyväntahtoinen auttamisen eetos ei edistä globaalia vastuuta pitkälle	

<p><b>Liike ry</b></p>	<p>Varainhankinta: ystäväyskoulut tai tapahtumat, joissa kerätään tavarolta, rahaa tms.</p>	<p>Harjoitteluja: Liikunnan kautta, esim. jalkapallotapahtumassa voi kertoa ihmisille terveyteen, hyvin elämäntapoihin liittyviä asioita.; Globaalikasvatust; Yhteistyökoulu Tansaniasta</p>	<p>Tutkimustyötä: esim. todentaa kuinka tärkeää on opettaa ihmisille terveyskasvatusta ja terveitä elämän tapoja liikunnan ohessa; Yhteistyökoulu: esim. joku opettajankoulutuslaitos</p>	<p>Opetussuunnitelman yhdenmukaista mihen (jos Tansanian päässä kiinnostusta); tuntuunitelem at, ohjeliskirjallisuus s, videot jne; Digitaalinen opetussuunnitelma; Määrätietoistemaa ja suunnitelmallisempaa yhteistyötä; Oppilaitos vahvemmin mukana, esim. kolmiavuotinen kokonaisuus, johon osallistuu joka vuosikurssin 3.luokkalaiset</p>	<p>Opetussuunnitelman yhdenmukaista mihen (jos Tansanian päässä kiinnostusta); kehityksen oppilaitos)</p>	<p>Liikunta-/terveyskasvatusta edellä mennään; Kehitysmuutokset arvostetaan; Liikunnallisia ihmisiä; Terveyskasvatuksesta kiinnostuneita</p>
<p><b>Setlementti/ itto</b></p>	<p>Kts. seuraava, Some-vestintä; Videodokumentointi</p>	<p>"Lisäkäsiä": harjoitteluita, opinnäytteitä ym.; Arvioinnin tekeminen mahdollista</p>	<p>Opetussektorilla opettajankoulutus, täydennyskoulutus</p>	<p>Suomessa tapahtuvan kehitysviestin</p>	<p>Miksiä ei. Rahoitus kysymysmerkki</p>	<p>Ollisi hyvä selvittää jostain laajempaa: - jostain rahoitusinstrumenttia</p>

			<p>s, materiaaliopin tuoranto tai ministeriötaason vaikuttaminen; Viestintä; Eri opintolinjat: ammatillisen identiteetin kehittäminen globaalisissa kontekstissa</p>	<p>kehittäminen ja toteutus: rakenteellisempaa, voisi liittyä jonkin kokonaisuuteen</p>		<p>korkeakoulun ja järjestön väliselle (kehitys)yhteistyöll. - miten liittyy laajempiin rakenteellisiin yhteistyökuvioloihin, kehityspolitiikkaan ym.</p>
<p><b>Suomen lähetysseura</b></p>	-	<p>Harjoittelija; Opinnoitteita; Pieni tutkimus-, selvitystyö</p>	<p>Asiantuntijoina (erityisesti erityisopetusalan); luennointisijoina; Jonkinlainen tutkimus</p>	<p>Esim. uusi toimintamalli kuuroljen yläasteelle (tällä hetkellä ei kuuroljen yläasteella); Tieto-taidon vieminen vammaisten asioissa</p>	<p>Kyllä, mutta niin, että kaikki tarvitsivat toisiinsa, tasapainoinen yhteistyöhankke</p>	<p>Jonkinlainen kehitysyhteistyösääminen; Kirkollisessa työssä kirkollisen kentan ymmärtäminen; Lähtö liikkeelle -koulutuksen käynninen edellytetään kaikilta harjoittelijoilta</p>
<p><b>VIKES</b></p>	<p>Esim. hankkeiden välivarvointi (yhteisömedia-hanke)</p>	<p>Yhteisömediahankkeen välivarvointi yhdessä Dar es Salamir yliopiston opiskelijoiden kanssa (=monenkeskistä monipuolista oppimista); (Tietokoneen käytön opetusta tms, mutta onko koulutusta vastaavaa?)</p>	<p>Koulutuksia, esim. toimintakissa, vaatii spesifia osaamista sekä pidentäpläkaista paikannäällä oloa</p>	<p>Välivarvointi monenkeskisen ja yhteistyöhä</p>	<p>Voisi</p>	<p>Metropolia ja Turun AMK + muut medialatkokset sopivia yhteistyökumppaneita (journalistikoulutusohjelmat); Vikesin resurssit eivät riitä hallinnollisesti</p>

							raskaisiin prosesseihin (yksilöiden kanssa toimintu helppompaa)
--	--	--	--	--	--	--	---

## Liite 6: Taulukko: Haastattelukysymys 8

<b>Nepal</b>	
<b>Demo Nepalissa</b>	Ei ole, jonkin verran käytetty korkeakoulujen lehtoreita joissain temaattisissa ohjelmissa
<b>Fida International</b>	Ei ole, kumppaneilla jotain pienimuotoista tutkimus- ja asiantuntijayhteistyötä. Haastateltava yksityishenkilönä verkostoitunut laajasti
<b>Lääkärien sosiaalinen vastuu (LSV)</b>	Ei suoranaisesti. Suomessa olevan Global Health koulutusohjelman kautta ja henkilökohtaisesti kontakteja Katmandun lääketieteelliseen tiedekuntaan
<b>Kädestä käteen - Mano a mano ry</b>	Ei ole
<b>Maya Nepal ry</b>	Ei ole. Haastateltavalla henkilökohtaisesti yhteys Nepal School of Social Work- ja Classic College International -korkeakouluihin
<b>Pelastakaa Lapset Suomi</b>	Ei ole. Ei tiedetä onko Nepalin Save the Childrenillä
<b>Taksvärkki ry</b>	Ei taida olla. Kumppanilla on, mutta ei tietoa mihin kouluun
<b>Tansania</b>	
<b>Demo Tansaniassa</b>	Tansanialainen koordinaattori työskentelee yliopistolla; puhujia; fasilitaattoreita
<b>Kulttuuri-voimala</b>	Ei ole
<b>Liike ry</b>	Pienimuotoista yhteistyötä Dar es Salaamin yliopiston kanssa. Suunnitteilla (mahdollisesti tammikuu 2015-) Dar es Salaamin yliopiston liikuntatieteenlaitoksen Bachelors Degreeen vahvistaminen yhdessä Jyväskylän liikuntatieteenlaitoksen kanssa
<b>Setlementtiliitto</b>	Ei ole, kumppanilla ehkä
<b>Suomen lähetysseura</b>	Yhteistyötä Tansanian luterilaisen kirkon yliopistojen kanssa; Opettajankoulutuksen kehittämishanke; HIV/AIDS-hanke Iringan yliopiston kanssa
<b>VIKES</b>	Verkkokouluttajina ollut paikallisia kouluttajia korkeakouluista (Iringan yliopisto ja Dar es Salaam college). Järjestö kouluttanut yliopistojen ja collegen journalistiikan opettajia